

Photius
..

ANALECTA PHOTIANA

SCRIPSIT

LEO STERNBACH.

CRACOVIAE.

SUMPTIBUS ACADEMIAE LITTERARUM.

APUD BIBLIOPOLAM SOCIETATIS LIBRARIAE POLONICAE.

(SPÓŁKA WYDAWNICZA POLSKA).

1893.

ANALYTA PHOTIANA

PA

[5000]

P5

S

1893

com.

Seorsum impressum ex XX. Tomo Classis philologicae
Academiae Litterarum Cracoviensis.

ANALECTA PHOTIANA

SCRIPSIT

LEO STERNBACH.

Sententiarum corpusculum, quod nuper 'Curis Menandreis' subiunxi*), praecepta ad usum vitae utilissima continet in 134 eclogas distributa, quae ad unitatis rationem ita reducuntur, ut ad eundem honestae vitae finem tendant. Quodsi operis contextus in iudicium venit, haudquaquam continuatio seriesque gnomarum conspicitur, ut alia ex alia nexa et omnes inter se aptae colligataeque videantur, sed trunci male conglutinati evadunt, quorum primus n. 1—2 et 64—109 complectitur, secundus n. 3—61 et 63 occupat, tertius sententias reliquas (n. 62 et 110—134) comprehendit.

Ac prima quidem pars epitomen epistolae proponit, quam a. 865 Photius, patriarcha Constantinopolitanus, ad Michaellem, Bulgariae principem, de principis Christiani officiis scripsit (Epist. I n. 8, Patrol. Gr. vol. CII p. 628 sqq. Migne):

N. 1) Πρῶτον ἀπάντων καλῶν οἷόν τις κρηπίς καὶ βάσις ἀρχαγῆς ἢ πρὸς Θεὸν εὐσέβεια καὶ πίστις ὁρᾷ σπουδαζέσθω σοι· ἐπὶ τοιούτῳ γὰρ θεμελίῳ πᾶν ἐποικοδομεῖται ἀρετῆς εἶδος καὶ καλοκαγαθίας.

Cf. cap. XXIV σὺ τοίνυν (ὃ τί σε προσειπὼν ἀξίως εἶπω τοῦ πόθου;) τῇ αἵγλῃ τοῦ Θεοῦ πνεύματος τὴν ψυχὴν αὐγασθεὶς καὶ πρὸς τὸ τῆς εὐσεβείας φέγγος ἀναχθεὶς καὶ ἔργον ἐργασάμενος, δι' οὗ πρὸς τὴν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου προῆξιν ἀνυψώθης, κατὰ μίμησιν ἔχου τῆς ἀπ' ἀρχῆς σου γνώμης καὶ βουλῆς καὶ συνέσεως· στῆθι στερόρως ἐν τῇ πέτρᾳ τῆς πίστεως, ἐν ᾗ καλῶς ὑπὸ Κυρίου θεμελιώσαι· ἐποικοδομεῖ τῇ ὁρᾷ σου

*) 'Rozprawy Wydziału filologicznego Akademii Umiejętności' vol. XVII (Cracoviae 1892) p. 229 sqq.

Ms. 22. III. 35

πίστει πράξεις ἀγαθὰς καὶ βίου σεμνότητα κτλ. cl. cap. V τὸ δὲ τῆς ὀρθοδοξίας ἀκήρατον καὶ ἀρχαιοπαράδοτον φρόνημα ταῖς εὐσεβούντων ψυχαῖς εἰς ἀδίστακτον σεβασμιότητα καθιδρύνεται.

2) Πίστευε τὴν εὐχὴν Θεῷ συνάπτειν καὶ οἰκειοῦν, ὁμιλίαν ἐνθεον οὖσαν καὶ συνουσίαν νοερὰν τοῦ πάντων καλλίστου καὶ τιμιωτάτου, ἐξ οὗ πᾶσα δόσις ἀγαθῇ καὶ πᾶσα τελείωσις καὶ τῶν παθῶν ἀποκάθαρσις περιγίνεται. Οὕτω φρονῶν περὶ τῆς εὐχῆς εὐχου μὲν καταμόνως ἰδίως εὐχὰς τῷ Θεῷ καὶ ἑαυτὸν, εὐχου δὲ καὶ ἅμα τῷ πλήθει ἐν τῷ φανερῷ· δι' ἑκατέρου γὰρ τὸ θεοφιλὲς καὶ ὅσιον ὑποδείκνυται, καὶ τὸ μὲν εἰς οἰκεῖον κέρδος συντελεῖ, τὸ δὲ καὶ τοὺς ὁρῶντας εἰς μίμησιν παρακαλεῖ.

Cf. cap. XXIX εὐχὴ μὲν οὖν Θεῷ συνάπτει καὶ οἰκειοῖ, ὁμιλία τις ἐνθεος οὖσα καὶ συνουσία νοερὰ τοῦ πάντων καλλίστου καὶ τιμιωτάτου· ἐξ οὗ πᾶσα μὲν οὐσίωσις καὶ συνοχή, πᾶσα δὲ πρόνοια καὶ χορηγία τῶν ἀγαθῶν, πᾶσα δὲ τελειότης καὶ διακάθαρσις τῶν παθῶν κτλ. et cap. XXX σὺ τοίνυν προσεύχου μὲν εὐχὰς ἰδίως διαπαντός καὶ καὶ ἑαυτὸν τῷ Θεῷ, προσεύχου δὲ καὶ ἅμα τῷ πλήθει καὶ ἐν τῷ φανερῷ· δι' ἑκατέρου μὲν γὰρ θεοφιλῶς πραττομένου τὸ ὅσιον ἔστιν ἀποδιδόναι. Ὅσον δὲ τὸ πρότερον εἰς καθαρότητα διανοίας πλεονεκτηῖ, τοσοῦτον τὸ δεύτερον εἰς μίμησιν τοὺς ὁρῶντας παρακαλεῖ, καὶ τὸ μὲν εἰς οἰκεῖον κέρδος συντελεῖ, τὸ δὲ καὶ τοὺς ἄλλους οἶδεν ὠφελεῖν· ὧν ἡ σωτηρία καὶ ἡ προκοπὴ μεγάλη πάλιν τῆς ἀρετῆς ἐστὶ τοῦ ἄρχοντος μαρτυρία.

64) Τῶν περὶ τὸ σῶμα ἡθῶν καὶ σχημάτων καὶ κινήσεων μὴ ὑπερόρα ὡς εὐτελῶν· καὶ γὰρ ἡ ἐν αὐτοῖς ἀρίστη τάξις καὶ κατὰστασις οὐκ ἐλάχιστον μέρος φρονήσεως ἔδοξε· δεῖ τοιγαροῦν καὶ προσώπου διαθέσει καὶ κόμης ἐπιμελείᾳ καὶ βαδίσματος εὐταξίᾳ καὶ περιβολῇ ἐσθῆτος κόσμιον καὶ σεμνὸν ὀρᾶσθαι, μήτε εἰς τὸ βλακῶδες καὶ περίεργον ἐκφερόμενον μήτε πέρα τοῦ μετρίου πρὸς τὸ ἡμελημένον καὶ ῥάθυμον καθελκόμενον.

Cf. cap. XXXIV μηδὲ τῶν περὶ τὸ σῶμα δὲ ἡμῶν (l. ἡθῶν vocula δὲ omissa) καὶ σχημάτων καὶ κινήσεων ὡς εὐτελῶν ὑπερόρα· καὶ γὰρ καὶ ἡ ἐν αὐτοῖς ἀρίστη τάξις καὶ κατὰστασις οὐκ ἐλάχιστον μέρος φρονήσεως ἔδοξεν εἶναι, καὶ τῶν ἀνθρώπων, ὅσοι μὴ συνιδεῖν εἰσιν ἐκ τοῦ ῥάστου δεινοὶ τὴν ἐν τῇ ψυχῇ δύναμιν καὶ τὸ κάλλος, οὗτοι τοῖς ἔξωθεν θεάμασι ξεναγωγούμενοι καὶ τῶν ἀδήλων ἐρασται καὶ ἐπαινέται καθίστανται. Διὰ τοῦτο δεῖ καὶ προσώπου διαθέσει καὶ κόμης ἀσκήσει καὶ περιβολῇ ἐσθῆτος κόσμιον ὀρᾶσθαι καὶ σεμνόν, μήτε εἰς τὸ βλακῶδες καὶ περίεργον ἐκφερόμενον μήτε πάλιν πέρα τοῦ μετρίου πρὸς τὸ ἡμελημένον καθελκόμενον· ἑκάτερον γὰρ ἀπρεπὲς καὶ εὐκαταφρόνητον καὶ ἀρχικῆς πολιτείας ἀλλότριον. Καὶ βαδίσματος δὲ πρέπει τῷ ἄρχοντι εὐταξία, μήτε εἰς τὸ τηλυπρεπὲς καὶ

ἐκλυτον ἀσχημονοῦντι τὴν κίνησιν μήτε μὴν εἰς τὸ ἀθρόον καὶ τετραγμένον καὶ ἀνώμαλον ταύτην ἐκνεωτερίζοντι· καὶ ὅλως πᾶσα κίνησις τάξει κοσμεῖσθω.

65) Αἰσχρορρήμοσύνης πάσης καὶ ἀκοῇ καὶ γλῶσσαι καθαρυνέτω· ἐφ' οἷς γὰρ τίς ἀκούων χαίρει, ταῦτα καὶ λέγειν οὐκ αἰσχύνεται· ἃ δὲ λέγειν οὐκ ἐρυθρίῃ, ταῦτα ὅτι καὶ πράττειν οὐκ αἰσχυνθήσεται, μεγάλην παρέσχεν ἀπόδειξιν.

Cf. cap. XXXVII αἰσχρορρήμοσύνης δὲ πάσης καὶ ἀκοῇ καὶ γλῶσσαι καθαρυνέτω· ἃ μὲν γὰρ τις ἀκούων ἤδεται, ταῦτα καὶ λέγειν οὐκ αἰσχύνεται, <adde: ἃ δὲ λέγειν οὐκ ἐρυθρίῃ, ταῦτα> ὅτι καὶ πράττειν οὐκ αἰσχυνθήσεται, μεγάλην παρέσχεν ἀπόδειξιν.

66) Τὸ πρὸς γέλωτας διαθρύπτεσθαι μετὰ τοῦ ἀσχημονεῖν τὴν μορφήν καὶ τοῦ ἡθους ἐστὶν ἐξυβρίζειν τὴν εὐστάθειαν.

= cap. XXXVI.

67) Ἐχε τὰ ὧτα τοῖς μὲν ἀδικουμένοις ἠνεωγμένα, πρὸς δὲ τὰς τῶν ἀδικούντων πιθανολογίας ἀποκεκλεισμένα· χεῖλη τε (l. δὲ) κατηγορίας καὶ συκοφαντίας προφέροντα ἀποστρέφου· πολλάκις γὰρ μία φωνὴ συκοφάντου καὶ παῖδας κατὰ πατέρων ἐξέμηνε καὶ συγγενεῖς κατ' ἀλλήλων ἐπανέστησε καὶ πόλεις ὅλας καὶ οἰκίας ἀνέτρεψε.

Cf. cap. XXXVIII (πιθανολογίας] ἐπαγωγὰς καὶ πιθανολογίας) et XXXIX χεῖλη δὲ κατηγορίας καὶ συκοφαντίας ἀποστρέφου· πολλάκις γὰρ παῖδας κατὰ πατέρων καὶ πατέρας ἐξέμηνε κατὰ παίδων καὶ βίον ἔσχισε συζυγίας καὶ συγγενεῖς ἐπανέστησε κατ' ἀλλήλων· καὶ τί λέγω; πόλεις ὅλας καὶ οἰκίας ἀνέτρεψε μία φωνὴ συκοφάντου.

68) Γλώσσης φυλάσσου παρολισθήματα· πολλάκις γὰρ μικρόν τι ῥῆμα διὰ ταύτης προαχθὲν μεγάλην ἠνεγκε ζημίαν τῷ εἰπόντι.

Cf. cap. XXXVII (post n. 65) δι' ὅλου δὲ γλώσσης φυλάσσου παρολισθῆσαι· Ῥῆματι γὰρ βραχυτάτῳ πολλάκις ὑποσφαλεῖσα μεγάλην ἠνεγκε ζημίαν, αὐτοὺς τοὺς περὶ τοῦ ζῆν ἐσχάτους ἀναρρίψασα κύβους.

69) Μὴ ταχύς ἦσθα ζευγνύειν φιλίαν, συζεύξας δὲ παντὶ τρόπῳ τὸν δεσμὸν ἄλυτον συντήρει τοῦ πλησίον τὸ βάρος ἅπαν αὐτὸς βαστάζων, πλὴν εἰ μήπω ἡ τοιαύτη φιλία καὶ σύζευξις κίνδυνον φέρει ψυχῆς καὶ ἀπὸ Θεοῦ ἀφίστησι. Κτῶ τοίνυν φίλους μὴ τοὺς φαύλους, ἀλλὰ τοὺς ἀρίστους· ἐκ γὰρ τῶν φιλουμένων ὡς τὰ πολλὰ τὰ ἥθη τῶν φιλούντων κρίνεται.

Cf. cap. XL μὴ ταχύς ἦσθα ζευγνύειν (eis perperam adicitur) φιλίαν, συζεύξας δὲ παντὶ τρόπῳ τὸν δεσμὸν ἄλυτον συντήρει, ἅπαν τοῦ πλησίον ἀνέχων τὸ βάρος, πλὴν εἰ μήπω ψυχῆς κίνδυνον ἐπάγει· αἱ γὰρ πρὸς τοὺς φίλους διαστάσεις τὴν ὅλην προαίρεσιν ἐκφυλίζουσι τῶν ἀνθρώπων, καὶ οὐ τὸν ὑπαίτιον μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀναίτιον εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόνοιαν κατασπῶσιν. Ἐκεῖνοις δὲ κέχρησο φίλοις, οἱ πρὸς

ἐτέρους κατὰ πάντα καιρὸν ἄδολον διεσώσαντο τὴν φιλίαν, καὶ μήτε εὐπραγοῦσι βασικανίας ἐπέβαλον ὀφθαλμὸν μήτε ἡμέλησαν δυσπραγούντων· πολλοὶ γὰρ κακῶς μὲν πράττουσιν ἐπεκούρησάν τε καὶ συνήργησαν τοῖς φίλοις, εὖ δὲ φερομένων ὁρᾶν οὐκ ἤνεγκαν τὴν εὐημερίαν· καὶ οὐς οὐκ ἤλεγξε καιρὸς συμπαθείας, τούτους ἐφώρατε τὸ πάθος τοῦ φθόνου. Κτῶ τοίνυν φίλους μὴ τοὺς φαύλους, ἀλλὰ τοὺς ἀρίστους· ἐκ γὰρ τῶν φιλουμένων ὡς τὰ πολλὰ κρίνεται τὰ ἥθη τῶν φίλων (l. φιλούντων), καὶ διὰ μὲν τῶν σπουδαίων ῥᾶστον ἂν τις καὶ παρὰ σφαλεῖς ἐπαναχθείη, οἱ φαῦλοι δὲ καὶ τὴν προσιοῦσαν λυμαίνονται καλοκαγαθίαν· καὶ οἱ μὲν καὶ τὸ λείπον εἰς ἀρετὴν δι' ἐχυτῶν ἐπιτειγίζοντες ἀνελλιπὲς φαίνεσθαι ποιοῦσιν, ἡ δὲ πρὸς τοὺς φαύλους ἐπιμιζία καί, ὅπερ ἐστὶν ὑπόλοιπον ἀρετῆς, νόθον ἀποφαίνει.

70) Μὴ ζήτηι παρὰ φίλων ἀκούειν τὰ ἡδέα, ἀλλὰ τὰ ἀληθῆ μάλλον καὶ δίκαια, καὶ τυγχάνη ταῦτα δάκνοντα καὶ λυποῦντα· εἰ γὰρ ἐχθροῖς μὲν οὐδὲ ἀληθεύουσι πιστεύομεν, ἀποδεχόμεθα δὲ καὶ τοὺς φίλους διαφθείροντας τὴν ἀλήθειαν, οὐδαμῶθεν ἡ ταύτης ἡμῖν γνῶσις γενήσεται καὶ ἡ τῶν κακῶς παρ' ἡμῶν λεγομένων ἢ πραττομένων ἐπιστροφή. Διὸ μέγιστον ἡγοῦ φίλους κολάκων διαφέρειν· οἱ μὲν γὰρ κολάκες κατὰ πρόσωπον ἐπαινοῦντες τῶν ἀμαρτανομένων λαβεῖν συνάισθησιν οὐκ ἐῷσιν, οἱ δὲ μετὰ φιλίας ἐλέγχοντες καὶ σὲ τὸ παρνομηθὲν συνιδεῖν δυναμοῦσι καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀπολογίαν ἀντὶ κατηγορίας ἐκμηχανῶνται.

Cf. cap. XL (post n. 69) μὴ ζήτηι δὲ παρὰ φίλων ἀκούειν τὰ ἡδέα, ἀλλὰ τὰ ἀληθῆ μάλλον· εἰ γὰρ ἐχθροῖς μὲν οὐδ' ἀληθεύουσι πιστευτέον, φίλοις δὲ διέφθορε τὰ τῆς ἀληθείας καὶ τὸ ἡδὺ λέγειν ζητοῦσι κάκεῖνοι, πόθεν (adde: ἂν) ἡμῖν ἀλλαχόθεν ἡ τῆς ἀληθείας ἔσοιτο γνῶσις καὶ ἡ ἐπιστροφή τῶν οὐκ εὐαγῶς ἐνίοτε παρ' ἡμῶν λεγομένων ἢ πραττομένων; Διὸ μέγιστον ἡγοῦ φίλους κολάκων διαφέρειν· οἱ μὲν γὰρ κατὰ πρόσωπον ἐπαινοῦντες σὲ τε τῶν, ὡς εἰκός, ἀμαρτανομένων συνάισθησιν λαβεῖν οὐκ ἐῷσι καὶ μείζω ταῦτα πρὸς τοὺς ἄλλους ταῖς διαβολαῖς ἀποτελοῦσιν, οἱ δὲ καὶ σὲ τῷ διὰ φιλίας ἐλέγχῳ συνιδεῖν τὸ παρνομηθὲν μάλλον δυναμοῦσι, καὶ τι δέη πρὸς τοὺς ἔξω λέγειν, ἀντὶ κατηγορίας ἀπολογίαν τοῦ παρνομηθέντος ἐκμηχανῶνται. Ὅσον οὖν τοῦ ἐπὶ κακίαν προκόπτειν τὸ ἀρετὴν ἀσκεῖν διενήνοχε καὶ τοῦ διαβάλλεσθαι ἐν τοῖς ἀρχομένοις τὸ τὰς διαβολὰς διελύειν, τοσοῦτον δεῖ παρὰ σοὶ τοὺς εὖνους πλεον ἔχειν τῶν κολάκων.

71) Τῶν ἀπορήτων ἃ μὲν τὴν σὴν ἀρετὴν αὐξάνει, κοινώνει τοῖς φίλοις, ἃ δὲ τὴν γνώμην φυλίζει, μήτε αὐτὸς μετέρχου μήτε τοῖς φίλοις ἀνατίθει.

== cap. XLI, ubi in fine haec adduntur: ἄριστον μὲν γὰρ τοῦτο καὶ χωρὶς αἰτίας ἐτέρας. Πλὴν γε δὴ καὶ εἰς κόρον, οἷα πολλὰ τὰ ἀνθρώπινα, τοῦ φίλτρου τραπέντος μάλλον τῆς παραινέσεως τὸ χρήσιμον καθορᾶται· τὸ μὲν γὰρ φαῦλον τῶν κρυφίων, τότε μάλιστα

τοὺς λογισμοὺς τοῦ συνεγνωκότος ὑποτρέχον καὶ διακυμαῖνον, θᾶττόν τε καὶ σὺν οὐδενὶ ὄκνῳ τῆς ἀγάπης ἀποστήσει καὶ πρὸς ἐπιστροφὴν ἰδεῖν οὐκ ἔσσει, σοὶ τε διαβολὴν βαρεῖαν, ἔκφορον γεγονός, ἐποίσει καὶ πρὸς τὸν ἐξειπόντα χαλεπώτερον διαθήσει· τὸ δὲ χρηστὸν τόν τε συνεγνωκότα ῥαγῆναι τῆς φιλίας ἐπικατασχέσει (l. ἐπικατασχέσει) δεσμῷ κρατίστῳ, τῇ ἀρετῇ, βιαζόμενον καὶ εἰς ἔπαινον τῆς σῆς σπουδαίας γνώμης ἐπὶ νοῦν ἐρχόμενον διαναστήσει, καὶ σὲ δηλονότι ταῦτα συνο-
ρῶντα οὐκ ἀηδῶς ἀναλαβεῖν, εἴ τι παρηγνέσῃς, τήν τε πρὸς αὐτὸν ὁμιλίαν καὶ τὴν ἐν τῷ πόθῳ σχέσιν ἀναπείσει.

72) Ἀεὶ μὲν φίλους εὐλόγει, μάλιστα δὲ τοὺς ἀπόντας ἐπὶ τῶν παρόντων· οὕτω γὰρ καὶ κολακεύειν οὐ δόξεις καὶ τοῖς φίλοις ἔσθῃ πράττων κεχαρισμένα.

Cf. cap. XLI (post verba ad n. 71 citata) ἀεὶ μὲν οὖν φίλους εὐλόγει, μάλιστα δὲ τοὺς ἀπόντας ἐπὶ τῶν παρόντων· οὕτω γὰρ καὶ τὸ τῆς κολακείας διαφύγοις, οὐδ' ἔχνο·ς αὐτῆς ἐν σοὶ φαίνεσθαι παρασκευάζων, καὶ τοῖς φίλοις ἔσθῃ πράττων κεχαρισμένα, τοιοῦτον σεαυτὸν εἶναι τοῖς παροῦσι πιστώσας, οἷος αὐτοῖς περὶ τῶν ἀπόντων ἐγνώσῃς.

73) Ἔσο τοῖς μὲν εἰς ἑτέρους ἀδίκως πλημμελοῦσιν ἀπαραίτητος, τοῖς δὲ εἰς σὲ ἀμαρτάνουσι συμπαθέστατος· διὰ μὲν γὰρ ἐκείνου εὐνομίας καὶ κηδεμονίας δόξαν ἔξεις, διὰ δὲ τούτου τὸ φιλάνθρωπον τῆς γνώμης καὶ συμπαθὲς τοῦ τρόπου δηλώσεις.

Cf. cap. XLII οὕτω δὲ σεαυτὸν φιλικῶς περιφράξας, ἔσθῃ τοῖς μὲν εἰς ἑτέρους καὶ εἰς τὰ κοινὰ πλημμελοῦσιν ἀπαραίτητος, τοῖς δὲ εἰς σὲ ἀμαρτάνουσι συμπαθέστατος· διὰ μὲν γὰρ ἐκείνου εὐνομία ἔσται τῇ πολιτείᾳ καὶ ἡ σὴ περὶ τοὺς ἀρχομένους ἐπίδηλος σπουδὴ καὶ κηδεμονία· διὰ δὲ τούτου τὸ φιλάνθρωπον τῆς γνώμης καὶ ὁ βασιλῆυς ὡς ἀληθῶς ἀνκκηρύττεται τρόπος. Οἱ μὲν γὰρ τύραννοι τὰ κοινὰ τῶν ἀδικημάτων καὶ τὰ εἰς ἀλλήλους πολλάκις ὑπερορῶσι, πικρῶς δὲ τὰ εἰς ἑαυτοὺς ἐξετάζουσι, βασιλέως δὲ ἔστι καὶ ἀρχῆς ἐννομωτάτης ἔργον τὰ μὲν εἰς ἑαυτὸν φιλάνθρωπως φέρειν, τὰ δὲ εἰς κοινὰ καὶ εἰς ἀλλήλους δικαίως εὐθετεῖν καὶ διεξάγειν.

74) Ὡς περ πολλῶν ἐπαίνων ἄξιος ὁ ἐξουσίαν λαβὼν τοῦ ἀδικεῖν καὶ τὰ δίκαια πράσσειν, οὕτω πολλῶν ὑπεύθυνος ψόγων ὁ μηδενὸς τῶν ἀναγκαιῶν ἐνδεής ὢν καὶ εἰς τὰ ἀλλότρια τὰς χεῖρας ἐκτείνων· τῷ μὲν γὰρ πενομένῳ πρόφασις, εἰ καὶ παράλογος, ἡ πενία τοῦ ἀδικεῖν, ὁ δὲ δυναστεῖαν ἔχων καὶ ἀπορίαν οὐκ ἔχων ἀναπολόγητον ἔξει τὴν ἀπὸ τοῦ ἀδικεῖν ἀμαρτίαν.

= cap. XLIII: ὁ ἐξουσίαν λαβὼν τοῦ ἀδικεῖν] ὁ μεγάλην ἐξουσίαν τοῦ ἀδικεῖν λαβὼν || πράσσειν] πράττων || τῶν ἀναγκαιῶν ἐνδεής ὢν] ἐνδεής τῶν ἀναγκαιῶν || τῷ μὲν γὰρ πενομένῳ] ἀνδρὶ μὲν γὰρ πενομένῳ || ἡ πενία τοῦ ἀδικεῖν] τοῦ ἀδικεῖν ἡ πενία || ὁ δὲ] ἀνὴρ δὲ || ἔξει] ἔχει.

75) Ὅσῳ τις πρωτεύει τῇ ἀξίᾳ, τοσούτῳ χρεωστεῖ πρωτεύειν καὶ τῇ ἀρετῇ· ὁ δὲ τὸ ἐναντίον ποιῶν καὶ κακὸς μᾶλλον φαινόμενος τρία κακὰ ἐπιτελεῖ· ἀπόλλυσιν ἑαυτόν, εἰς κακίαν τοὺς ὁρῶντας παρακαλεῖ καὶ βλασφημεῖσθαι παρασκευάζει τὸν Θεόν, ὅτι τοιούτῳ ὄντι μεγάλην ἐνεχείρισεν ἀρχήν.

= cap. XLIV: ὅσῳ] ὅσῳ δέ || πρωτεύει] προέχει || ἀξίᾳ] ἀρχῇ || τὸ ἐναντίον] τὸ ἐναντίον || καὶ κακὸς μᾶλλον φαινόμενος om. || τρία κακὰ] τρία ἅμα καὶ κάκιστα || εἰς κακίαν τοὺς ὁρῶντας] τοὺς ὁρῶντας εἰς κακίαν || καὶ om. || ὄντι om. || μεγάλην] τηλικαύτην. — In fine habes: διὰ τοῦτο πᾶντὶ μὲν ἀνθρώπῳ φευκτέον ἢ κακία, μάλιστα δὲ τοῖς ἐν ἀρχῇ.

76) Ὁργίλων μᾶλλον ἀνθρώπων ἢ φρονίμων αἱ κολάσεις, οἵτινες ἀποροῦντες τοῦ φιλικανθρώπου παιδαγωγεῖν καὶ σωφρόνως ἐπὶ τὸ κολάζειν τρέπονται καὶ μαστίζουσιν.

Cf. cap. XLVII δεῖ δὲ ἐγκρατῶς ἀρχειν οὐ τῷ κολάζειν, ἀλλὰ τῷ δοκεῖν κολαστικὸν εἶναι· τοῦτο δὲ ἡθὺς εὐσταθὲς ποιεῖ καὶ ἡ τῶν οἰκείων τρόπων σεμνότης καὶ ἐπιμέλεια. Ὁργίλων δὲ μᾶλλον ἀνθρώπων ἢ φρονίμων αἱ κολάσεις, οἵτινες ἀπορία τοῦ δημαγωγεῖν σωφρόνως ἐπὶ τὸ κολάζειν τρέπονται ῥαδίως. Καὶ τὸ μὲν καὶ ὁ τυραννικώτατος πράξειεν ἄν, τὸ δὲ μόνος ὁ ἀρχικώτατος· εἴπερ ἄρχοντος ἀρετὴ μὴ φθείρειν, ἀλλὰ πλείους καὶ βελτίονας ποιεῖν τοὺς ἀρχομένους.

77) Ὡς περ τεῖχος· σάθρον, καὶ οἰκίας ἐνδον ἔχῃ λαμπράς καὶ ἀέρων εὐκрасίαν καὶ ὠνίων ἀφθονίαν, ὅμως τὴν πόλιν ἐξευτελίζει, οὕτως οἱ περὶ τοὺς ἐν δυναστείᾳ φαῦλοι καὶ τὸν ἐκείνων συνδιαβάλλουσι τρόπον.

= cap. XLIX: ὠνίων] ὠνείων (librarii errore) || οἱ — τρόπον] οἱ περὶ τὸν ἄρχοντα φαῦλοι καὶ τὸν ἐκείνου συνδιαβάλλουσι τρόπον· οἱ γὰρ ἐκείνων τῆς πονηρίας λαμβάνοντες πείραν καὶ τὸν ὑπ' αὐτῶν δορυφορούμενον παραπλήσιον ὑπολαμβάνουσιν εἶναι.

78) Πάσης πράξεως προηγείσθω σοι βουλή· αἱ γὰρ ἀνεπίσκεπτοι πράξεις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σφαλераί.

= cap. LII: προηγείσθω σοι βουλή] βουλή προηγείσθω || ἐπὶ τὸ πλεῖστον] τὰ πολλά. Subiunguntur haec: καὶ τὸ κατορθούμενον δικαίως ἂν αἰτίας ἄλλης ἔργον νομισθεῖται μᾶλλον ἢ τῆς τοῦ πολλάκις παρασφαλέντος ὁρμῆς καὶ περιπετείας.

79) Ὁ φόβος πάσης μὲν ψυχῆς μεγάλη νόσος, μάλιστα δὲ τοῖς ἐν ἐξουσίᾳ· ἀνάγκη γάρ, οἷς συνεργοῖς μέλλει χρῆσθαι καὶ βίου καὶ διοικήσεων, τοὺς ὁρᾶν ὡς ἐχθροὺς διὰ τὴν ἐνοῦσαν ἀρετὴν ἢ ἐπιβουλεύειν ὡς πολεμίοις· οὐ τί γένοιτο ἂν ὀλεθριώτερον; Ὅσον δὲ δεῖ φυγεῖν τὸ φθονεῖν, τοσούτῳ μᾶλλον ἀγαπᾶν τὸ φθονεῖσθαι· φθονεῖται γὰρ τὰ καλὰ, μισεῖται δὲ τὰ κακὰ.

= cap. LV et LVI: πάσης μὲν ψυχῆς] πάσῃ μὲν ψυχῇ || μάλιστα δὲ] μεγίστῃ δὲ μάλιστα || διοικήσεων] πόλεως πρὸς εὐδαιμονίαν || ἢ] καὶ || τί γένοιτο ἂν ὀλεθριώτερον] τί ἂν εἴη ὀλεθριώτερον ἢ ἀφρονέ-

στερον (fin. cap. LV) || τοσούτῳ μᾶλλον ἀγαπᾶν] τοσοῦτον διώκειν
 || φθονεῖται — τὰ κακὰ om., ipsa autem sententia fusius expli-
 catur: ἄρχοντι δὲ μάλιστα πρέπει, ὃ μὴδ' ἐξ ἐτοίμου ἢ ἀπὸ τῶν
 φθονούντων φέρεται βλάβη. Εἰ δὲ ὅμως τὸν φθόνον περιστέλλειν
 (πολυμήχανον γὰρ καὶ πάντολμον τὸ θηρίον), οὐκ ἀρετῆς ἐλαττώσει,
 μετριότητι δὲ φρονήσεως καὶ ἀφαιρέσει καὶ περικοπῇ τῆς ἐν τοῖς οὐκ
 ἀναγκαίοις ἐπιδείξεως καὶ πλεονεξίας τὰς αὐτοῦ βολίδας διακρουστέον.

80) Ἄριστον νόμιζε δικαστὴν τὸν ὀξύτητι μὲν διανοίας ταχὺ τὸ δίκαιον
 ἐφευρίσκοντα, σὺν ὀρθότητι δὲ προάγοντα, καὶ βοηθοῦντα μὲν τοῖς ἀδικουμέ-
 νοις, βραδύνοντα δὲ πρὸς κολάσεις τῶν ἀμαρτανόντων, καὶ κρείττονα μὲν χρυσίου,
 κρείττονα δὲ ὀργῆς, καὶ μὴδενὶ συμπαθοῦντα ἀνόμως, ἀλλὰ νομίμως τὰς κρίσεις
 ἐξάγοντα, καὶ φιλίαν μὲν εἰδότα τὴν δικαιοσύνην, ἔχθραν δὲ τὴν ἀδικίαν.

Cf. cap. LVIII ἄριστον νόμιζε δικαστὴν, ὃς τάχει μὲν λογισμῶν τὴν
 τοῦ δικαίου φύσιν θηρεύει, θηρεύσας δὲ σὺν ὀρθότητι προάγει, καὶ
 πρᾶξαι μὲν ἄνεσιν τοῖς ἀδικουμένοις ὀξύς, βραδὺς δὲ κολάσαι τοὺς
 ἀμαρτάνοντας, καὶ κρείττων μὲν χρυσίου, οὐκ ἐλάττων δὲ δυναστείας,
 καὶ κρατῶν μὲν ὀργῆς, οὐχ ἡττώμενος δὲ συμπαθεῖα, καὶ μόνην μὲν
 συγγένειαν καὶ φιλίαν καὶ δόξαν οἶδε τὴν δικαιοσύνην, μόνην δὲ ἀλ-
 λοτρίωσιν καὶ ἔχθραν καὶ ἀδοξίαν τὴν ἀδικίαν.

81) Τότε κριτῆς ἄριστος ἔσῃ τῶν ἄλλων, ὅτε τὰ οἰκεῖα ἐπισκοπῶν λόγον
 ἐκάστης πράξεως τῷ συνειδότι κατὰπερ κριτῇ δίδως καὶ διόρθωσιν τῶν ἡμαρ-
 τημένων ἐπινοεῖς, ἐπεὶ πῶς τοὺς ἄλλους ἐπιτιμῶν οὐκ ἐρυθρίσεις, ἐφ' οἷς αὐτὸς
 ὅμοια ἐξαμαρτάνεις καὶ, ἐν οἷς αὐτὸν ἀνέυθυνον περιορᾷς, ἐκείνους εὐθύνων;

= cap. LXIII: τὰ οἰκεῖα] τὰ σαυτοῦ (τὰς αὐτοῦ libri) || τῷ συν-
 ειδότι κατὰπερ κριτῇ] ὑπὸ συνειδότι κριτῇ || τῶν ἡμαρτημένων ἐπι-
 νοεῖς] ἐπινοεῖς τῶν ἡμαρτημένων || ὅμοια] τὰ ὅμοια || καὶ — εὐθύνων]
 πῶς δὲ ἐκείνους οἶσι σοι διατεθῆναι, ἡνίκα, ἐν οἷς ὑπεύθυνον (l. ἀνέυ-
 θυνον) σὲ καθ'ορῶσιν, αὐτοὶ δίκας εἰσπράττεσθαι δικαιοῦνται.

82) Ἐπαίνει τὰς ἀρίστους πράξεις μὴ λέγων μόνον, ἀλλὰ καὶ πράττων·
 τὸ μὲν γὰρ τῶν τυχόντων, τὸ δὲ τῶν ἀρίστων.

Cf. cap. LXIV ἐπαίνει τὰς ἀρίστους (l. ἀρίστους) πράξεις· ἐπαίνει
 δὲ μὴ λόγῳ μόνον, ἀλλὰ δι' ὧν αὐτὸς τε μάλιστα τὰ ὅμοια πράτ-
 τοις καὶ δι' ὧν τοὺς μιμητὰς τῶν λοιπῶν προκρίνων ἐντίμους ἀπο-
 δεικνύοις· τὸ μὲν γὰρ καὶ τῶν τυχόντων, τὸ δὲ τῶν ἄρχειν ἀξίων.

83) Χαλεπὸν μὲν ἀγάπῃ φόβον κεράσαι, τῆς τελείας ἀγάπης ἔξω βαλού-
 σης τὸν φόβον· σὺ δὲ τοὺς μὲν ἀρίστους φιλεῖν παρασκεύασαι· οὐδὲν γὰρ δεῖ
 φόβου ἐπὶ τοῖς τοιούτοις· τοῖς δὲ ἄλλοις φοβερὸς φαίνου, χωρὶς δὲ μίσους, ἵνα
 τῶν φαύλων ἀπέχωνται· ἀγαπήσουσι γὰρ καὶ οὗτοι, ἂν μὴ μετ' ὀργῆς ὀρῶσι
 κολάζοντα, ἀλλ' ὡς πατέρα παιδεύοντα καὶ ἐν μὲν τοῖς πταίσμασιν οὐχ ἡδέως
 τιμωρούμενον, ἐν δὲ ταῖς συμφοραῖς καὶ τοῖς δυστυχήμασιν ἀπροφασίστως βοη-
 θεῖν προθυμούμενον.

= cap. LXIX: ἀγάπη φόβον] φόβον ἀγάπη ἢ τῆς τελείας ἀγάπης ἔξω βαλούσης τὸν φόβον] οἱ γὰρ φιλοῦντες ὡς ἐπίπαν τὸ δέος οὐκ ἔχουσι, καὶ οἱ δεδιότες φιλεῖν οὐκ ἐθέλουσι ἢ σὺ δὲ] σὺ δὲ διέλε καὶ ἢ παρασκεύασαι] παρασκεύασον (cum M) ἢ φόβου] δέους ἢ τοῖς δὲ ἄλλοις φοβερὸς φαίνου] τοὺς δ' ἄλλους ἀνάγκη φοβεῖν ἢ χωρὶς δὲ μίσους om. ἢ ἀγαπήσουσι γὰρ καὶ οὗτοι] φοβήσονται δὲ χωρὶς μίσους ἢ πταίσμασιν] ἀμαρτήμασιν ἢ βοηθεῖν] ἐπικουρεῖν.

84) Οἱ χρώμενοι τοῖς ἐκ φύσεως πλεονεκτήμασιν εἰς πονηρίας ὑπηρεσίαν, ἀλλὰ μὴ πρὸς τὴν τῶν πλησίον εὐεργεσίαν, οὗτοι καὶ τὴν φύσιν φαυλίζουσι καὶ τῷ Δημιουργῷ τὴν περὶ αὐτοὺς φιλοτιμίαν εἰς ὕβριν καὶ ἀχαριστίαν περιτρέπουσιν.

= cap. LXX.

85) Προπετῆς ὅρκος πρόχειρος ἐπιорκία· ἄλλως τε καὶ τὸ ὁμνύειν οὐκ εὖ βεβηκότος ἤθους ἐστὶν οὐδὲ γενναίου φρονήματος· ὁ δὲ εὐσταθῆς καὶ μεγαλόφυχος ἀνὴρ διὰ τῶν τρόπων καὶ τοὺς λόγους πιστοῦται, οὐχὶ διὰ τῶν ὀρκῶν τοὺς λόγους.

Cf. cap. LXXII προπετῆς ὅρκος πρόχειρος ἐπιорκία· ἄλλως τε δὲ καὶ τὸ ὁμνύειν ὅλως ἤθους οὐκ εὖ βεβηκότος οὐδὲ φρονήματος εὐγενοῦς· ὁ δὲ εὐσταθῆς καὶ μεγαλόφυχος ἀνὴρ αἰσχυνηθήσεται τοὺς λόγους ὀρκῷ πιστοὺς ἀποφαίνειν καὶ τὴν διὰ τῶν οἰκείων τρόπων πίστιν ἀτιμάζειν. Λίαν ἄρα συμφερόντως καὶ κηδεμονικῶς καὶ ὁ Δεσποτικὸς νόμος τὸν ὀρκὸν κωλύει.

86) Ἄ μὲν εὖ πάθοις, αἰεὶ μέμνησο· ἃ δὲ εὖ ποιήσῃς, τάχῃον ἐπιλανθάνου· τὸ μὲν γὰρ χρηστότητος καὶ εὐγνωμοσύνης, τὸ δὲ καθαράς μεγαλοφυχίας καὶ καθαρὰν φυλάττει τὴν εὐεργεσίαν.

= cap. LXXIII: ἃ δὲ] ὧν δ' ἂν (l. ὧν δὲ) ἢ τάχῃον] ὅσῃ.

87) Εὐεργεσίας καὶ συμφορὰς ὀνειδίζειν τῆς αὐτῆς εἶναι νόμιζε κουφότητος καὶ ἀπανθρωπίας.

= cap. LXXIV.

88) Ἀπάτη πανταχοῦ μὲν ἀσθενείας ὁμολογία· ἀλλ' εἰ μὲν ἐν φίλοις, κακὸν ἔσχατον καὶ ὑπερβαλλούσης μοχθηρίας· εἰ δὲ πρὸς ἐχθροὺς καὶ πολεμίους στρατηγικόν· ὅμως κάκεῖ κοινολογίας γενομένης οὐκ ἀριστείας οὐδὲ ἀνδραγαθίας τὸν πιστεύσαντα ἐξαπατῆσαι, καὶ εἰ ἐχθρὸς ἐστίν.

Cf. cap. LXXV ἀπάτη μὲν πανταχοῦ ἀσθενείας ὁμολογία· ἀλλ' εἰ μὲν ἐν φίλοις, κακὸν τε ἔσχατον καὶ ὑπερβαλλούσης μοχθηρίας· εἰ δὲ πρὸς ἐχθροὺς καὶ πολεμίους, μηδὲν μὲν προειδόμενος, οὐ πόρρω στρατηγίας· κοινολογίας δὲ γενομένης, καὶ ταύτην οὐκ ἀθετοῦντας, πόρρω ἀριστείας καὶ ἀνδραγαθίας. Διὸ μηδὲ τοὺς πιστεύοντάς σοι πολεμίους ἀπάτῃ μετέρχου· εἰ γὰρ καὶ πολέμιοι, ἀλλ' ὅμως οὐδὲν ἔλαττον ἀπατεῶν καὶ πλάνος ὁ τοὺς πεπιστευκότας ἐξαπατήσας.

89) Ἐχθροὺς ὁμοφύλους μὴ ἀμύνασθαι θεῖος νόμος ἐστὶ καὶ φιλάνθρωπος, ἐνεστί δὲ καὶ χρήσιμον ἐν αὐτοῖς τοῖς πράγμασι γνωριζόμενον· ὁ μὲν γὰρ

ἀμυνόμενος ἔχει πάλιν τοῦτον χαλεπώτερον ἐχθρόν, ὁ δὲ εὐεργετῶν ἢ φίλον παρεσκεύασεν ἀντὶ ἐχθροῦ ἢ πάντως πρῶτον ἐχθρόν.

= cap. LXXIX: Θεῖος — φιλάνθρωπος] ἐστὶ μὲν Θεῖος καὶ φιλάνθρωπος νόμος || ἐνεστι] ἐστὶ || χρήσιμον] πολὺ τὸ χρήσιμον || πράγμασι] πράγμασιν || γνωριζόμενον] παρέχων || τοῦτον om.

90) Μηδὲν ὦν ἄλλοις ἐπηγγείλω φαίνου παραβαίνων· ἡ γὰρ ψευδολογία τὸν ὅλον τρόπον ἀπιστον δεικνύει καὶ τοῖς διαψευσθεῖσιν οὐκ ἔστιν αἰσχύνῃ τοῖς ὁμοίοις ἀμείβεσθαι. Παντὶ μὲν οὖν ἀνθρώπῳ φευκτέον τὸ ψεῦδος, μάλιστα δὲ τοῖς ἐν δυναστείαις· τοῖς μὲν γὰρ ἀπόροις ἔστιν ὅτε γίνεται ἀπολογία ἢ ἀδυναμία, τοῖς δὲ πλουσίοις οὐδεμία καταφυγὴ τοῦ μοχθηρὰν ἐξελεγχθῆναι τὴν γνώμην.

= cap. LXXX: ἐπηγγείλω] ἔγνω ἐπαγγέλλειν || ψευδολογία] ἐν τισι ψευδολογία || τοῖς ὁμοίοις ἀμείβεσθαι] μὴ ἀμείβεσθαι τοῖς ὁμοίοις || φευκτέον] διὰ τοῦτο φευκτέον || δυναστείαις] δυναστεία || ἀπόροις] ἄλλοις || ἔστιν ὅτε] ἔσθ' ὅτε || τοῖς δὲ πλουσίοις] τοῖς δὲ || οὐδεμία — τὴν γνώμην] οὐκ ἔστι καταφυγὴ μὴ οὐχὶ παντὶ τρόπῳ μοχθηροῦς (μοχθηρὰς?) τὰς γνώμας ἐλεγχθῆναι.

91) Εὐλαβοῦ τὰς μετὰ σφοδρότητος ὑποσχέσεις· ἡ γὰρ παρασχὼν τὴν πλείστην χάριν προαφείλες τῇ σφοδρότητι τῆς ἐπαγγελίας ταύτην προκαταμερίσας ἢ μὴ παρασχὼν διπλὴν ἀπηνέγκω αἰσχύνῃ, ὅτι τε σφοδρῶς ὑπέσχου καὶ ὅτι ὑποσχόμενος οὐκ ἔδωκας.

Cf. cap. LXXXI τὰς μετὰ σφοδρότητος ὑποσχέσεις εὐλαβεῖσθαι χρή· εἴτε γὰρ παράσχοις, τὴν πλείστην προαφείλες χάριν τῇ σφοδρότητι τῆς ἐπαγγελίας ταύτην προκαταμερίσας καὶ εἰς δύο τὴν μίαν δωρεὰν κατασμικρύνας· εἴτε μὴ παράσχοις, διπλὴν ἀπηνέγκας τὴν αἰσχύνῃ, ὅτι τε σφοδρῶς ὑπέσχου καὶ ὅτι μηδὲν ὦν ὑπέσχου παρέσχες, καὶ δυσμενὲς ὥφθης ἀντὶ φίλου· ἀφείλες γὰρ, ὃ παρέσχον αἱ ἐλπίδες. Ἄλλως τε δὲ καὶ αἱ σφοδραὶ ὑποσχέσεις ἀρμόζουσι τοῖς οὐ λίαν πιστευομένοις, ἐλέγχουσι δὲ καὶ ὥς οὐ κηδεμονίας μᾶλλον ἢ χρείας ὑποτεινόμεναι χάριν.

92) Ὡςπερ ἀνάξιος χαρίτων ὁ ἀχαριστία γνώμης ἀμείβων τὸν εὐεργέτην, οὕτως ἄξιος τοῦ τῆς εὐεργεσίας ἀξιώματος ὁ χαριζόμενος, ἐφ' οἷς ἀπολαβεῖν οὐκ ἐλπίζει.

= cap. LXXXII: ὥςπερ ἀνάξιος] ὥςπερ δὲ ἀνάξιος. Nimirum praeceperat sententia: ἄξιος χαρίτων ὁ εὐλαβούμενος αὐτῆς (l. αὐτῶν) καὶ τὴν φύσιν καὶ προσηγορίαν καὶ μὴ παυόμενος μελετᾶν, ἕως ἂν αὐτὴν (l. αὐτὰς) ἀνταποδώσῃ || ἐφ' οἷς ἀπολαβεῖν οὐκ ἐλπίζει] ἐφ' ᾧ μὴ ἀνταπολαβεῖν τὴν χάριν.

93) Μηδὲν παράνομον μηδὲ τοῖς φίλοις χαρίζου· ἂν μὲν γὰρ ὧσιν ἀγαθοί, μισήσουσί σε μᾶλλον παρὰ νομῶντα ἢ ἀγαπήσουσι χαριζόμενον· ἂν δὲ φαῦλοι, διπλὴν ζημίαν ὑπέμεινας κακοῦς εὐεργετῶν καὶ καλοῖς μισούμενος.

= cap. LXXXIII: τοῖς φίλοις] φίλοις || ὧσιν ἀγαθοῖς] ἐπεικεῖς ὧσι || μισήσουσί σε] μισήσουσι || ἀγαπήσουσι] φιλήσουσι || καλοῖς μισούμενος] ἀγαθοῖς ἀπεχθανόμενος· καὶ χωρὶς δὲ τούτων τέρπει προσκαίρῳ καὶ ιδιωτικῷ αἰδίων ὄνειδος ἀλλάξασθαι καὶ κοινὸν μεγάλης ἀνοίας.

94) Αἱ χάριτες ταχὺ μὲν γινόμεναι γλυκύτεραι, εἰ δὲ ἀναβολαῖς καὶ παρατάσεσι χρόνων γηράσουσι, τὸ οἰκεῖον κάλλος καὶ τὴν γλυκύτητα ἀπώλεσαν· χάρις γὰρ βραδύνουσα κενὴ χαρίτων καθίσταται καὶ οὐδὲ χάρις καλεῖσθαι ἔτι φιλεῖ, ἀλλ' οὐδὲ ἡμιτελὴς οὐσα χάρις ἐστίν· ὁ γὰρ ἡμίτομον τὴν χάριν ἀπειληφῶς οὐχ οὕτω τῷ ἡμίσει εὐφρανθήσεται, ὥς ὑπὲρ τοῦ ἐλλείποντος ἀνιάσεται.

Cf. cap. LXXXIV αἱ χάριτες ταῖς ἀναβολαῖς καὶ παρατάσεσι τοῦ χρόνου ὥσπερ εἰς γῆρας ἐλθοῦσαι τὸ οἰκεῖον μαραίνονται κάλλος· τὸ γὰρ ἄνθος ἀποβαλοῦσαι τῆς προθυμίας, μεθ' ἧς ἀμήχανόν τινα καὶ λαμπρὰν ἐποιοῦντο τὴν τέρψιν, οὐ καθάραν φέρουσι τὴν εὐφροσύνην et cap. LXXXV αἱ χάριτες ἡμιτελεῖς οὐσαι οὐκ ἐθέλουσι χάριτες εἶναι· ἔσονται δέ, ἐπειδὴν τετελειωμένοι ὧσιν· ὁ δὲ ταύτας ἐξ ἡμισείας κατατιθεὶς ἑαυτὸν ἐζημίωσε καὶ τὸν λαβόντα οὐκ εὐφρανεν· ὁ γὰρ ἡμίτομον τὴν χάριν ἀπειληφῶς οὐχ οὕτω τῷ ἡμίσει εὐφρανθήσεται, ὥς ὑπὲρ τοῦ ἀφαιρέματος ἀνιάσεται.

95) Ὁ τὰς χάριτας, ὅς εἰς ἑτέρους ἐποίησε, προφέρων αἰ καὶ ἐξονειδίζων ὁμοίος ἐστὶ γεωργῷ σπεύροντι μὲν καλὸν σπóρον προθύμως, ἐπαφιέντι δὲ χοίρους καὶ θηρία τῷ σπόρῳ· ὥς γὰρ ἐκεῖ καὶ τὸ σπέρμα καὶ ὁ καρπὸς ἐλυμάνθη, οὕτω κἀνταῦθα καὶ ἡ χάρις ἀπώλετο καὶ ἡ ὑπὲρ ταύτης εὐχαριστία προσαπώλετο.

Cf. cap. LXXXVI ὁ τὰς χάριτας ὀνειδίζων ὁμοίος ἐστὶ τῷ γεωργῷ σπεύροντι μὲν προθύμως, ἐπαφέντι (l. ἐπαφιέντι) δὲ χοίρους καὶ θηρία τῷ σπόρῳ· ὥς γὰρ ἐκεῖνος καὶ τὸ σπέρμα καὶ τὸν ἐξ αὐτοῦ λυμάννεται καρπὸν, οὕτω καὶ οὗτος καὶ τὰ καταβληθέντα καὶ τὴν βλαστάνουσιν αὐτῷ προσάπολλυσιν εὐχαριστίαν.

96) Θυμὸς ἐκστασίς ἐστιν ἐκούσιος, (adde: καὶ) τῶν ἰδίων φρενῶν ἀλλοτριώσεις· ὁ γὰρ οἱ μελαγχολῶντες διαπαντὸς κατεργάζονται, ταῦτα καὶ οἱ θυμῷ πληγέντες διαπράττονται· καὶ ὥσπερ τὸ πῦρ τὴν τρέφουσιν ὕλην ἀφανίζει, οὕτω καὶ ὁ θυμὸς <τὴν ἔχουσιν ψυχὴν κατεσθίει, καὶ ἔστω σοι¹⁾> κατὰ μόνου τοῦ ὄψεως, δι' ὃν τοῦ παραδείσου ἐξέπεσας. Μηδὲν δὲ θυμῷ κολάσῃς, μηδὲ εἰ τύχοι δίκαιος ὢν ὁ θυμὸς· ἄριστος γὰρ ὁ εἰπὼν ὅτι ἔμαστίγωσα ἄν σε, εἰ μὴ ἐθυμούμην.'

¹⁾ Editio princeps perperam inter κατὰ et μόνου lacunam significavit; supplementum τὴν ἔχουσιν ψυχὴν κατεσθίει cap. LXXXIX suppediavit, καὶ ἔστω σοι ex gemello Gregorii Nazianzeni loco adsumpsi, Or. XLIV (in novam Dominicam) 7 (Patrol. Gr. vol. XXXVI p. 613 C) ὁ θυμὸς ἔστω σοι κατὰ μόνου τοῦ ὄψεως, δι' ὃν ἐξέπεσας.

= LXXXVIII: Συμὸς ἔκστασις ἐστίν] Συμὸς ἐστίν ἔκστασις || τῶν] καὶ τῶν || μελαγχολῶντες διαπαντός] διαπαντός μελαγχολῶντες || ταῦτα] παραπλήσια τούτοις || Συμῶ] τῷ Συμῶ || διαπράττονται] κατ' ἐκεῖνο καιροῦ διαπράττονται, — cap. LXXXIX: καὶ ὥσπερ] ὥσπερ || καὶ ἔστω — ἐξέπεσας] πολλάκις δὲ καὶ φθορὰν ὀλόκληρον εἰργάσατο τοῦ ζώου, — cap. XC: μηδὲνα — ἂν σε] μηδαμῶς μηδὲνα μηδὲ δικαίως Συμῶ κολάσης· ὡς γὰρ ἂν ὁ πάσχων τὴν δίκην ὑφείξη, αὐτὸς ὅμως οὐδὲν ἑλαττον ἐξελεγχθήσῃ σφαλερῶς τῇ πράξει κεχρημένος. Διὸ καὶ κάλλιστά τις τῶν ἀρχαίων ἀπεθέσπισε πρὸς ἡμαρτηκότα· ἐκόλασα ἂν σε.'

97) Ὡςπερ ταχὺν ἐν ταῖς τῶν ἀξιωμαίων (ἀξίων?) εὐεργεσίαις, οὕτω βραδὺν ἐν ταῖς τῶν αἰτίων τιμωρίαις εἶναι χρή, καὶ χαίρειν μὲν τιμῶντα < τοὺς σπουδαίους, ἀνιᾶσθαι δὲ κολάζοντα > τοὺς ὑπευθύνους.

= cap. XCII: τῶν ἀξιωμαίων] ἀξίων || εἶναι χρή] εἶναι προσήκει (post εὐεργεσίαις).

98) Μηδενὶ ποτε πιστεύσαντί σοι ἄπιστος ὀφθῆς· ἂν γὰρ ἄπιστοι τοῖς πεπιστευκόσι γενώμεθα, τίνες τοῖς ἄλλοις δόξομεν;

= cap. XCIII: μηδενὶ ποτε] μηδενὶ μηδέποτε || ὀφθῆς] ὀφθείης (male) || τοῖς πεπιστευκόσι γενώμεθα] γενώμεθα τοῖς πεπιστευκόσι || in fine habes: καὶ μετὰ τίνων δὲ λοιπὸν ἀδεῶς καὶ ἡδέως βιώσομεν;

99) Αἰσχρόν ἐστι τὸν ἀνδρῶν ἄρχοντα μὴ καὶ πατρῶν ἄρχειν, ἀλλ' ἢ δοῦλον ὀφθῆναι ἢ γυναικῶν ἡττηθῆναι· ἦν δέ τις νομίμως βοηθὸν ἐκτήσατο βίου, ταύτῃ συνοικῶν οὐχ ἀμαρτάνει.

= cap. XCV: αἰσχρόν — ἡττηθῆναι] αἰσχρόν ἐστίν ἀνδρῶν ἄρχοντα καὶ δεσπύζοντα γυναικῶν ἡττηθῆναι καὶ δοῦλον ἡδονῶν ὀφθῆναι || νομίμως] νόμῳ.

100) Ἀγαμία μὲν θεῖον πρᾶγμα καὶ ὑπερφυές, μονογαμία δὲ φύσεως ἀνθρωπίνης ἔργον, εἷς τε γένους διαδοχὴν καὶ κοινωνίαν ἡμέρου καὶ φιλανθρωπού βίου, πολυγαμία δὲ ὑπέραισχρον καὶ μικρὸν καὶ χοιρώδης βίος, ἀλλ' οὐκ ἀνθρώπινος.

= cap. XCV (post n. 99): ὑπερφυές] ὑπερφυές καὶ μεῖζον πολιτικῆς ἀρετῆς καὶ εὐνομίας || κοινωνίαν] εἰς κοινωνίαν || βίου] βίου καὶ πολιτείας εὐνομουμένης || καὶ χοιρώδης βίος, ἀλλ' οὐκ ἀνθρώπινος] καὶ τῆς τῶν ἀλόγων ἀκολασίας καὶ ἀκαθαρσίας.

101) Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν τῶν Δαρείου γυναικῶν κρατήσας οὐδὲ ἰδεῖν ἠνέσχετο ταύτας τὸ μνημονευόμενον εἰπὼν, ὅτι δεινόν ἐστίν ἀνδρῶν κρατήσαντας ὑπὸ γυναικῶν ἡττηθῆναι, καὶ τὰς Περσίδας δὲ βολίδας ἔλεγεν ὁμμάτων εἶναι· ὁ δὲ σώφρων ὡς ἀληθῶς καὶ τῶν δεσποτικῶν ἐντολῶν φύλαξ πάσης γυναικὸς ἀλλοτρίας ὄψιν ὡς ὀξὺ ψυχῆς βέλος καὶ θανατηφόρον φεύζεται καὶ ἀποστραφῇ.

Cf. cap. XCVI Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν Ἀσίας κύριος δόρατι γεγρονῶς τὰς Περσίδας ἔλεγεν βολίδας ὁμμάτων εἶναι· ὁ δὲ σώφρων ὡς ἀληθῶς ἀνὴρ καὶ δεσποτικῶν φύλαξ ἐντολῶν οὐ τὰς Περσίδας μόνον, ἀλλὰ καὶ πάσης γυναικὸς ὄψιν ὡς ὅξυ ψυχῆς βέλος καὶ θανατηφόρον φεύζεται καὶ ἀποστραφεῖται (l. ἀποστραφῇ).

102) Ὡςπερ ἦχος φωνῆς πλήξας τὴν ἀκοὴν δι' αὐτῆς τὸ πάθος εἰσήνεγκεν ἐν τῇ ψυχῇ, οὕτω καὶ κάλλος σωμάτων ἐλκύσαν ὀφθαλμὸν δι' αὐτοῦ δέσμιον ἔλαβε καὶ κατεδουλώσατο τὸν αὐτοδέσποτον λογισμὸν.

Cf. cap. XCVI (post n. 101) ἦχος μὲν φωνῆς ἐπλήξεν ἀκοὴν καὶ δι' αὐτῆς ἐνετυπώθη τὸ πάθος τῇ ψυχῇ, κάλλος δὲ σωμάτων εἴλκυσεν ὀφθαλμὸν καὶ δι' αὐτοῦ δέσμιον λαβὼν (l. λαβὼν) κατεδουλώσατο τὸν αὐτοδέσποτον λογισμὸν.

103) Ὡςπερ ἀμήχανον ἐν θαλάσῃ πλέοντα καὶ ζάλης ἀμέτοχον διαβῆναι, οὕτως ἀδύνατον τὸν ἐπισκοποῦντα καὶ περιεργαζόμενον κάλλη σωμάτων τῶν ἐκεῖθεν κυμάτων ἐκτὸς καθεστάναι. Διὸ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς αἰτίας ἐκτρέπεσθαι δεῖ τῶν παθῶν· ἐπειδὴν γὰρ τοῖς λογισμοῖς τὸ κακὸν ἐνσκήψῃ, δυσapόβλητον γίνεται τὸ πάθος καὶ χαλεπὸν ἀπαλλαγῆναι.

= cap. XCVII: ἀμήχανον] ἀδύνατον || καὶ ζάλης ἀμέτοχον διαβῆναι] ταραχῆς καὶ ζάλης ἀπείρατον διαμεῖναι || ἀδύνατον — σωμάτων] ἀμήχανον τὸν κάλλη σωμάτων ἐπισκοποῦντα καὶ περιεργαζόμενον || κυμάτων] κυμάτων καὶ κινδύνων || δεῖ] χρῆ || παθῶν] παθημάτων || ante ἐπειδὴν sententia: τοῦτο γὰρ καὶ συμφέρον καὶ οὐ χαλεπὸν inserta est || γὰρ] δὲ || ἐνσκήψῃ] ἐνσκήψῃ καὶ τὸ εἶδωλον αὐτοῖς τῆς ἐπιθυμίας ἐντυπώσῃ.

104) Μέθη καὶ τρυφή ναυάγιόν ἐστι τοῖς χρωμένοις.

Cf. cap. XCIX μέθην καὶ τρυφήν τῶν ἀρχόντων ναυάγιον νόμιζε τῶν ἀρχομένων· ὅτε γὰρ ὁ κυβερνήτης κατὰποντίζεται τῇ πλησμονῇ καὶ τῷ οἴνῳ, πῶς οὐχὶ μυρίοις κύμασι καὶ κλυδῶσιν ἐσχάτοις ἢ κυβερνωμένη προσαράξει (l. προσαράξει) πολιτεία καὶ τῇ τοῦ κυβερνήτου συγκαταποθήσεται (l. συγκαταθήσεται) ἀπωλεία;

105) Ἄριστον μὲν ἀνθρώπῳ μὴ διαμαρτεῖν μηδὲ τῆς ὁρθῆς κρίσεως ἀποσφαλῆναι, συνετοῦ δὲ καὶ τὸ πεσόντα εὐθὺς ἀναστῆναι καὶ χρῆσασθαι τῷ πταίσματι παραγγέλματι πρὸς τὸ μὴ πάλιν πεσεῖν.

= cap. CI: τὸ πεσόντα] πεσόντα || εὐθὺς] θάττον || χρῆσασθαι] χρῆσθαι || παραγγέλματι in exitu extat.

106) Ἡ διὰ λόγων ὕβρις τοῖς ἐλευθέροις κατ' οὐδὲν διαφέρει τῆς διὰ πληγῶν καὶ μαστίγων· χρῆ οὖν τὸ ἐν ὕβρεσι παραφυλάττεσθαι προπετές· οὐ μέγα γὰρ δοκοῦν μεγάλας φέρει ζημίας.

= cap. CIV: κατ' οὐδὲν διαφέρει] οὐ πολὺ παραλλάσσει || τὸ ἐν ὕβρεσι παραφυλάττεσθαι προπετές] παραφυλάττεσθαι τὸ προπετές τὸ ἐν τούτοις.

107) Οἱ ἔμφορονες καὶ εὐσταθεῖς τῶν ἀνθρώπων κατορθοῦντες μὲν οὐ φουσιῶνται, ἀλλὰ μετριοφρονοῦντες τῆς εὐπραγίας κοσμοῦσι τὸν ὄγκον· περιπταῖοντες δὲ φέρουσι γενναίως καὶ οὐ καταπίπτουσι τῷ συνενεχθέντι· οἶδασι γὰρ τὸ ἐφ' ἑκάτερα στρεπτόν καὶ ἀβέβαιον τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων· ἀφροσύνης δὲ καὶ κουφότητος τὸ ἐν ταῖς εὐπραγίαις ἐπαίρεσθαι καὶ ὀγκοῦσθαι καὶ ἐν ταῖς δυσπραγίαις σφόδρα καταπίπτειν καὶ ἐνασχημονεῖν τῇ ἀθυμίᾳ.

= cap. CIX: μετριοφρονοῦντες) μετρίῳ φρονήματι || inter ὄγκον et περιπταῖοντες habes: καὶ τῶν φθονούντων διαπραΰνουσι τὸ φλεγμαῖνον || οὐ καταπίπτουσι τῷ συνενεχθέντι] τὸ συνενεχθέν ἀρετῆς ὑπόθεσιν ποιούμενοι τῷ κράτει ταύτης δυναμοῦσι τὴν γνώμην καὶ τὸ ἀθυμοῦν ἐξορίζουσι τῆς διανοίας || οἶδασι] ἴσασι || στρεπτόν] τρεπτόν (recte) καὶ ἄστατον || τῶν ἀνθρωπίνων] τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων || κουφότητος] κουφότητος καὶ ἀπειροκαλίας || τὸ] τό τε || καὶ ὀγκοῦσθαι om. || καὶ ἐν] καὶ τὸ ἐν.

108) Ἀνδρῶν μὲν συνετῶν προνοῆσαι τὰ δυσχερῆ καὶ δι' εὐβουλίας ἀπώσασθαι· ἀγαθὸν δὲ καὶ τὰ συμβεβηκότα καλῶς διαθέσθαι καὶ οἰκονομῆσαι.

= cap. CX: δι' εὐβουλίας ἀπώσασθαι] ἀπώσασθαι δι' εὐβουλίας || ἀγαθὸν] οὐκ ἐλαττόνων (v. l. οὐκ ἐλαττον optime).

109) Τὸ βοηθεῖν, ἐν οἷς ἕκαστος ἔχει χρεῖαν, διανοίας ἐστὶν ἐχέφρονος καὶ φιλανθρώπου, μάλιστα δὲ τοῖς ἐν συμφοραῖς περιπεσοῦσι· μετὰ γὰρ τῶν ἄλλων καὶ ἀείμνηστον συντηρεῖν εἰώθασι τὴν εὐεργεσίαν.

= cap. CXV: τὸ βοηθεῖν] ἐπικουρεῖν || διανοίας — φιλανθρώπου] ἀρχικῆς καὶ ἐχέφρονος διανοίας. —

Simillimos locos transscripsi, quo commodius in contentionis iudicium vocari possent. Brevi praecidam: principum Christianorum munera epistula Photiana tradidit, Gnomologii nostri auctor Photii libellum in angustum ita coëgit, ut fines officiorum paulo longius proferret omniumque hominum vitam legibus atque praeceptis adstringeret¹⁾; sed neque Patriarcha cavit, ne praecepta ad universam vitam pertinentia admisceret²⁾, neque Gnomologus maiestatis regiae officia singulis verbis plus minusve variatis exponere dubitavit³⁾. — Epitomis delectabatur Photius, unde probabiliter confici potest, eundem et epistulae paraeneticae auctorem et corpusculi sententiosi conditorem fuisse; neque causam luculen-

¹⁾ cf. n. 2 et cap. XXX; 64 et XXXIV; 70 et XL; 73 et XLI; 76 et XLVII; 80 et LVIII; 82 et LXIV; 104 et XCIX; 109 et CXV.

²⁾ cf. ipsius verba: ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀνθρώπων παντὶ πάσῃ δυνάμει παραφυλακτέον, ἀρχοντι καὶ ἀρχομένῳ, νέῳ καὶ πρεσβύτῃ, πλουσίῳ καὶ πένητι· κοινὴ γὰρ ἡ φύσις καὶ κοινὰ τὰ προετάγματα καὶ κοινῆς τῆς παραφυλακῆς καὶ ἐπιμελείας δεόμενα (cap. XXVIII).

³⁾ cf. n. 74. 75. 77. 79. 81. 83. 88. 90. 97. 99. 101.

tam video, cur inscriptioni¹⁾, quae quidem epistulae pristinae summarium proponi doceat, fides derogetur, praesertim cum latius pateant ea, quae de officiis principis Christiani ipse patriarcha alio opusculo tradidit et praecepit, quod Leoni, imperatoris Basilii filio ad summum fastigium genito, in persona patris misit²⁾. — Inprimis eclogae desiderantur, quarum materiam uberrimam Basilio personato praebuerunt Isocratis orationes πρὸς Δημόνικον (I) et πρὸς Νικοκλέα (II), quae quidem in simili argumento versantur³⁾; Basilius ita se ad Isocratis imitationem contulit, ut omnibus vestigiis insistere videatur, Bulgariae princeps vivendi et agendi praecepta accepit, quorum auctor sententias Isocrateas primoribus labris gustet et extremis, ut aiunt, digitis adtingat cf.

Photius:

cap. XXXII δύναιο δ' ἂν καὶ σὺ βουλευθεῖς κάλλιστον αὐτουργῆσαι Θεῷ θῦμα καὶ ἐρασμιώτατον, βίον αὐτῷ καλλιστεύμενος κατὰ τὸν καὶ διανοίας ὁρθότητα.

XL πολλοὶ γὰρ κακῶς μὲν πράττουσιν ἐπεικούρησάν τε καὶ συνήργησαν τοῖς φίλοις, εὖ δὲ φερομένων ὁρᾶν οὐκ ἤνεγκαν τὴν εὐημερίαν.

XLIV ὅσω δὲ τις προέχει τῇ ἀρχῇ, τοσούτῳ χρεωστεῖ πρωτεύειν καὶ τῇ ἀρετῇ.

Isocrates:

Or. II 20 ἡγοῦ δὲ θῦμα τοῦτο κάλλιστον εἶναι καὶ θεραπεῖαν μεγίστην, ἂν ὡς βέλτιστον καὶ δικαιοτάτον σαυτὸν παρέχῃς.

I 26 πολλοὶ γὰρ ἀτυχοῦσι μὲν συνάχθονται, κακῶς δὲ πράττουσι φθονοῦσι.

II 11 ὢν ἐνθυμούμενον χρὴ προσέχειν τὸν νοῦν, ὅπως, ὅσον περ ταῖς τιμαῖς τῶν ἄλλων προέχεις, τοσούτον καὶ ταῖς ἀρεταῖς αὐτῶν διοίσεις.

1) Φωτίου τοῦ ἀγιοτάτου πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τῆς πρὸς Μιχαὴλ τὸν ἄρχοντα Βουλγαρίας ἐπιστολῆς, τί ἐστὶν ἔργον ἄρχοντος.

2) Βασιλείου τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως κεφάλαια παραινετικά ξς' πρὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν Λέοντα, ἔχοντα ἀχροστιχίδα· Βασίλειος ἐν Χριστῷ βασιλεὺς Ῥωμαίων Λέοντι τῷ πεποθημένῳ υἱῷ καὶ συμβασιλεῖ. — Ad manus est editio Bernhardi Damkei, quae a. 1633 Basileae prodiiit.

3) Cf. Or. I 5 διόπερ ἡμεῖς οὐ παράκλησιν εὐρόντες, ἀλλὰ παραινέσιν γράψαντες μέλλομέν σοι συμβουλεύειν, ὥν χρὴ τοὺς νεωτέρους ὀρέγεσθαι καὶ τίνων ἔργων ἀπέχεσθαι καὶ ποίοις τισὶν ἀνθρώποις ὁμιλεῖν καὶ πῶς τὸν ἑαυτῶν βίον οἰκονομεῖν et II 2 ἡγησάμην δ' ἂν γενέσθαι ταύτην καλλίστην δωρεάν καὶ χρησιμωτάτην καὶ μάλιστα πρέπουσαν ἐμοί τε δοῦναι καὶ σοὶ λαβεῖν, εἰ δυναθείην ὁρίσαι, ποίων ἐπιτηδευμάτων ὀρεγόμενος καὶ τίνων ἔργων ἀπεχόμενος ἄριστ' ἂν καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν βασιλείαν διοικούης. — Benseleri altera utor editione, a Friderico Blassio adornata (Lipsiae 1878 sq.).

XLV ἄρχε τοίνυν τῶν ὑπηκόων, μὴ πεποιθὼς τυραννίδι, ἀλλὰ τῇ τῶν ἀρχομένων εὐνοίᾳ· εὐνοία γὰρ μεῖζον ἀρχῆς βάθρον καὶ ἀσφαλέστερον ἢ φόβος.

XLVII δεῖ δὲ ἐγκρατῶς ἄρχειν οὐ τῷ κολάζειν, ἀλλὰ τῷ δοκεῖν κολαστικὸν εἶναι.

XLVIII ἄρχοντος μὲν τινες ἔφησαν ἀρετὴν ἐκ μικρᾶς μεγάλῃν πόλιν ποιῆσαι.

LI ὁ τῶν ἀρχόντων τρόπος νόμος γίνεται τοῖς ὑπὸ χειρᾶ.

LVII ὅταν τις ἄρχῃ ἑαυτοῦ, τότε νημιζέτω καὶ τῶν ὑπηκόων ἄρχειν ἀληθῶς.

LXV προνόει πάντων, τῶν μὲν ἐπεικῶν, ὡς ἂν ἄριστοι γένωνται καὶ τῆς ὀφειλομένης αὐτοῖς ἀπολαύσωσι τιμῆς καὶ τοῦ προνομίου, τῶν δὲ μὴ τοιούτων, ὡς ἂν βελτιωθῶσι τὰς γνώμας καὶ τῆς ἀπὸ τῶν νόμων ρυσθῶσιν ἀτιμίας· τοῦτο γὰρ ὡς ἀληθῶς ἀρχῆς ἐννόμου καὶ ἐπιστασίας ἔργον.

II 21 φυλακὴν ἀσφαλεστάτην ἡγοῦ τοῦ σώματος εἶναι τὴν τε τῶν φίλων ἀρετὴν καὶ τὴν τῶν πολιτῶν εὐνοίαν.

II 24 ἀρχικὸς εἶναι βούλου μὴ χαλεπότητι μὴδὲ τῷ σφόδρα κολάζειν, ἀλλὰ τῷ πάντας ἡττάσθαι τῆς σῆς διανοίας κτλ.

II 9 πρῶτον μὲν οὖν σκεπτέον, τί τῶν βασιλευόντων ἔργον ἐστίν· οἷμαι δὲ πάντας ἂν ὁμολογῆσαι προσήκειν αὐτοῖς πόλιν δυστυχοῦσαν παῦσαι καὶ καλῶς πράττουσαν διαφυλάττειν καὶ μεγάλῃν ἐκ μικρᾶς ποιῆσαι.

I 36 πείθου μὲν καὶ τοῖς νόμοις τοῖς ὑπὸ τῶν βασιλέων κειμένοις, ισχυρότατον μέντοι νόμον ἡγοῦ τὸν ἐκείνων τρόπον.

II 29 ἄρχε σεαυτοῦ μὴδὲν ἡττον ἢ τῶν ἄλλων, καὶ τοῦδ' ἡγοῦ βασιλικώτατον, ἂν μὴδεμιᾷ δουλεύῃς τῶν ἡδονῶν, ἀλλὰ κρατῆς τῶν ἐπιθυμιῶν μᾶλλον ἢ τῶν πολιτῶν.

II 31 σημείον ἔστω σοι τοῦ καλῶς βασιλεύειν, ἂν τοὺς ἀρχομένους ὁρᾷς εὐπορωτέρους καὶ σωφρονεστέρους γιγνομένους διὰ τὴν σὴν ἐπιμέλειαν.

Lacunam commodè explet Gnomologii pars secunda (n. 3—61 et 63), qua Isocratis particulae errabundae continentur, quae propemodum solidam et expressam codicis Isocratei effigiem praebeant cf.

N. 3) Ἡγοῦ μὴδὲν εἶναι κτῆμα τῆς ἀρετῆς τιμιώτερον ἢ μονιμώτερον· κάλλος μὲν γὰρ ἢ χρόνος ἀνάλωσεν ἢ νόσος ἐμάρανε, πλοῦτος δὲ κακίας μᾶλλον ἢ καλοκαγαθίας ὑπηρέτης ἐστίν, ἐξουσίαν μὲν τῇ ῥαθυμίᾳ παρασκευάζων, ἐπὶ δὲ τὰς ἡδονὰς τοὺς νέους παρακαλῶν· ῥώμη τε μετὰ μὲν φρονήσεως ὠφέ-

λησεν, ἄνευ δὲ ταύτης πλείω τοὺς ἔχοντας ἐβλάψε, καὶ τὰ μὲν σώματα τῶν ἀσκούντων ἐκόσμησε, ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς ἐπιμελείαις ἐπεσκότησεν· ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς κτῆσις, οἷς ἂν ἀκιβδήλως ταῖς διανοίαις συναυξηθῇ, μόνῃ μὲν συγγηράσκει, πλούτου δὲ κρείττων, χρησιμωτέρα δὲ εὐγενείας ἐστὶ, τὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἀδύνατα δύνατὰ καὶ πιστάσθαι, τὰ δὲ τῷ πλήθει φοβερά σαρσαλέως ὑπομένουσα, καὶ τὸν μὲν ὄκνον φόγον, τὸν δὲ πόνον ἔπαινον ἡγουμένη.

a) ἡγοῦ — μονιμώτερον] cf. I 5 ὅσοι γὰρ τοῦ βίου ταύτην τὴν ὁδὸν ἐπορεύθησαν, οὗτοι μόνον τῆς ἀρετῆς ἐφικέσθαι γνησίως ἠδυνήθησαν, ἥ οὐδὲν κτῆμα σεμνότερον οὐδὲ βεβαιοτέρον ἐστὶ, — b) κάλλος — ἐσκότησεν] = ibid. § 6: ἀνάλωσεν] ἀνήλωσεν¹⁾ || ῥώμη τε] ῥώμη δὲ recte, — c) ἡ δὲ — ἡγουμένη] = § 7: δὲ εὐγενείας] δ' εὐγενείας. Scilicet Gnomologus nullam fere rationem hiatus habet cf. nota critica ad n. 17. — In Basilii persona Photius oratorem Atticum imitatione effingit atque exprimit cf. cap. I μόνῃ γὰρ ἀρετῇ τῶν κτημάτων ἀπάντων ἀθάνατος, VI τῆς ἀρετῆς εἰκόνας σοὶ προκεῖσθαι φιλονεικοῦμεν, ἐπίφογον μὲν τὸν ὄκνον ἡγούμενοι, ἐν ἐπαίνῳ δὲ τὸν πόνον ποιοῦμενοι, VIII οὐχ οὕτω τὰ τοῦ κόσμου πάντα τερπνὰ ὥς ὁ τῆς ἀρετῆς πλοῦτος τὸν βασιλέα κοσμεῖ· τὸ μὲν γὰρ κάλλος καὶ ἡ εὐπρέπεια ἢ νόσῳ ἢ χρόνῳ μαραίνεται, πλοῦτος δὲ ῥαθυμίας καὶ ἡδονῶν ὑπάρχει πατήρ· ῥώμη μὲν γὰρ (l. ῥώμη δὲ) τὰ μὲν σώματα ταῖς νίκαις κοσμεῖ, ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς ἐπιμελείαις ἐπισκοτεῖ, ἡ δὲ κτῆσις τῆς ἀρετῆς, οἷς ἂν προσγένηται, καὶ πλούτου καὶ εὐγενείας χρησιμωτέρα ἐστὶ καί, ἅπερ ἄλλοις ἀδύνατα δοκεῖ, αὕτη ταῦτα σὺν Θεῷ δύνατὰ παριστᾷ, XIII ῥώμην σώματος καὶ τίμα καὶ ἀποδέχου, ἐὰν καὶ φρονήσει κοσμεῖται (sic)· ὅσον γὰρ μετὰ φρονήσεως ὠφελεῖν δύναται, τοσοῦτον ἄνευ φρονήσεως βλάπτειν τοὺς ἔχοντας εἶωθεν, XXXIV πλοῦτος μὲν γὰρ (adde: οὐ) δι' ἀρετὴν ἐνυπάρχων κακίας μᾶλλον, ἀλλ' οὐκ ἀρετῆς ὑπηρέτης ἐστίν.

4) Μᾶλλον θαύμαζε τοὺς περὶ σὲ μετ' εὐνοίας σπουδάζοντας ἢ τοὺς τῷ γένει προσήκοντας· πολλῷ γὰρ κρείττων πρὸς ἐταιρείαν τρόπος γένους καὶ προαίρεσις ἀνάγκης.

Cf. I 10 (de Hipponico, Demonici patre) οὐδὲ ταπεινῶς διώκει τὸν αὐτοῦ βίον, ἀλλὰ φιλόκαλος ἦν καὶ μεγαλοπρεπῆς καὶ τοῖς φίλοις κοινός, καὶ μᾶλλον ἐθαύμαζε τοὺς περὶ αὐτὸν σπουδάζοντας ἢ τοὺς

¹⁾ ἀνάλωσεν EZv. cf. tamen Benseler ad Isocr. Areop. (1832) p. 133 sqq., Ellendt-Genthe, Lexic. Sophocl. (1872) p. 54, Meisterhans, Grammatik der attischen Inschriften² (1888) p. 137 n. 21. — Blassius nostro loco ἀνήλωσεν offert, V 96 ἀνήλισκον, VII 9 ἀνηλωχότες, 66 ἀνήλωσεν, VIII 67 ἀνηλώσαμεν, XII 140 ἀνηλωχόντων, XV 94 ἀνηλωχότας, 113 ἀνήλωσε et ἀνήλωσαν, 158 ἀνηλώκαμεν, 165 ἀνήλωκα, XVIII 60 ἀνηλωμένων, 62 ἀνηλωκότας, sed III 31 κατηναλωμένα edidit et IX 60 κατηνάλωσεν.

γένει (τῷ γένει ΓΕν., — sed cf. XIX 33 γένει μὲν φασι προσήκειν) προσήκοντας· ἡγεῖτο γὰρ εἶναι πρὸς ἐταιρίαν (eodem modo Γ ἐταιρίας adgnosceit IV 174, ubi de amicitia est sermo, voce ἐταιρεία factionem designat III 54, IV 79, XVI 6; cf. Lobeckius ad Sophocl. Ai. 682) πολλῷ κρείττω φύσιν νόμου καὶ τρόπον γένους καὶ προαίρεσιν ἀνάγκης. — Basilius habet cap. XII χαῖρε τοῖς σπουδάζουσι περὶ σέ τῶν φίλων μᾶλλον ὥς ἀληθεῖς ἢ τοῖς γένει προσήκουσιν· ἡ μὲν γὰρ τοῦ γένους φιλία οὐκ ἐξ ἀρετῆς, ἀλλ' ἐκ φύσεως περιγέγονεν, ἥτις οὐδὲ ἐκούσιος σὺν δίκῃ κριθεῖη, ἡ δὲ ἀγαπητῶν φίλων ἐξ ἀρετῆς καὶ γνώμης ἐκούσιος κατώρθεται περὶ σέ, κακείνη μὲν τὴν φύσιν ἔχει νόμον, αὕτη δὲ τὸν Θεόν· πολλῷ γὰρ κρείττων ἐν χρείᾳ καὶ ὁ τρόπος τοῦ γένους καὶ ἡ προαίρεσις τῆς ἀνάγκης.

5) Μῆτε γέλωτα προπετῇ στέργε, μήτε λόγον μετὰ θράσους ἀποδέχου· τὸ μὲν γὰρ ἀνόητον, τὸ δὲ μανικόν.

= I 15; — cf. Basilius cap. XXVIII μὴδὲ γέλωτα ἀκρατῇ στέργε· ἀπαίδευτον γάρ.

6) Ἄ ποιεῖν αἰσχρόν, ταῦτα νόμιζε μὴδὲ λέγειν εἶναι καλόν.

= I 15 (post n. 5); — cf. Basilius cap. XVI καὶ ἄ πάλιν πράττειν αἰσχύνῃ, ταῦτα λέγειν μὴ ἀναισχύντει.

7) Ἐβίζε σαυτὸν εἶναι μὴ σκυθρωπόν, ἀλλὰ σύννουν· δι' ἐκεῖνο μὲν γὰρ αὐθάδης, διὰ δὲ τοῦτο φρόνιμος εἶναι δόξεις.

= I 15 (post n. 6): σαυτὸν] σεαυτὸν cf. Br. Keil, Anal. Isocrat. (1885) p. 104 sqq.; breviores formas excerpta nostra suppediant etiam n. 8 et 9 (σαυτῷ) et 19 (σαυτόν), σεαυτοῦ habes n. 39 et 45, σεαυτὸν n. 20 et 38, ἐαυτοῦ n. 39, ἐαυτόν n. 20 et 55.

8) Ἡγοῦ μάλιστα σαυτῷ πρέπειν κόσμον, αἰσχύνην, δικαιοσύνην, σωφροσύνην· τούτοις γὰρ ἅπασι δοκεῖ κρατεῖν τὸ τῶν ἀνδρῶν ἦθος.

= I 15 (post n. 7): σαυτῷ] σεαυτῷ cf. ad n. 7 || κόσμον Isocratis editor perperam cancellis saepsit || κρατεῖν] κρατεῖσθαι Isocr. (h. e. contineri, regi): κοσμεῖσθαι ex coniectura Blassius dedit (κατακοσμεῖσθαι temptabat Strangius Mus. Rhen. vol. V — 1847 — p. 158); nihil iuvat Basilius locus: cap. XX ἐμὲ δὲ τιμήσεις, οὐ καθάπερ τινὲς τῶν ὑπηκόων ἢ γονυπετῶν ἢ δορυφορῶν ἢ ἐπευφημῶν· ἀνάξια γὰρ ταῦτα βασιλέως ἀνδρός· ἀλλὰ τιμῶν μὲν τὴν ἀρετὴν, ἀσκῶν δὲ τὴν σωφροσύνην, κοσμῶν δὲ σου τὸ ἦθος, σπουδάζων δὲ περὶ τοὺς λόγους, οἷς ἡ τῶν νέων καλλωπίζεται γνώμη. — Ex mea quidem sententia κρατεῖν optimum sensum praestat, si notio 'praevalendi' verbo subicitur cf. II 25, IV 98, V 95, VII 67, X 42, XVI 26, XVIII 17. 62. Quattuor virtutes (κόσμος = κοσμιότης cf. Schmidt, Ethik der alten Griechen vol.

I p. 314 sqq.) enumerantur, quibus homines excellere possint; ἅπασι ad τούτοις pertinet¹⁾ || ἀνδρῶν] νεωτέρων cf. I 5 διόπερ ἡμεῖς οὐ παράκλησιν εὐρόντες, ἀλλὰ παραίνεσιν γράψαντες μέλλομέν σοι συμβουλεύειν, ὧν χρή τοὺς νεωτέρους ὀρέγεσθαι et § 19 μὴ κατόκνει μακρὰν ὁδὸν πορεύεσθαι πρὸς τοὺς διδάσκειν τι χρήσιμον ἐπαγγελλομένους· αἰσχρὸν γὰρ τοὺς μὲν ἐμπόρους τηλικαῦτα πελάγη διαπερᾶν ἔνεκα τοῦ πλείω ποιῆσαι τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν, τοὺς δὲ νεωτέρους μηδὲ τὰς κατὰ γῆν πορείας ὑπομένειν ἐπὶ τῷ βελτίῳ καταστῆσαι τὴν αὐτῶν διάνοιαν cl. § 6 (n. 3) ἐπὶ δὲ τὰς ἡδονὰς τοὺς νέους παρακαλῶν. Sed 'virorum' significatio ab auctoris consilio haudquaquam abhorret cf. § 22 (= n. 21 infra) cl. § 44 καὶ μὴ θαυμασῆς, εἰ πολλὰ τῶν εἰρημένων οὐ πρέπει σοι πρὸς τὴν νῦν παροῦσαν ἡλικίαν· οὐδὲ γὰρ ἐμὲ τοῦτο διέλαθεν· ἀλλὰ προειλόμην διὰ τῆς αὐτῆς πραγματείας ἅμα τοῦ τε παρόντος βίου συμβουλίαν ἐξενεγκεῖν καὶ τοῦ μέλλοντος χρόνου παράγγελμα καταλιπεῖν.

9) Μηδέποτε μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσας ἐλπίζε λήσειν· ἂν γὰρ τοὺς ἄλλους λάθῃς, σαυτῷ συνειδήσεις.

= I 16: ἂν γὰρ] καὶ γὰρ ἂν cf. n. 13 || σαυτῷ] σεαυτῷ cf. ad n. 7. — Similis est Basilii ἔννοια cap. XLII καὶ γὰρ ἐτέρους λανθάνειν δόξης, ἅπερ ἐν κρυφῇ πράξεις, ἀλλ' οὖν γε τὴν σεαυτοῦ συνείδησιν καὶ Θεόν, τὸν καὶ αὐτῶν τῶν τῆς ψυχῆς ταμείων ἔφορον, ἐπαισχυνθήσῃ.

10) Νόμοις πείθεσθαι καὶ φίλους αἰσχύνεσθαι καὶ γονεῖς τιμᾶν καὶ φοβεῖσθαι τὸ θεῖον μετὰ τοῦ σέβεσθαι καὶ τιμᾶν ἀρίστη ὁδὸς ἐστὶ τῆς πρὸς ἀρετὴν ἀναβάσεως.

Cf. I 16 (post n. 9) τοὺς μὲν θεοὺς φοβοῦ, τοὺς δὲ γονεῖς τίμα, τοὺς δὲ φίλους αἰσχύνου, τοῖς δὲ νόμοις πείθου. Verba ἀρίστη — ἀναβάσεως ex I 5 fluxerunt: ὅσοι γὰρ τοῦ βίου ταύτην τὴν ὁδὸν ἐπορεύθησαν, οὗτοι μόνοι τῆς ἀρετῆς ἐφικέσθαι γνησίως ἠδυνήθησαν.

11) Τὰς ἡδονὰς θῆρευε τὰς μετὰ δόξης· τέρψις γὰρ σὺν τῷ καλῷ μὲν ἀριστον, ἄνευ δὲ τούτου κάκιστον.

= I 16 (post n. 10).

¹⁾ Cf. ἅπαντες οὗτοι VI 73; οὗτοι — ἅπαντες IV 67, IX 13; ἀπάντων τούτων II 3, VI 101, VIII 27; τούτων ἀπάντων IX 50, X 34, XV 63; πᾶσι τούτοις IV 184; ἅπαντα ταῦτα III 41. 64, IV 32. 165, V 37. 132, XIII 7, XVII 8, Epist. IX 7; πάντα ταῦτα IV 47, V 147; ταῦθ' ἅπαντα II 17, IV 42, V 149; ταῦτα πάντα IV 137, V 126, IX 23. 47, XIX 41, XXI 1, Epist. II 4. 16, VII 11; πάντων τούτων XV 127; τούτων ἀπάντων XIII 18; τούτων πάντων I 21; τούτοις ἅπασιν XV 111; ἅπαντας τούτους IV 67, XV 118; τούτους ἅπαντας XV 94; ἀπάσας ταύτας XII 256.

12) Εὐλαβοῦ τὰς διαβολάς, καὶ ψευδεῖς ὧσιν· οἱ γὰρ πολλοὶ τὴν μὲν ἀλήθειαν ἀγνοοῦσι, πρὸς δὲ τὴν δόξαν ἀποβλέπουσιν.

= I 17.

13) Ἄπαντα δόκει ποιεῖν ὡς μηδὲνα λήσων· καὶ γὰρ ἂν παρὰ τυτὰ κρύψῃς, ὕστερον ὀφθήσῃ.

= I 17 (post n. 12): ὀφθήσῃ] ὀφθήσει cf. n. 18 (bis). 20. 32. 34. 38. 48; nimirum Photius reconditiores dialecti Atticae leges non observat.

14) Μάλιστα δ' ἂν εὐδοκμοίῃς, εἰ φαίνοιο ταῦτα μὴ πράττων, ἃ τοῖς ἄλλοις ἂν πράττουσιν ἐπιτιμώῃς.

= I 17 (post n. 13); cf. Basilus cap. XXI ἵνα σου τὴν βασιλείαν ἄμεμπτον διαφυλάξῃς, ἅπερ ἂν ἐτέροις πράττουσιν ἐπιτιμήσεις (l. ἐπιτιμήσεις sive potius ἐπιτιμήσης), ταῦτα πράττειν αὐτὸς μὴ ἐπιχειρήσεις (l. ἐπιχειρήσης).

15) Ἄ μὲν ἐπίστασαι, διαφύλαττε ταῖς μελέταις, ἃ δὲ μήπω μεμάθηκας, προσλαμβάνανε ταῖς ἐπιστήμασι· ὁμοίως γὰρ αἰσχρὸν ἀκούσαντα λόγον χρήσιμον μὴ μαθεῖν καὶ διδόμενόν τι ἀγαθὸν παρὰ τῶν φίλων μὴ λαμβάνειν.

= I 18 (inter n. 14 et 15 habes: ἐὰν ᾗς φιλομαθής, ἔσει πολυμαθής) || διαφύλαττε] ταῦτα διαφύλαττε; sed eodem modo pronomen in altero membro (προσλαμβάνανε ταῖς ἐπιστήμασι) deest; διαφύλαττε adgnoscat v., ταῦτα per se nihil offendit cf. e. gr. I 15 (n. 6) ἃ ποιεῖν αἰσχρὸν, ταῦτα (om. Z) νόμιζε μηδὲ λέγειν εἶναι καλόν, II 38 (n. 61) ἅττ' ἂν σοι λογιζομένῳ φαίνεται βέλτιστα, ταῦτα τοῖς ἔργοις ἐπιτέλει, III 61 ἃ πάσχοντες ὑφ' ἐτέρων ὀργίζεσθε, ταῦτα τοὺς ἄλλους μὴ ποιεῖτε, VIII 53 οὓς γὰρ ὁμολογήσαιμεν ἂν πονηροτάτους εἶναι τῶν πολιτῶν, τούτους πιστοτάτους φύλακας ἡγούμεθα τῆς πολιτείας εἶναι, 114 ἃ γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁρᾶτε, ταῦτ' ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν ἀγνοεῖτε, XV 19 μηδ' ἃ τοῖς ἄλλοις ἂν ἐπιτιμήσαιτε, τούτοις αὐτοὶ φανήσεσθε περιπίπτοντες XIX 43 Θράσυλλος μὲν γάρ, οὓςπερ ἡβούλετο, τούτους κυρίους τῶν αὐτοῦ κατέλιπεν cll. I 21 (n. 20) ὑφ' ὧν — τούτων, 33 ὧν — τούτων (et οὓς — περὶ αὐτῶν), II 38 ἃ — τούτοις, VIII 52 ὧν — ταῦτα, 55 οἷς μὲν — τούτους μὲν et οἷς δ' — τούτους δ', XX 13 ἐφ' ᾗς — ἐπὶ ταύτης || μήπω] μὴ minus recte || λόγον χρήσιμον] χρήσιμον λόγον cf. II 46 χρήσιμόν τι λέγων || λαμβάνειν] λαβεῖν, — sed ad διδόμενον melius infinitivus λαμβάνειν quadrat (cf. n. 16 εὐρισκόμενα — μανθάνειν), ad ἀκούσαντα rectius μαθεῖν pertinet; nostras lectiones etiam Georgides in Boissonadi Anecd. Gr. vol. I p. 8 et 33 suppeditat, μανθάνειν et λαμβάνειν coniungit v.

16) Κατανάλισκε τὴν ἐν βίῳ σχολὴν εἰς τὴν τῶν λόγων φιληκοίαν· οὕτω γὰρ τὰ τοῖς ἄλλοις χαλεπῶς εὐρισκόμενα συμβήσεται σοι ῥαδίως μανθάνειν.

= I 18 (post n. 15): ἐν βίῳ] ἐν τῷ βίῳ, — cf. I 30 (sive n. 33) et VII 37 cll. περὶ τὸν βίον I 25. 40. 47. || εὐρισκόμενα] εὐρημένα cf. ad n. 15.

17) Τῷ μὲν τρόπῳ γίνου φιλοπροσήγορος, τῷ λόγῳ δὲ εὐπροσήγορος· ἔστι δὲ φιλοπροσηγορίας μὲν τὸ προσφωνεῖν τοὺς ἀπαντῶντας, εὐπροσηγορίας δὲ τὸ τοῖς αὐτῶν λόγοις οἰκείως ἐντυγχάνειν.

= I 20: γίνου] γίγνου, — cf. n. 24. 34. 50 (bis). 54. Eodem forma διαγινώσκωμεν (n. 25) pertinet; cf. 'Anthologiae Planudeae Appendix Barberino-Vaticana' (L. 1890) p. 26 sq. || τῷ λόγῳ δὲ εὐπροσήγορος] τῷ δὲ λόγῳ εὐπροσήγορος Is., ubi τῷ λόγῳ δ' (cf. ad n. 3) Blassius ex coniectura scripsit (Attische Beredsamkeit vol. II p. 257 n. 4) || τοῖς αὐτῶν λόγοις] τοῖς λόγοις αὐτοῖς. Legendum: τοῖς λόγοις αὐτῶν cf. Isocrates X 69 πολλοῖς καὶ κοινοῖς λόγοις ἐντεύξονται περὶ αὐτῆς et Plato Reip. VI p. 498 D ὅταν αὖθις γενόμενοι τοῖς τοιούτοις ἐντύχωσι λόγοις.

18) Ἡδέως μὲν ἔχε πρὸς ἅπαντας, χρῶ δὲ τοῖς βελτίστοις· οὕτω γὰρ τοῖς μὲν οὐκ ἀπεχθῆς ἔσθ, τοῖς δὲ φίλος γενήσθ.

= I 20 (post n. 17): ἀπεχθῆς ἔσθ] ἀπεχθῆς ἔσει (cf. n. 13) Is., ἀπεχθῆσει editor cum Cobeto (Var. Lect. ²p. 515) scripsit || γενήσθ] γενήσει, — cf. n. 13.

19) Γύμναζε σαυτὸν πόνοις ἐκουσίοις, ὅπως ἂν δύναιτο καὶ ἀκουσίους ὑποφέρειν.

= I 21 (inter n. 18 et 19 Isocrates praebebat § 20: τὰς ἐντεύξεις μὴ ποιοῦ πικρὰς τοῖς αὐτοῖς, μηδὲ μακρὰς περὶ τῶν αὐτῶν· πλησμονὴ γὰρ ἀπάντων): σαυτὸν] σεαυτὸν cf. n. 7 || δύναιτο] δύνῃ (δύναιτο v.) || ἀκουσίους] τοὺς ἀκουσίους excluso hiato legitimo, qui ab omni etiam minimi errati suspicione remotus est || ὑποφέρειν] ὑπομένειν cf. Democritus fr. 86 (Fragmenta Philosophorum Graecorum ed. Mullach., vol. I p. 346) οἱ ἐκούσιοι πόνοι τὴν τῶν ἀκουσίων ὑπομονὴν ἐλαφροτέραν παρασκευάζουσι. Ceterum inter ὑπομένειν et ὑποφέρειν nihil fere interest nostroque loco ὑποφέρειν etiam Florilegium in Boissonadi Anecd. Gr. vol. I p. 121 agnoscit cf. a) I 7 τὰ δὲ τῷ πλήθει φοβερά θαρσαλέως ὑπομένουσα, 9 τὸ μὲν σῶμα τοῖς πόνοις ἐγύμναζεν, τῇ δὲ ψυχῇ τοὺς κινδύνους ὑπέμενε (ὑφίστατο Γ corr. Z; cf. III 28, V 34), IV 52 οὐ γὰρ μικροὺς οὐδ' ὀλίγους οὐδ' ἀφανεῖς ἀγῶνας ὑπέμειναν, 124 καὶ τοιούτους κινδύνους ὑπομένειν, VI 7 ὑπὲρ ἧς οὐδὲν ὅ τι τῶν δεινῶν οὐχ ὑπομενετέον, 70 πάντας ἂν τοὺς ἐκ τοῦ πολέμου κινδύνους ὑπομείναιμι, 75 ποία γὰρ ἂν τῶν πόλεων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τοιοῦτον πόλεμον ὑπομείνειεν, 86 ταύτας τὰς συμφορὰς καὶ πολὺ δεινότερας τούτων ὑπομενετέον ἡμῖν, 89 ἐγὼ μὲν γὰρ

ὑπὲρ τούτων οὐ μόνον πόλεμον, ἀλλὰ καὶ φυγὰς καὶ θανάτους οἷμαι
προσθήκειν ἡμῖν ὑπομένειν, VIII 19 καὶ πολλοὺς κινδύνους ὑπο-
μένειν ἠνάγκασε, X 62 μετὰ δὲ ταῦτα τοσαύτην Μενελάῳ χάριν
ἀπέδωκεν ὑπὲρ τῶν πόνων καὶ τῶν κινδύνων, οὓς δι' ἐκείνην ὑπέ-
μεινεν, XII 261 ἀλλ' ἐπιθυμοῦντες τυχεῖν αὐτῆς οὐκ ἔστιν ὄντινα
κίνδυνον οὐχ ὑπομένουσι, XVI 12 καὶ ποῖον κίνδυνον οὐκ ἂν ὑπέ-
μεινεν *ell.* I 19, IV 35. 94, V 107, VI 47. 55. 84. 97, VII
64, VIII 40. 65. 79. 120. 125, X 25, XV 179, XVII 55,
XVIII 3, XIX 24. 26, *Apophth.* α' n. 1, — b) *Or.* III 64 καὶ
πόνους καὶ κινδύνους οὐστίνασθαι ὑπενεγκεῖν, *Epist.* II 5 διὸ δὴ
συμβαίνει, μὴ μιᾶς ἀτυχίας συμπεσοῦσης ἀνηρῆσθαι καὶ τὴν δύναμιν
αὐτῶν, ἀλλὰ πολλὰς ὑποφέρειν δύνασθαι συμφορὰς *ell.* *Or.* I 30
(n. 34), VI 55, XV 154.

20) Ὡς κρατεῖσθαι τὴν ψυχὴν αἰσχροῦ, τούτων ἐγκράτειαν ἄσκει
πάντων· κέρδους, ὀργῆς, ἡδονῆς, λύπης· ἔση δὲ τοιοῦτος, ἐὰν κέρδη μὲν εἶναι
νομίσῃς, δι' ὧν εὐδοκιμήσεις, ἀλλὰ μὴ δι' ὧν εὐπορήσεις, τῇ δὲ ὀργῇ παρὰ πλη-
σίως ἔχῃς πρὸς τοὺς ἀμαρτάνοντας, ὥσπερ ἂν πρὸς ἑαυτὸν ἀμαρτάνοντα τοὺς
ἄλλους ἔχειν ἀξιώσεις, ἐν δὲ τοῖς τερπνοῖς, ἐὰν αἰσχροῦ ὑπολάβῃς τῶν μὲν οἰ-
κετῶν ἄρχειν, ταῖς δὲ ἡδοναῖς δουλεύειν, ἐν δὲ τοῖς λυπηροῖς, ἐὰν τὰς τῶν
ἄλλων ἀτυχίας ἀποβλέπῃς καὶ σεαυτὸν ὡς ἄνθρωπος ὧν ὑπομιμνήσκῃς.

= I 21 (post n. 19): ἔση] ἔσει *cf.* n. 13 || νομίσῃς] νομίζῃς *cf.*
ἔχῃς — ὑπολάβῃς *et* n. 15 || δὲ ὀργῇ] δ' ὀργῇ *cf.* n. 3 || τοὺς ἄλ-
λους] καὶ τοὺς ἄλλους *cf.* I 45 τὸν γὰρ αὐτῷ τὰ βέλτιστα πράττειν
ἐπιτάττοντα, τοῦτον εἰκὸς καὶ τῶν ἄλλων τοὺς ἐπὶ τὴν ἀρετὴν
παρακαλοῦντας ἀποδέχεσθαι, *Epist.* III 2 ἡγούμενος, ἂν τὰς προ-
στώσας πόλεις πείσῃς οὕτω φρονεῖν, ταχέως καὶ τὰς ἄλλας ἐπα-
κολουθήσειν, — *nec tamen καὶ omissum ab usu sermonis abhor-*
ret (*cf.* *e. gr.* I 17 *sive* n. 14 *supra*, II 29, XV 125), *quiquidem in*
utroque membro particulam commendet *cf.* VIII 65 ὅμως δ'
ἐπειδὴ περ ὑπεμείνατε καὶ τοὺς ἄλλους λόγους, ἀληθεῖς μὲν ὄντας,
φιλαπεχθήμονας δέ, καὶ τοῦτον ὑμῶν ἀνασχέσθαι δέομαι, XV 253
οὐκοῦν χρὴ καὶ περὶ τῶν λόγων τὴν αὐτὴν ἔχειν διάνοιαν, ἥνπερ
καὶ περὶ τῶν ἄλλων, *Epist.* VIII 1 ἐδεήθησάν μου γράμματα πέμ-
ψαι πρὸς ὑμᾶς, ὅπως ἂν, ἐπειδὴ καὶ τῶν ἄλλων τινὰς κατηγάγετε
φυγάδων, καὶ τοῦτον καταδέξῃσθε. *Recte igitur Gnomologus no-*
ster n. 42 (I 37) καὶ *adiecit* *cf.* *etiam* I 24 (*sive* n. 23) ἐλπίζε
γὰρ αὐτὸν καὶ περὶ σὲ γενέσθαι τοιοῦτον, οἷος καὶ περὶ ἐκείνους γέ-
γονε, XIX 8 οὐ πολὺν δὲ χρόνον συνοικήσας ταῖς αὐταῖς τύχαις
ἐχρήσατο καὶ περὶ ταύτην, αἷς περ καὶ περὶ τὴν προτέραν || δὲ ἡδοναῖς]
δ' ἡδοναῖς *cf.* n. 3 || λυπηροῖς] πονηροῖς, *quae exquisitior est scri-*
ptura *cf.* XIX 12 πονήρως διέκειτο, 24 πονήρως μὲν ἔχοντα. *Lectio-*

nem λυπηροῖς (cf. n. 34 supra sive I 31 et V 116) praeter v. offert Stobaeus Flor. V 55 || ἀποβλέπης] ἐπιβλέπης cf. n. 39 infra (I 35); vox simplex in gemella Monostichorum sententia (v. 651) occurrit: βλέπων πεπαιδευμ' εἰς τὰ τῶν πολλῶν κακὰ, ubi ἄλλων (pro πολλῶν) reponendum cf. 'Menandrea' (Rozprawy Wydziału filologicznego Akademii Umiejętności, vol. XIV) p. 372.

21) Μᾶλλον τήρει τὰς τῶν λόγων πίστεις ἢ τὰς τῶν χρημάτων παρακαταθήκας· δεῖ γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τρόπον ὅρου πιστότερον φαίνεσθαι παρεχομένους.

= I 22: πίστεις om. cf. Lysias VIII 17 παρακαταθήκην ἔχων ὑμῶν παρ' ἐκάστου λόγους πονηροὺς περὶ ἀλλήλων, Anaxandrides fr. 55, 1 sq. Koek (cf. 'Excerpta Parisina' p. 57 n. 3 supra) ὅστις λόγους παρακαταθήκην γὰρ λαβὼν | ἐξεῖπεν, Porphyrius de vita Pythag. 39 παρακαταθήκην δὲ μὴ χρημάτων μόνον, ἀλλὰ καὶ λόγων πιστῶς τῷ παρακατατεμένῳ φυλάσσειν. — De sententia cf. Basilus cap. XVI τρόπος ἔστω σοι τοῦ λόγου πιστότερος. Similiter Isocrates II 22 διὰ παντὸς τοῦ χρόνου τὴν ἀλήθειαν οὕτω φαίνου προτιμῶν, ὥστε πιστοτέρους εἶναι τοὺς σοὺς λόγους μᾶλλον ἢ τοὺς τῶν ἄλλων ὅρους.

22) Προσέκειν ἡγοῦ τοῖς πονηροῖς ἀπιστεῖν, ὥς περ τοῖς χρηστοῖς πιστεύειν.

= I 22 (post n. 21).

23) Μηδὲνα φίλον ποιοῦ, πρὶν ἂν ἐξετάσῃς, πῶς κέχρηται τοῖς πρότερον φίλοις· ἐλπίζε γὰρ αὐτὸν καὶ περὶ σὲ τοιοῦτον γενέσθαι, οἷος καὶ περὶ ἐκείνους γέγονε.

= I 24: τοιοῦτον γενέσθαι] γενέσθαι τοιοῦτον sine hiatu. — Isocratis locum copiosa loquacitate Basilus cap. XXIII circumiit: ἐκείνους κτῆσαι φίλους καὶ θεράποντας, οἵτινες ἀγαθοὶ καὶ πρὸς ἐτέρους φίλους ἢ δεσπότης προγεγονότες τυγχάνουσιν· ἃ γὰρ ἐν ἐκείνοις εἰργάσαντο, ταῦτα καὶ εἰς σὲ ποιῆσαι οὐκ ἀποκνήσουσι· ὁ μὲν γὰρ σπουδαῖος περὶ τοὺς πάλαι φίλους γεγονώς σπουδαῖος ἂν καὶ περὶ σὲ γενέσθαι πιστευθήσεται, ὁ δὲ τοῖς προτέροις φίλοις ἢ δεσπότης ἄχρηστός τε καὶ ῥάθυμος γεγονώς σχολῇ τε περὶ σὲ σπουδαῖος καὶ χρήσιμός ποτε ὀφθήσεται.

24) Βραδέως μὲν φίλος γίνου, γενόμενος δὲ πειρῶ διαμένειν· ὁμοίως γὰρ αἰσχρὸν μηδὲνα φίλον ἔχειν καὶ πολλοὺς ἐταίρους μεταλλάττειν.

= I 24 (post n. 23): γίνου] γίγνου cf. n. 17.

25) Δοκίμαζε τοὺς φίλους ἔκ τε τῆς περὶ τὸν βίον ἀτυχίας καὶ τῆς ἐν τοῖς κινδύνοις κοινωνίας· τὸ μὲν γὰρ χρυσίον ἐν τῷ πυρὶ βασανίζομεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγινώσκομεν· οὕτω δ' ἂν ἄριστα χρήσαιο τοῖς φίλοις, εἴαν μὴ προσεπιμένῃς τὰς παρ' ἐκείνων δεήσεις, ἀλλ' αὐτεπάγγελτος αὐτοῖς ἐν τοῖς καιροῖς βοηθῇς.

= I 25 (inter n. 24 et 25 Isocrates offert § 24 μήτε μετὰ βλάβης πειρῶ τῶν φίλων μήτ' ἄπειρος εἶναι τῶν ἐταίρων. *ἔλε*. τοῦτο δὲ ποιήσεις, ἐὰν μὴ δεόμενος τὸ δεῖσθαι προσποιῇ et § 25 περὶ τῶν ῥητῶν ὡς ἀπορρήτων ἀνακοινοῦ. μὴ τυχῶν μὲν γὰρ οὐδὲν βλάβῃσει, τυχῶν δὲ μᾶλλον αὐτῶν τὸν τρόπον ἐπιστήσει): διαγινώσκομεν] διαγινώσκομεν cf. n. 17 || οὕτω δ' ἂν ἄριστα χρήσαιο] οὕτως ἄριστα χρήσει. Cum nostro facit Georgides p. 25, οὕτω δ' ἄριστα χρήσει praebebet v.; δ' eodem modo recurrit I 35 (n. 39 infra), ubi citra necessitatem οὕτως ἂν coniecit Blassius Praef. p. X cf. in-super V 28 οὕτω δ' ἂν ἀκριβέστατα καὶ κάλλιστα θεωρήσεις, εἴ τι τυγχάνομεν λέγοντες, ἣν τὰς μὲν δυσχερεῖας τὰς περὶ τοὺς σοφιστὰς καὶ τοὺς ἀναγινωσκομένους τῶν λόγων ἀφέλῃς, 137 οὕτω δ' ἄριστα βουλεύσει (οὕτω δ' ἂν ἄριστα βουλεύσαιο? cf. 138 οὕτω γὰρ ἂν ἄριστα βουλεύσαιο περὶ αὐτῶν) περὶ τούτων, ἣν ὑπολάβῃς, Epist. VIII 9 οὕτω δ' ἂν μοι δοκεῖτε (l. δοκοῖτε) κάλλιστα βουλεύσασθαι περὶ τούτων, εἰ σκέψαισθε cll. Or. I 12, IV 23, V 51, IX 60, XV 51. 288. 300, XX 3 || προσεπιμένης] προσμένης (περιμένης v.; cf. IV 86. 118. 165. 172, VI 69. 101). Gnomologi vox aliunde non innotuit. — Sententiam imitando expressit Basilius cap. XXVI δοκίμαζε δὲ τοὺς φίλους ἐν τε ταῖς ἀνάγκαις καὶ ταῖς δυσπραγίαις, — qui ex suo subiunxit: τῶν γὰρ εὐημερούντων φίλοι πολλοί· κακείνους ἀληθεῖς φίλους λογίζου, ὅσοι μὴ κέρδους ἕνεκα φιλοῦσιν, ἀλλὰ δι' αὐτὴν τὴν ἀρετὴν τῆς ἀγάπης· ἡ γὰρ ἄλλως φιλία τῷ καιρῷ δουλεύουσα ἐμπορία τις, ἀλλ' οὐ φιλία τχύτη λογίζεται.

26) Ὅμοιος αἰσχροὺς εἶναι νόμιζε τῶν ἐχθρῶν τε νικᾶσθαι ταῖς κηκοποιταῖς καὶ τῶν φίλων ἡττᾶσθαι ταῖς εὐεργεσίαις.

= I 26: τε om.

27) Ἀποδέχου τῶν φίλων μὴ μόνον τοὺς ἐπὶ τοῖς κηκοῖς δυσχεραίνοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς μὴ φθονοῦντας· πολλοὶ γὰρ ἀτυχοῦσι μὲν συνάχθονται, καλῶς δὲ πράττουσι τοῖς φίλοις φθονοῦσι.

= I 26 (post n. 26): φίλων] ἐταίρων || τοῖς φίλοις om.; — ἀτυχοῦσι μὲν τοῖς φίλοις pro ἀτυχοῦσι μὲν offert v.

28) Τῶν ἀπόντων φίλων μέμνησο πρὸς τοὺς παρόντας, ἵνα δοκοῖς μηδὲ τούτων ἀπόντων ὀλιγωρεῖν.

= I 26 (post n. 27): δοκοῖς] δοκῆς. — Cf. Basilius cap. XXVI ἀλλὰ καὶ οὓς ἤδη κέκτησαι φίλους, εἰ βούλει πλεον ἐφέλκεσθαι, ἐπαίνει ἀπόντας ἐπὶ τῶν παρόντων· καὶ γὰρ οὕτω δόξεις ἂν ἐπαινεῖν καὶ τοὺς παρόντας ἐπὶ τῶν ἀπόντων.

29) Ἀγάπα τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν μὴ τὴν ὑπερβάλλουσιν κτῆσιν, ἀλλὰ τὴν μετρίαν ἀπόλαυσιν.

= I 27 (inter n. 28 et 29 Isocrates inserit § 27: εἶναι βούλου τὰ περὶ τὴν ἐσθῆτα φιλόκαλος, ἀλλὰ μὴ καλλωπιστής· ἐστὶ δὲ φιλόκαλος μὲν τὸ μεγαλοπρεπές, καλλωπιστοῦ δὲ τὸ περίεργον).

30) Καταφρόνει τῶν περὶ τὸν πλοῦτον μὲν σπουδαζόντων, χρῆσθαι δὲ τοῖς ὑπάρχουσι μὴ δυναμένων· παρὰ πλῆσιον γὰρ οἱ τοιοῦτοι πᾶσχουσιν, ὥσπερ ἂν εἴ τις ἵππον κτήσαιτο κακῶς ἵππεύειν ἐπιστάμενος.

= I 27 (post n. 29): περὶ τὸν πλοῦτον μὲν (om. v.) σπουδαζόντων] περὶ τὸν πλοῦτον σπουδαζόντων μὲν. Omnino saepius μὲν ad verba adiungitur, quibus minus convenire videtur cf. V 131 οὐκ ἄγνοῶν, ὅτι τούτοις ὑπ' ἐμοῦ μὲν λεγομένοις πολλοὶ φθονήσουσι, τοῖς δ' αὐτοῖς τούτοις ὑπὸ σοῦ πραττομένοις ἅπαντες συνησθῆσονται, XII 134 ἡγοῦμαι δὲ ταῦτα μὲν ἑτέροις πολὺ πλείους λόγους παρ-
έξειν τῶν νῦν εἰρημένων, ἐμοὶ δ' οὐκέτι περὶ ἀπασῶν αὐτῶν εἶναι δια-
λεκτέον, nec non VI 5 ἐν οἷς κατορθώσαντες μὲν ἅπαντας ὑμᾶς ὠφελήσομεν, διαμαρτόντες δὲ τῆς ὑμετέρας γνώμης αὐτοὶ μὲν ἴσως φαυλότεροι δόξομεν εἶναι, ubi codicum ΓΕ scripturam ἐν οἷς μὲν κατορθώσαντες perperam Blassius neglexit; — optime vero particula in fine locutionis περὶ τὸν πλοῦτον conlocatur cf. I 16 (n. 11) σὺν τῷ καλῷ μὲν, 40 (cf. n. 46 infra) τῷ σώματι μὲν, II 4 τῶν ιδιωτευόντων μὲν, 16 οἱ βέλτιστοι μὲν, IV 115 ἐν ταῖς πολιτείαις μὲν, VII 44 τὰς ἀπορίας μὲν, VIII 121 ἐν τῷ παρόντι μὲν, XV 84 ὑπὸ τῶν ἄλλων μὲν, 131 τῇ στρατηγίᾳ μὲν || ἵππον κτήσαιτο] ἵππον κτήσαιτο καλὸν rectissime.

31) Μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσῃς· κοινὴ γὰρ ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἄόρατον.

= I 29. — Verba κοινὴ — ἄόρατον in suum usum convertit Basilius cap. LXV ἐπὶ νίκαις ὑπεναντίων μηδέποτε ἐπαρθῆς, μηδὲ ἐπιχαρῆς ἐπὶ πτώσει ἐχθρῶν σου, μηδὲ ἐγγελάσῃς δυστυχίαν ἑτέρου, μηδὲ ἐπικροτήσῃς ἐπ' ἀπωλείᾳ ἀνθρώπου· κοινὴ γὰρ ἡ φύσις καὶ τὸ μέλλον ἄόρατον cf. etiam cap. XXXVIII διότι τὸ μέλλον ἄόρατον.

32) Τοὺς ἀγαθοὺς εὖ ποιεῖ· καλὸς γὰρ θεσσαυρὸς παρ' ἀνδρὶ σπουδαίῳ χάρις ὀφειλομένη· κακοὺς δὲ εὖ ποιῶν ὁμοία πείσῃ τοῖς τὰς ἀλλοτρίας κύνας σιτίζουσιν· ἐκεῖναι τε γὰρ τοὺς διδόντας ὥσπερ τοὺς βάλλοντας ὑλακτοῦσιν, οἳ τε κακοὶ τοὺς ὠφελοῦντας ὥσπερ τοὺς βλάπτοντας ἀδικοῦσιν.

= I 29 (post n. 31): κακοὺς δὲ (de hiatu cf. ad n. 3)] κακοὺς, ubi asyndeton (cf. Keilius, Anal. Isocr. p. 54 n. 6) minus placet || πείσῃ] πείσει cf. n. 13 || βάλλοντας] τυχόντας (τύπτοντας?) cf. βλάπτοντας in sequentibus. — Sententiam expressit Basilius cap. XXII λανθανέτω σε μηδεὶς τῶν παρὰ σοῦ δωρεὰς αἰτούντων ἢ ἀξιώματα ἐπιζητούντων, καὶ τούτους ἀναλαμβάνων τοὺς ἀγαθοὺς

εὖ ποίει· ἔξεις γὰρ αἰετὴν τὴν εὐνοίαν διαπαντός ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀδίκωτον· ἄσυχος γὰρ Σησαυρός παρ' ἀνδρὶ σπουδαίῳ καὶ πολυπλασίῳ ἢ χάρις παρ' αὐτοῖς (1. αὐτῷ) ἐποφείλεται· ὁ δὲ τοὺς κακοὺς εὐεργετῶν ἐγκόλπιον ἔχει τὸν ὄφιν, ἐν καίρῳ μὲν Σαλπόμενον, ἐν καίρῳ δὲ τὸν εὐεργέτην ἰοβόλῳ δῆγματι ἀμυνόμενον· ὥσπερ γὰρ οἱ ἀλλότριοι κύνες τῶν σιτιζόντων ξένων καὶ συλακτοῦσιν, οὕτως οἱ κακοὶ τοὺς ὠφελοῦντας ὥσπερ τοὺς βλάπτοντας ἀδικοῦσιν.

33) Ἐὰν ἀποδέχῃ τῶν φίλων τοὺς πρὸς τὸ φυλότατον χαριζομένους, οὐχ ἔξεις ἐν τῷ βίῳ τοὺς πρὸς τὸ βέλτιστον ἀπεχθανομένους.

= I 30 (inter n. 32 et 33 habes § 30 μίσει τοὺς κολακεύοντας ὥσπερ τοὺς ἐξαπατῶντας· ἀμφοτέρω γὰρ πιστευθέντες τοὺς πιστεύσαντας ἀδικοῦσιν).

34) Γίνου πρὸς τοὺς πλησιάζοντας ὁμιλητικός, ἀλλὰ μὴ σεμνός· τῶν μὲν γὰρ τὸν ὑπεροπτικὸν ὄγκον μόλις ἂν καὶ δοῦλοι καρτερήσαιεν, τῶν δὲ τὸν ὁμιλητικὸν τρόπον ἅπαντες ἡδέως ὑποφέρουσιν· ὁμιλητικός δὲ ἔσῃ μὴ δύσερις ὢν μηδὲ δυσάρεστος, μηδὲ πρὸς πάντας φιλόνηκος, μηδὲ πρὸς τὰς τῶν πλησιάζόντων ὀργὰς τραχέως ἀπαντῶν, μηδὲ ἂν ἀδίκως ὀργιζόμενοι τυγχάνωσιν, ἀλλὰ θυμουμένοις μὲν αὐτοῖς εἰκῶν, πεπαυμένοις δὲ τῆς ὀργῆς ἐπιπλήττων, μηδὲ παρὰ τὰ γελοῖα σπουδάζων, μηδὲ παρὰ τὰ σπουδαῖα τοῖς γελοίοις χρώμενος· τὸ γὰρ ἄκαιρον πανταχοῦ λυπηρόν· μηδὲ τὰς χάριτας ἀχαρίστως χαριζόμενος, ὅπερ πάσχουσιν οἱ πολλοί, ποιῶντες μὲν, ἀηδῶς δὲ τοῖς φίλοις ὑπουργοῦντες· μηδὲ φιλαίτιος ὢν· βαρὺ γάρ· μηδὲ φιλεπιτιμητής· παροξυντικὸν γάρ.

= I 30 (post n. 33) et 31: γίνου] γίγνου cf. n. 17 || τῶν μὲν γὰρ τὸν ὑπεροπτικὸν ὄγκον] τὸν μὲν γὰρ τῶν ὑπεροπτικῶν ὄγκον || καὶ δοῦλοι] οἱ δοῦλοι || τῶν δὲ τὸν ὁμιλητικὸν τρόπον] τὸν δὲ τῶν ὁμιλητικῶν τρόπον || δὲ ἔσῃ] δ' ἔσει, — de hiatu cf. ad n. 3, de forma Attica ἔσει ad n. 13 dixi || φιλόνηκος] φιλόνηκος (φιλόνηκος Zv.) cf. O. Schneider, Isokrates ausgewählte Reden vol. I (ed. III; L. 1888) p. 122, M. Schanz ad Platon. vol. VI 1 p. VII sqq. || μηδὲ ἂν] μηδ' ἂν cf. n. 3 || χρώμενος] χαίρων minus recte. — Respexit Basilius cap. XXVIII μὴ ἦσθα φιλαίτιος ἐν τοῖς ὑπὸ χεῖρα· βαρὺ γάρ· μηδὲ ἐτοίμως ἐπιτιμῶν ἐν ταῖς ἀναστροφαῖς· φορτικὸν γάρ· μηδὲ γέλωτα ἀκρατῇ στέργε (cf. n. 5 supra)· ἀπαίδευτον γάρ· ἀλλὰ ἔσο μακρόθυμος μὲν ἐπὶ τοῖς πταίοις, φιλάνθρωπος δὲ ἐν τοῖς ἐπιτιμίαις, σεμνός τὸ ἦθος, πρᾶος τὸν λόγον, ἡμερος δὲ καὶ ὁμιλητικός τὸν τρόπον· ταῦτα γὰρ ἅπαντα ποθητόν σε ποιήσῃ τοῖς ὑπὸ χεῖρα καὶ πατέρᾳ μᾶλλον ἢ βασιλεῖα καλεῖσθαι παρασκευάσει.

35) Μάλιστα μὲν εὐλαβοῦ τὰς ἐν τοῖς πότοις συνουσίας· ἐὰν δὲ ποτέ σοι συμβῇ καιρός, ἐξανίστασο πρὸ μέθης· ὅταν γὰρ ὁ νοῦς ὑπὸ μέθης διαφθαρῇ, ταῦτόν πάσχει τοῖς ἄρμασι τοῖς τοὺς ἡνιόχους ἀποβάλλουσιν· ἐκεῖνά τε γὰρ

ἀτάκτως φέρεται διαμαρτάνοντα τῶν εὐθυνόντων, ἥ τε ψυχὴ πολλὰ σφάλλεται διαφθαρείσης τῆς διανοίας.

= I 32: συμβῆ] συμπέση cf. Isocrates Epist. I 1 ἐπειδὴ δ' οὐ κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ὃ τε τῆς ἡλικίας τῆς ἐμῆς καιρὸς καὶ τῶν σῶν πραγμάτων συμβέβηκεν et Xenophon Hipparch. II 5 εἴτ' αὖ καὶ ἀποχωρεῖν καιρὸς συμβαίνει, — sed alteri lectioni suffragatur Isocrates XII 196 ἀλλ' ὡς οἱ τε καιροὶ καὶ τὸ συμφέρον ἐκάστοις καὶ τὸ βούλεσθαι συνέπιπτε et VIII 132 διείλεγμαι μὲν τὰ πλεῖστα περὶ αὐτῶν τούτων, οὐκ ἐφεξῆς, ἀλλ' ὡς ἕκαστον τῶ καιρῷ (l. ἐκάστοις ὁ καιρὸς) συνέπιπτεν. Omnino apud Isocratem verba συμβαίνειν et συμπίπτειν eandem fere notionem induunt ac promiscue ad eventum significandum usurpantur cf. a) 1) I 42 (n. 50) χαῖρε μὲν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι τῶν ἀγαθῶν, II 5 τοῖς δ' ἀμφοτέρω ταῦτα συμβεβηκότα, III 63 τί δεῖ περὶ τῶν συμβησομένων μακρολογεῖν; IV 53 ἀλλὰ πολὺ τῶν ἄλλων ἀκριβέστερον εἰδότες τὰ συμβαίνοντ' ἐκ τῶν τοιούτων, 162 τί δεῖ τὰ συμβησόμενα λίαν ἀκριβῶς ἐξετάζειν; V 18 νῦν διὰ τὸ μέγεθος τῶν συμβεβηκότων, 35 φυλακτέον, ὅπως μηδὲν συμβήσεται σοι τοιοῦτον, 37 εἰ πρὸς τινὰς αὐτῶν ἀηδὲς τί σοι συμβέβηκεν, 97 ἐκ τῆς ἀτυχίας τῆς συμβάσης αὐτῷ, 119 μάλιστα δ' ἐκ τῶν Ἰάσονι συμβάντων, 124 ἐπεὶ νῦν γὰρ τίς οὐκ ἂν εἰκότως τὰ συμβεβηκότα θαυμάσειε; 150 οὐ γὰρ αὐτόχειρες οὔτε τῶν ἀγαθῶν οὔτε τῶν κακῶν γίνονται τῶν συμβαινόντων αὐτοῖς, VI 72 οἶμαι μὲν οὖν οὐδὲν συμβήσεσθαι δεινότερον τῶν νῦν παρόντων, 97 σκοπεῖν, ὅπως μηδὲν συμβήσεται τοιοῦτον, 103 ἔστι δ' οὐδὲν ἀνέλπιστον ἐκ τῶν νῦν παρόντων συμβήναι τι τῶν δεόντων ἡμῖν, VII 6 ἐκ τῶν ἡμῖν καὶ Λακεδαιμονίοις συμβάντων, 30 καὶ γὰρ τοι καὶ τὰ παρὰ τῶν θεῶν οὐκ ἐμπλήκτως οὐδὲ ταραχωδῶς αὐτοῖς συνέβαινε, 35 ἀμφοτέρω γὰρ αὐτοῖς συνέβαινε, 59 ὥστε πάντων ἂν μοι συμβαίῃ δεινόντα, VIII 8 χρὴ δὲ τοὺς νοῦν ἔχοντας — μὴ νομίζειν εἰδέναι τὸ συμβησόμενον, 28 ὅπερ καὶ τῇ πόλει συμβέβηκεν, 35 καὶ ταῦτ' εἰ μὴ κατὰ πάντων οὕτως εἴθισται συμβαίνειν, 60 τὸ μὲν γὰρ διὰ τὴν ἐκείνων ἀμαθίαν συμβαῖνον, 83 τῶν μὴ συμβήσεσθαι διὰ ταῦτα μελλόντων οὐδεμίαν ποιούμενοι πρόνοιαν, IX 29 προειδὼς τὸ συμβησόμενον οὕτω διέκειτο τὴν γνώμην, 56 ὅπερ συνέβη, X 45 τῶν δὲ μηδὲν πρὸ τοῦ πράγματος ἐνθυμουμένων, ἀλλὰ τὸ συμβαῖνον μόνον σκοπούμενων ἤδη τινὲς ἐλοιδόρησαν αὐτόν, XII 167 τί οὖν ἐστὶ τὸ συμβεβηκὸς ἀγαθὸν ἐκ τοῦ πολέμου; 177 βουλευσασθαι περὶ τῶν συμβεβηκότων τοῖς τοιαῦτα διαπεπραγμένοις, 185 τὰς ἥττας τὰς ἀνευ κακίας συμβαινούσας, 221 οὐκ εἰδότες τὸ συμβησόμενον, 223 πράξεις ἀπάντων ἡμῖν αἵτιαι τῶν συμβαινόντων εἰσὶν, 224 τὸ δὲ μηδὲν τῶν αὐτῶν συμβαίνειν τοῖς

ὁρθῶς καὶ δικαίως πράττουσι, 249 ὥστ' οὐδὲν θαυμαστόν, εἰ καὶ περὶ τοῦ νῦν ἐνεστῶτος τοιοῦτόν τι συμβέβηκεν, 266 βούλομαι δὲ διαλεχθῆναι περὶ τῶν ἰδίᾳ μοι περὶ τὸν λόγον συμβεβηκότων, XIV 6 ἐν-θυμηθέντας, ὅτι πάντων ἂν ἡμῖν ἀλογώτατον εἴη συμβεβηκός, 49 8 πολλοῖς τῶν ἡμετέρων πολιτῶν διὰ τὴν ἀπορίαν συμβέβηκεν, XV 16 οὕτω δέ μοι δυσκόλως ἅπαντα συμβέβηκεν, 19 ἃ φυλακτέον ἐστίν, ὅπως μὴδὲν ὑμῖν συμβήσεται τοιοῦτον, 64 ἀναμνησκω δὲ καὶ τὰ συμβάντα δι' αὐτὴν τῇ πόλει καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπα-σιν, 83 διὰ τὸ προκατειληφθῆαι τὰ πλεῖστα τούναντίον συμβέβηκε, 104 ὅπερ ἐμοὶ συμβέβηκεν, 128 ὅπερ Τιμοθέῳ συμβέβηκεν, 134 τὸ δ' οὐχ οὕτως, ἀλλὰ τούναντίον φιλεῖ συμβαίνειν, 165 πάντων ἂν συμ-βαίῃ δεινότατον, 172 ὅπερ καὶ τῇ παιδείᾳ ταύτῃ συμβέβηκεν, 184 δυνάμενοι θεωρεῖν τὸ συμβαῖνον, 201 οὐδὲν ἐωρακότες τούτων συμ-βαῖνον, 205 τῇ τοίνυν φιλοσοφίᾳ φανήσεται καὶ τοῦτο συμβεβηκός, 222 τῶν μὲν γὰρ ἡδονῶν τῶν διὰ τὴν ἀκρυσίαν ἐκείνοις συμβαινου-σῶν οὐκ ἂν δύναίτο μετασχεῖν, 291 ἀγαθοῦ καὶ καλοῦ πράγματος αὐτοῖς συμβεβηκότος, 294 ὥστε πάντων ἂν συμβαίῃ δεινότατον, 310 δέδοικα, μὴ τοιοῦτόν τι πάθος αὐτοῖς διὰ τὸ πλῆθος τυγχάνῃ συμ-βεβηκός, 322 διόπερ οὐκ ὀρώδῳ τὸ μέλλον συμβήσεσθαι παρ' ὑμῶν, XVIII 25 ἐπειδὴ δ' οὕτω καλῶς ὑμῖν συμβέβηκεν, 66 τούναντίον δ' ἡμῖν συμβέβηκεν ἢ τοῖς ἄλλοις, XX 8 διὰ δὲ τὴν τύχην καὶ τὸν τρόπον τὸν ἐμὸν οὐδὲν τῶν ἀνηκέστων συμβέβηκεν, Epist. I 3 ἦν τι συμβῇ τοιοῦτον, II 1 ἴσως οὐδ' ἂν νῦν ἐπεχείρουν ἀποφαίνεσθαι περὶ τῶν σοὶ συμβεβηκότων, 6 ἵνα καὶ τὰς νίκας τὰς συμβαινούσας κατὰ τρόπον διοικῇς, 12 ἀλλὰ τὸ συμβεβηκός ἐμαρτύρει τοὺς λόγους ὁρθῶς ἔχειν, III 4 ὅπερ σοὶ συμβέβηκεν, VI 3 εἰ δὴ τι συμβαίῃ καὶ πρὸς ὑμᾶς τοιοῦτον, *ibid.* αἱ μὲν οὖν αἰτίαι — τοιαῦται συμβεβήκασιν, VII 2 τὸ παρὰ λόγον συμβαῖνον ἀγαθόν, 6 εὐτυχῶς ἅπαντά σοι συμβέβη-κεν, — 2) Or. I 18 (n. 16) οὕτω γὰρ τὰ τοῖς ἄλλοις χαλεπῶς εὐρισκόμενα συμβήσεται σοι ῥαδίως μανθάνειν, *cui exemplo* 19 *loci adsimulari possunt, quibus eadem ratione infinitivus ex voce συμβαίνω pendeat*: I 36. 43, II 30, IV 61, V 87. 108. 136, VI 39, VIII 145, IX 53, X 24, XII 199. 212, XIV 39, XV 128, Epist. II 5, III 2, IV 6, IX 14; — b) 1) Or. II 9 τὰ γὰρ ἄλλα τὰ συμπίπτοντα, 35 θεωρεῖ τὰ γινόμενα καὶ τὰ συμ-πίπτοντα καὶ τοῖς ἰδιώταις καὶ τοῖς τυράννοις, IV 71 πλείστων κιν-δύνων εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον συμπεσόντων, V 91 ἀλλ' ὅμως τηλικαύτης συμφορᾶς συμπεσούσης, 95 ὅπερ καὶ συνέπεσεν αὐτοῖς, VIII 91 ἃ καὶ τῇ πόλει συνέπεσεν, XII 191 ἐφ' ᾧ καὶ πόλεμοι πλεῖστοι καὶ κίν-δυνοι μέγιστοι συνέπεσον, XIII 18 καὶ τούτων μὲν ἀπάντων συμπε-σόντων, XV 74 ταῦτα μὲν οὖν, ὅπως ἂν ἡμῖν συμπίπτῃ, ποιήσομεν,

317 ἐκ ταύτης τῆς μεταβολῆς τί τῶν δεινῶν οὐ συνέπεσε τῇ πόλει; XVII 10 πανταχόθεν δέ μοι τοσούτων κακῶν προσπεπτωκότων (l. συμπεπτωκότων cum GE), Epist. II 3 μηδεμιᾶς τε συμπεσοῦσης ἀνάγκης, 5 μιᾶς ἀτυχίας συμπεσοῦσης, 6 τὰς ἀτυχίας τὰς συμπιπτούσας, VI 12 τὰς συμφοράς τὰς τοῖς ἄρχουσι συμπιπτούσας, — 2) cum infin. Or. V 89, IX 72, Epist. IV 7 || ὑπὸ μέθης] ὑπ' οἴνου || ταυτόν] ταῦτά cf. V 84 οὔτε γὰρ ταῦτά βούλομαι λέγειν τοῖς ἐν ἐκείνῳ γεγραμμένοις, VIII 52 ὥστε περὶ τῶν αὐτῶν τῆς αὐτῆς ἡμέρας οὐ ταῦτά γινώσκουμεν, XV 83 λέγοντες μὲν γὰρ ταῦτά τοῖς πρότερον εἰρημένοις, 203 οὐδ' ἀποδοκιμάζειν τὴν παιδείαν τὴν ταῦτά ταῖς πλείσταις τῶν τεχνῶν ἀπεργαζομένην, XIX 51 περὶ γὰρ ἄλλων πολλῶν διαφερόμενοι περὶ τούτου ταῦτά γινώσκουσιν, XX 4 τοὺς δ' ἐν δημοκρατίᾳ ταῦτ' ἐκείνοις ἐπιτηδεύοντας ἀζημίους ἀφήσετε, Epist. II 12 μὴ συμβουλεύειν ἐδόκουν ταῦτά τοῖς ἤδη διὰ τὸ πάθος ὑπὸ πάντων ἐγνωσμένοις. Verumenimvero Gnomologi nostri scripturam recto talo stare ipse Isocrates docet Or. V 24 μηδὲ πάθης ταυτόν τοῖς ἐπιτηδείοις τοῖς ἐμοῖς, VII 21 τῆς μὲν ταυτόν ἅπασιν ἀπονεμούσης, XII 196 οὐδ' ἐπαθόν ταυτόν τοῖς διὰ μὲν τὸ καλῶς καὶ φρονίμως βουλεύσασθαι καὶ πλούτους μεγάλους καὶ δόξας καλὰς κτησαμένοις, 199 οὐ μὴν συμβαίνει μοι ταυτόν ποιεῖν ἐκείνοις || ἀποβάλλουσιν] ἀποβαλοῦσιν (ἀποβάλλουσιν v.) || διαμαρτάνοντα τῶν εὐθυνόντων] διαμαρτόντα τῶν εὐθυνούντων (sed Photii textum Zv. adgnoscent). — Imitatur Basilus cap. XXV συνουσίας τὰς ἐν πότοις εὐλαβοῦ· μέθη γὰρ τῇ φρονήσει ἐναντίον τι χρῆμα καὶ πολέμιον· ὅταν γὰρ ὁ νοῦς ὑπὸ τοῦ οἴνου τυραννηθῇ (l. τυραννηθῇ), ταυτόν τι πάσχει τοῖς φαύλοις ἡνιόχοις, οἳ τὸ ἄρμα κυβερνᾶν ἀδυνατοῦντες καὶ ἐαυτοὺς καὶ τοὺς ἵππους ὧδε ἀκχεῖσε περιφέρουσι καὶ γέλῳτα τοῖς ὀρώσι μέγιστον ἐμποιοῦσιν· οὕτω δὲ πασχούσης τῆς διανοίας ἀνάγκη καὶ τὴν ψυχὴν πολλὰ σφαλλομένην διατελεῖν.

36) Ἡγοῦ τὴν παιδείαν τοσούτῳ μείζον ἀγαθὸν τῆς ἀπαιδευσίας εἶναι, ὅσω τὰ μὲν ἄλλα μοχθηρὰ πάντες κερδαίνοντες πράττουσιν, αὕτη δὲ μόνη καὶ προσεζημίωσε τοὺς ἔχοντας· πολλάκις γὰρ ὧν τοῖς λόγοις ἐλύπησαν, τούτων τοῖς ἔργοις τὴν τιμωρίαν ἔδοσαν.

= I 33 (n. 35 apud Isocratem sententia excipit: ἀθάνατα μὲν φρόνει τῷ μεγαλόψυχος εἶναι, θνητὰ δὲ τῷ συμμέτρως τῶν ὑπαρχόντων ἀπολαύειν § 32): τῆς ἀπαιδευσίας εἶναι] εἶναι τῆς ἀπαιδευσίας hiatus sublato cf. ad n. 23 || ὅσα pro ὅσω typothetae errore in editionem principem inrepsit.

37) Οὐς ἂν βούλῃ ποιήσασθαι φίλους, ἀγαθὸν τι λέγε περὶ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀπαγγελοῦντας· ἀρχὴ γὰρ φιλίας μὲν ἐπαινος, ἔχθρας δὲ ψόγος.

= I 33 (post n. 36): ἀπαγγελοῦντας] aliis praeuntibus librorum memoriae ἀπαγγέλλοντας substituit Blassius cf. etiam Basilus cap. XXVI ῥαδίως κτήσῃ φίλον, ὃν ἂν βουλευθῇς, εἰ ἀγαθὰ τινα λέγεις περὶ αὐτοῦ ἀπόντος ἐπὶ τῶν ἀπαγγελλόντων αὐτῷ· ἀρχὴ γάρ, ὡς ἔοικε, φιλίας μὲν ἐπαινος, ἐχθρας δὲ ψόγος ἐστίν.

38) Βουλευοῦ μὲν βραδέως, ἐπιτέλει δὲ τὰ δόξαντα ταχέως, καὶ περὶ ὧν ἂν αἰσχύνη παρρησιάσασθαι, βούλῃ δὲ τισι τῶν φίλων ἀνακοινώσασθαι, χρῶ τοῖς λόγοις ὥσπερ ἀλλοτρίου τοῦ πράγματος· οὕτω γὰρ τὴν ἐκείνων τε γνώμην αἰσθήσῃ καὶ σεαυτὸν οὐ καταφανῇ ποιήσεις.

= I 34 (Isocrates post n. 37 praemittit § 34: βουλευόμενος παραδείγματα ποιοῦ τὰ παρεληλυθότα τῶν μελλόντων· τὸ γὰρ ἀφανὲς ἐκ τοῦ φανεροῦ ταχίστην ἔχει τὴν διάγνωσιν): τὰ δόξαντα ταχέως] ταχέως τὰ δόξαντα (hiatus ratione habita)· ἡγοῦ κράτιστον εἶναι παρὰ μὲν τῶν θεῶν εὐτυχίαν, παρὰ δ' ἡμῶν αὐτῶν εὐβουλίαν || καὶ om. || ὥσπερ] ὡς περὶ, quae lectio imperitam correctoris male seduli manum prodere videtur. Cum particula ὥσπερ genitivus absolutus sociatur (cf. IV 178 et VII 1 ell. IV 11. 53, XVI 23, XIX 30, Epist. IX 15), ubi participium (ὄντος) omissum nullam offensionem movet cf. Thucydides III 82, 1 καὶ ἐν μὲν εἰρήνῃ οὐκ ἂν ἐχόντων πρόφασιν οὐδ' ἐτοίμων παρακαλεῖν αὐτούς, Xenophon Anab. VII 8, 11 οἱ δὲ λοχαγοὶ ἀπήλαυνον, ἵνα μὴ μεταδοῖεν τὸ μέρος, ὡς ἐτοίμων δὴ χρημάτων, Sophocles O. T. 966 ὧν ὑφηγητῶν ἐγὼ | κτανεῖν ἔμελλον πατέρα τὸν ἐμὸν, 1260 δεινὸν δ' αὖσας, ὡς ὑφηγητοῦ τινος, | πύλαις διπλαῖς ἐνήλατ', O. C. 82 ἔξεστι φωνεῖν, ὡς ἐμοῦ μόνῃς πέλας, 1588 ἔξοισθ', ὑφηγητῆρος οὐδενὸς φίλων, Menander Mon. 237 θεοῦ συνεργοῦ (θεὸς συνεργός vulgo cf. 'Menandrea' p. 328 sq.) πάντα ποιεῖς (ποιεῖ vulgo) ῥαδίως, — addatur Kuehner, ausführliche Grammatik der griechischen Sprache vol. II ²p. 658 sqq. || γνώμην] διάνοιαν (ex Prisciano XVIII § 158 et 185; γνώμην v., γνώσιν IZ; cf. Keilius, Anal. Isocr. p. 23 n. 3) || αἰσθήσῃ] αἰσθήσει cf. n. 13.

39) Ὅταν ὑπὲρ τῶν σεαυτοῦ μέλλῃς τινὲ συμβουλεύσασθαι, σκόπει πρῶτον, πῶς περὶ τῶν ἑαυτοῦ διώκησεν· ὁ γὰρ κακῶς διανοηθεὶς περὶ τῶν οἰκείων οὐδέποτε καλῶς βουλεύεται περὶ τῶν ἀλλοτρίων· οὕτω δ' ἂν μάλιστα βουλεύεσθαι παροξυνθείης, εἰ τὰς συμφορὰς τὰς ἐκ τῆς ἀβουλίας ἐπιβλέψῃς· καὶ γὰρ τῆς ὑγείας πλείστην ἐπιμέλειαν ἔχομεν, ὅταν τὰς λύπας τὰς ἐκ τῆς ἀρρώστιας ἀναμνησθῶμεν.

= I 35: συμβουλεύσασθαι] συμβούλῳ χρῆσθαι (συμβουλεύεσθαι v.; cf. Benseler ad Isocr. Areopag. p. 101 sq.) cf. III 21 καὶ συμβούλοις χρῶνται περὶ αὐτῶν οἱ μὲν τῶν ἀστῶν τοῖς τολμηροτάτοις, V 68 εἴπερ ἐμοὶ συμβούλῳ χρῶο, VIII 13 ὥστ' ἄξιον θαυμά-

ζειν, εἴ τις ἐλπίζει τὴν πόλιν τοιούτοις συμβούλοις χρωμένην ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιδάσκειν, 52 προσποιούμενοι δὲ σοφώτατοι τῶν Ἑλλήνων εἶναι τοιούτοις χρώμεθα συμβούλοις, 55 οἷς μὲν γὰρ περὶ τῶν μεγίστων συμβούλοις χρώμεθα (sed in altero membro habes: οἷς δ' οὐδείς ἂν οὔτε περὶ τῶν ἰδίων οὔτε περὶ τῶν κοινῶν συμβουλεύσαιτο), Epist. VII 3 τίσι συμβούλοις χρωμένος τάς τε τῆς πόλεως ἀτυχίας ἐπανορθώσεις || περὶ τῶν ἑαυτοῦ] τὰ ἑαυτοῦ, quod hiatus genus tolerari non potest; de constructione cf. IV 38 τροφὴν τοῖς δεομένοις εὐρεῖν, ἥνπερ χρὴ τοὺς μέλλοντας καὶ περὶ τῶν ἄλλων καλῶς διοικήσειν. Praestat tamen, ni fallor, πῶς τὰ περὶ ἑαυτὸν διώκησεν cf. V 74 καὶ λόγῳ μὲν μέλλεις Μεσσηνίοις βοηθεῖν, ἂν τὰ περὶ Φωκέας διοικήσης, XII 124 οὕτω γὰρ ὁσίως καὶ καλῶς καὶ τὰ περὶ τὴν πόλιν καὶ τὰ περὶ σφᾶς αὐτοὺς διώκησαν, XV 158 οὔτε τὰ περὶ τὴν πόλιν οὔτε τὰ περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς κακῶς διώκηκότες, 238 ἄλλ' οὕτω τὰ περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς διοικοῦντας, Epist. II 5 ἡγοῦμαι δέ σοι συμφέρειν μιμεῖσθαι τὰς πόλεις, ὃν τρόπον διοικοῦσι τὰ περὶ τοὺς πολέμους, VI 13 καὶ διοικήσειν τὰ περὶ σφᾶς αὐτοὺς ell. Or. VII 31 παραπλησίως δὲ τοῖς εἰρημένοις καὶ τὰ πρὸς σφᾶς αὐτοὺς διώκουν, 67 οὕτω τὰ πρὸς τοὺς ἄλλους καλῶς καὶ νομίμως διώκησαν, VIII 49 ἀλλὰ γὰρ τὰ κατὰ τὴν πόλιν ἂν τις ἰδὼν καλῶς διοικούμενα περὶ τῶν ἄλλων θαρρήσειεν. Dictionem τὰ περὶ ἑαυτὸν inlustrant praeterea similibus locutionum exempla: τὰ περὶ ἐμὲ III 56 et XII 271, τὰ περὶ ὑμᾶς III 56, τὰ περὶ Ἀλκιβιάδην V 58, τὰ περὶ τὸν βίον I 47 et XX 1, τὰ περὶ τὴν ἐσθῆτα I 27, τὰ περὶ τοὺς θεοὺς III 2 et VII 29, τὰ περὶ Κύπρον (καὶ Φοινίκην καὶ Κιλικίαν καὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον) V 102, τὰ περὶ τὴν πόλιν IV 92, τὰ περὶ τὸν πόλεμον V 51 et XI 15, τὰ περὶ τὴν χώραν V 101 et VII 1, — τὰ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς VIII 19, τὰ πρὸς σφᾶς αὐτοὺς VI 67 et VII 36, τὰ πρὸς σφᾶς αὐτάς V 9, τὰ πρὸς τοὺς βαρβάρους XII 59, τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς I 13 et II 20, coniecturae τὰ περὶ ἑαυτοῦ tantummodo phrasis τὰ περὶ τῆς πόλεως Epist. II 14 patrocinator || βουλεύεται] βουλεύσεται || ὑγείας] ὑγιείας cf. 'Menandrea' p. 331 n. 1. — Ex Isocrate hausit Basilius cap. XVIII συμβούλοις δὲ χρῶ τοῖς καλῶς περὶ τῶν οἰκείων βουλευσαμένοις καὶ διοικήσασιν, ἀλλὰ μὴ τοῖς κακῶς ἐξ ἀβουλίας τὰ ἑαυτῶν οἰκονομήσασιν· ὁ γὰρ κακῶς περὶ τὰ οἰκεῖα διατεθεὶς οὐδέποτε καλῶς βουλεύσεται περὶ τῶν ἄλλοτριῶν.

40) Εἰς ἀρχὴν κατασταθεὶς μηδενὶ χρῶ πονηρῶ πρὸς τὰς διοικήσεις· ὧν γὰρ ἂν ἐκεῖνος ἀμάρτη, σοὶ τὰς αἰτίαις ἀναθήσουσιν.

= I 37. Cf. Basilius cap. XXXIII λοιμοὺς ἀνθρώπους τῆς πολιτείας ἐξόριζε καὶ μηδέποτε τοῖς τοιούτοις ἀρχὴν καταπιστεύσης, ἵνα μὴ καὶ αὐτὸς ὅμοιος ἐκείνοις εἶναι δόξης καὶ χαίρων ἐπὶ τῶν (l. ταῖς) ἐκείνων ἀδικίαις· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνοι πράξωσι κακὰ, σοὶ τούτων τὰς αἰτίας ἀναθήσουσι, καὶ τῆς ἐκείνων φαύλης γνώμης κοινωνόν σε νομίσωσι (l. νομίσουσι), καὶ λόγον ὑφέξεις περὶ αὐτῶν τῷ Θεῷ.

41) Ἐκ τῶν κοινῶν ἐπιμελειῶν ἀπαλλάττου μὴ πλουσιώτερος, ἀλλ' ἐνδοξότερος· πολλῶν γὰρ χρημάτων κρείττων ὁ παρὰ τοῦ πλήθους ἔπαινος.

= I 37 (post n. 40). — Verbis ad n. 40 prolatis Basilius cap. XXXIII subiungit: ἡ γὰρ τῶν φαύλων ἀνθρώπων προαγωγὴ τῶν προαγαγόντων ἐστὶν ἑλεγχος ἀκριβής, καὶ τὰ ἐκείνοις πεπραγμένα πονηρὰ τοῖς προχειριζομένοις αὐτοὺς ἅπαντες ἐπιγράφονται. Σπούδαζε οὖν μάλιστα τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας περιβάλλεσθαι ἄρχοντας, ἵνα αἱ καλὰ αὐτῶν φῆμαι σὸς γένωνται κόσμος καί, ἅπερ ἐκεῖνοι πράττουσιν ἀγαθὰ, σοὶ ταῦτα τὸ ὑπήκοον ἐπιγράφηται· πολλῶν γὰρ χρημάτων κρείττων ὁ παρὰ τοῦ πλήθους ἔπαινος.

42) Μηδενὶ πονηρῷ πράγματι μήτε παρίστασο μήτε συνηγόρει· δόξεις γὰρ καὶ αὐτὸς τοιαῦτα πράττειν, οἷα ἂν καὶ τοῖς ἄλλοις πράττουσι βοηθοίης.

= I 37 (post n. 41): οἷα περ propter hiatus cum v., οἷα ΓΖ pr. E, unde οἷ legendum esse coniecit O. Schneider (cf. n. 61). Equidem particulam καὶ post ἄλλοις conlocare malim cf. I 17 (n. 14 supra): μάλιστα δ' ἂν εὐδοκίμοις, εἰ φαίνοιο ταῦτα μὴ πράττων, ἃ τοῖς ἄλλοις ἂν πράττουσιν ἐπιτιμώης et XV 19 μηδ' ἃ τοῖς ἄλλοις ἂν ἐπιτιμήσαιτε, τούτοις αὐτοὶ φανήσεσθε περιπίπτοντες || καὶ om. cf. ad n. 20 || βοηθοίης] βοηθῆς, sed cf. I 17 et XV 19; neque vulgaris verborum ordo optativo videtur obstare cf. II 6 ἐξ ὧν ἂν τις μάλιστα δύναιτο κατὰ τρόπον διοικεῖν, III 2 δι' ὧν ἂν τις μετ' ἀρετῆς πλεονεκτήσκειν, XV 23 οἷων περ ἂν αὐτοὶ τυγχάνειν ἀξιώσειαν. — Similem sententiam Basilius praebet cap. XLIV δικαίωσον οὖν τὸν ἡδικοκλήμενον καὶ ἀμύνου τὸν ἀδικηκότα (l. ἡδικοκλήτα), ἵνα μή, δι' ὧν περιορᾷς, δόξης καὶ αὐτὸς τοῖς ἀδικοῦσι συναδικεῖν καὶ ἄλλοτρίων ἀμαρτημάτων σεχυτόν ὑπεύθυνον καταστήσεις (l. καταστήσης).

43) Μᾶλλον ἀποδέχου δικαίαν πενίαν ἢ πλοῦτον ἀδικον· τοσούτῳ γὰρ κρείττων δικαιοσύνη χρημάτων, ὅσω τὰ μὲν ζῶντας μόνον ὠφελεῖ, ἢ δὲ καὶ τελευτήσας δόξαν παρασκευάζει, κακείνων μὲν καὶ τοῖς φαύλοις μέτεστι, ταύτης δὲ τοῖς μοχθηροῖς ἀδύνατον μεταλαβεῖν.

= I 38 (apud Isocratem § 38 hoc monitum praecedit: παρασκευάζε σεχυτόν πλεονεκτεῖν μὲν δυνάμενον, ἀνέχου δὲ τὸ ἴσον ἔχων, ἵνα δοκῇς ὀρέγεσθαι τῆς δικαιοσύνης μὴ δι' ἀσθένειαν, ἀλλὰ δι' ἐπίεικειαν): ἢ δὲ] τὸ δὲ (ἢ δὲ v. cf. n. 59 infra) || καὶ τοῖς φαύλοις]

τοῖς φαύλοις Isocr., καὶ τοῖς φαύλοις ex Corais emendatione (vol. II p. 10) recepit Blassius, rectissime cf. II 30 μὴ φαίνου φιλοτιμούμενος ἐπὶ τοῖς τοιούτοις, ἃ καὶ τοῖς κακοῖς διαπράξασθαι δυνατὸν ἐστίν, ἀλλ' ἐπ' ἀρετῇ μέγα φρονῶν, ἧς οὐδὲν μέρος τοῖς πονηροῖς μέτεστιν, 32 καὶ τὰ μὲν καὶ φαύλοις (τοῖς φαύλοις optime v. et Stobaeus Flor. XLVIII 38) παραγίγνεται, τὴν δ' οὐχ οἶόν τ' ἀλλ' ἢ τοὺς διενεγκόντας κτήσασθαι, III 43 οὐχ ἥκιστα κακὸν παρεκάλεσεν, ὅτι τῆς μὲν ἀνδρίας καὶ τῆς δεινότητος καὶ τῶν ἄλλων τῶν εὐδοκιμούντων ἐώρων καὶ τῶν κακῶν ἀνδρῶν (vox commode omitti poterat) πολλοὺς μετέχοντας, τὴν δὲ δικαιοσύνην καὶ τὴν σωφροσύνην ἴδια κτήματα τῶν καλῶν ἀγαθῶν ὄντα, Epist. II 10 μὴδ' ἀγαπᾶν λίαν τὰς τοιούτας ἀρετάς, ὧν καὶ τοῖς φαύλοις μέτεστιν, ἀλλ' ἐκείνας, ὧν οὐδεὶς ἂν πονηρὸς κοινωνήσειεν || ταύτης δὲ] τούτου δὲ (ταύτης δὲ v. cf. n. 59).

44) Μηδὲνα ζήλου τῶν ἐξ ἀδικίας κερδαίνοντων, ἀλλὰ μᾶλλον ἀποδέχου τοὺς μετὰ δικαιοσύνης ζημιωθέντας· οἱ γὰρ δίκαιοι τῶν ἀδίκων, εἰ μηδὲν ἄλλο πλεονεκτοῦσιν, ἀλλ' οὖν ἐλπίσι γε σπουδαίαις ὑπερέχουσι.

= I 39.

45) Πάντων ἐπιμελοῦ τῶν περὶ τὸν βίον, μάλιστα δὲ τὴν σεαυτοῦ φρόνησιν ἄσκει· μέγιστον γὰρ ἐν ἐλαχίστῳ νοῦς ἀγαθὸς ἐν ἀνθρώπου σώματι.

= I 40: πάντων] πάντων μὲν || σεαυτοῦ] σεαυτοῦ, non recte cf. ad n. 7.

46) Πειρῶ τὸ μὲν σῶμα εἶναι φιλόπονος, τὴν δὲ ψυχὴν φιλόσοφος, ἵνα τῷ μὲν ἐπιτελεῖν δύνῃ τὰ δόξαντα, τῇ δὲ προορᾶν ἐπίστη τὰ συμφέροντα.

= I 40 (post n. 45): τὸ μὲν σῶμα] τῷ σώματι μὲν (cf. ad n. 30) ex Blasii coniectura, quem hiatus offendit: τῷ μὲν σώματι ΓΖ, τὸ μὲν σῶμα v. || τὴν δὲ ψυχὴν] τῇ δὲ ψυχῇ (τὴν δὲ ψυχὴν v.).

47) Πᾶν ὃ τι ἂν μέλλῃς ἐρεῖν πρότερον ἐπισκόπει τῇ γνώμῃ· πολλοῖς γὰρ ἡ γλῶττα προτρέχει τῆς διανοίας.

= I 41. Expressit Basilius cap. XXXVI ὅπερ ἂν μέλλεις (l. μέλλῃς) ἐρεῖν, προεπισκόπει τῇ γνώμῃ, ἵνα μὴ καὶ ἡ γλῶττα προτρέχουσα τοῦ λογισμοῦ ἀτάκτως λέγειν ὀνειδισθῇ.

48) Νόμιζε μηδὲν εἶναι τῶν ἀνθρώπων βέβαιον· οὕτω γὰρ οὔτε εὐτυχῶν ἔσῃ περιχαρὴς οὔτε δυστυχῶν περίλυτος.

= I 42 (inter n. 47 et n. 48 Isocrates § 41 Gnomologii nostri n. 49 praebet, sed codicis Photiani ordo etiam in Γ recurrit): οὔτε] οὐτ' cf. n. 3 || ἔσῃ] ἔσει cf. n. 13. — De sententia cf. Basilius cap. XXXVIII ἴσθι τέκνον ἐμόν, ὡς οὐδὲν ὁ βίος οὗτος ἔχει τὸ στάσιμον οὐδὲ τὸ βέβαιον ἢ ἀμετάβλητον· ἄλλοτε γὰρ ἄλλως ἀμείβει τὰ πράγματα καὶ τροχοῦ δίκην κυλιόμενου τὰ μὲν ἄνω φέρεται κάτω, τὰ δὲ κάτω φέρεται ἄνω· διὸ μήτε εὐτυχίαις ἐπαίρου

μήτε ἐν ταῖς δυστυχίαις καταφέρει et cap. LVIII μήτε οὖν εὐτυχῶν ἐπαρθεῖς μήτε γοῦν δυστυχῶν ὑπεραλγήσης.

49) Δύο ποιοῦ καιροὺς τοῦ λέγειν· ἡ περὶ ὧν οἶσθα σαφῶς ἢ περὶ ὧν ἀναγκαῖόν ἐστιν εἰπεῖν· ἐν τούτοις γὰρ μόνοις ὁ λόγος τῆς σιγῆς κρείττων, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἄμεινον σιγᾶν ἢ λέγειν.

= I 41 (post n. 47; cf. ad n. 48): ἀναγκαῖόν ἐστιν] ἀναγκαῖον cf. IX 74. Copula adicitur III 52. 54. 55, VII 14, XVI 39. — Isocratis locum in suum usum convertit Basilius cap. XXXVI λέγειν δὲ ἀναγκαῖον, ἢ περὶ ὧν γινώσκεις ἢ περὶ ὧν ὁ καιρὸς ἀπαιτεῖ· ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἅπασι κρείττων τοῦ λέγειν ἢ σιωπῇ.

50) Χαῖρε μὲν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι τῶν ἀγαθῶν, λυποῦ δὲ μετρίως ἐπὶ τοῖς γινομένοις τῶν κακῶν· γίνου δὲ τοῖς ἄλλοις μὴδὲ ἐν ἑτέρῳ κατάδηλος· ἄτοπον γὰρ τὴν μὲν οὐσίαν ἐν ταῖς οἰκίαις ἀποκρύπτειν, τὴν δὲ διάνοιαν φανεράν ἔχοντα περιπατεῖν.

= I 42 (post n. 48): γινομένοις] γιγνομένοις cf. n. 17 || γίνου] γίγνου cf. n. 17 || μὴδὲ] μὴδ' cf. n. 3 || ἐν ἑτέρῳ] ἐν ἑτέροις ὧν.

51) Μᾶλλον εὐλαβοῦ ψόγον ἢ κίνδυνον· δεῖ γὰρ εἶναι φοβερὰν τοῖς μὲν φαύλοις τὴν τοῦ βίου τελευτήν, τοῖς δὲ σπουδαίοις τὴν ἐν τῷ ζῆν ἀδοξίαν.

= I 43.

52) Μάλιστα μὲν πειρῶ ζῆν κατὰ τὴν ἀσφάλειαν, ἐὰν δέ ποτέ σοι συμβῇ κινδυνεύειν, ζῆται τὴν ἐκ τοῦ πολέμου σωτηρίαν μετὰ καλῆς δόξης, ἀλλὰ μὴ μετ' αἰσχυρᾶς φήμης· τὸ μὲν γὰρ τελευτῆσαι πάντων ἢ πεπρωμένη κατέκρινε, τὸ δὲ καλῶς ἀποθανεῖν ἴδιον τοῖς σπουδαίοις ἢ φύσις ἀπένειμε.

= I 43 (post n. 51).

53) Τῶν φίλων μὴ τοῖς συνεξαμαρτάνουσι πλησιάζε, ἀλλὰ τοῖς νοουθετοῦσιν· οἱ πλεῖστοι γὰρ ὥσπερ τῶν σιτίων οὐ τοῖς ὑγιεινοτάτοις, ἀλλὰ τοῖς ἡδίστοις μᾶλλον χαίρουσιν, οὕτω καὶ τῶν φίλων. Διὸ τῶν παρόντων τοῖς φρονιμωτάτοις σύνεσο, καὶ τῶν ἀπόντων οὐς ἂν δύνῃ μεταπέμψου, καὶ τῶν μὲν ἀκροατῆς γίνου, τῶν δὲ μαθητῆς· ὅσῳ γὰρ ταῖς τιμαῖς τῶν ἄλλων προέχεις, τοσούτῳ καὶ ταῖς ἀρεταῖς ὑπερφέρειν αὐτῶν δεῖ σε.

a) Τῶν φίλων — οὕτω καὶ τῶν φίλων] cf. I 45 πολλὴν δ' ἂν τοῖς θεοῖς χάριν σχοίην, εἰ μὴ διαμάρτομι τῆς δόξης, ἥς ἔχων περὶ σοῦ τυγχάνω· τῶν μὲν γὰρ ἄλλων τοὺς πλείστους εὐρήσομεν ὥσπερ τῶν σιτίων τοῖς ἡδίστοις μᾶλλον ἢ τοῖς ὑγιεινοτάτοις χαίροντας, οὕτω καὶ τῶν φίλων τοῖς συνεξαμαρτάνουσι πλησιάζοντας, ἀλλ' οὐ τοῖς νοουθετοῦσι, — b) διὸ — μαθητῆς] cf. II 12 sq. ὥς καὶ τῆς παιδείσεως καὶ τῆς ἐπιμελείας μάλιστα δυναμένης τὴν ἡμετέραν φύσιν εὐεργετεῖν, οὕτω διάκεισο τὴν γνώμην, καὶ τῶν τε παρόντων τοῖς φρονιμωτάτοις πλησιάζε καὶ τῶν ἄλλων οὐς ἂν δύνῃ μεταπέμψου, καὶ μήτε τῶν ποιητῶν τῶν εὐδοκιμούντων μήτε τῶν σοφιστῶν μηδενὸς οἴου δεῖν ἀπείρως ἔχειν, ἀλλὰ τῶν μὲν ἀκροατῆς γίγνου, τῶν δὲ μαθητῆς, καὶ

παρασκευάζε σαυτὸν τῶν μὲν ἐλαττόνων κριτήν, τῶν δὲ μειζόνων ἀγωνιστήν, — c) ὅσω — σε] cf. II 11 ὃν ἐνθυμούμενον χρή προσέχειν τὸν νοῦν, ὅπως, ὅσονπερ ταῖς τιμαῖς τῶν ἄλλων προέχεις, τοσοῦτον καὶ ταῖς ἀρεταῖς αὐτῶν διοίσεις, addatur Basilius cap. X ἀλλ' ὥςπερ βασιλεύειν τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων προεκρίθης κατὰ τὴν ἀξίαν, οὕτω προτερεύειν τῶν ὑπὸ χεῖρα πάντων σπεῦδε καὶ κατ' ἀρετήν.

54) Τὴν μεγαλοπρέπειαν ἐνδείκνυσο ἐν μηδεμιᾷ τῶν πολυτελειῶν τῶν εὐθὺς ἀφκνιζομένων, ἀλλ' ἐν ταῖς τῶν καλῶν καὶ δικαίων πράξεων ἐργασίαις καὶ ταῖς τῶν φίλων εὐεργεσίαις· τὰ γὰρ τοιαῦτα τῶν ἀναλωμάτων αὐτῷ τε σοὶ παρχμενεῖ καὶ τοῖς ἐπιγινομένοις πλείονός σε δόξης ἄξιον ἀποδείξει.

= II 19: ἐνδείκνυσο] ἐπιδείκνυσο, sed ἐνδείκνυσο v. cf. a) IV 44 ἀλλ' ἀθροισθέντων τῶν Ἑλλήνων ἐγγενέσθαι τοῖς μὲν ἐπιδείξασθαι τὰς αὐτῶν εὐτυχίας (l. εὐψυχίας), 85 ἐπεδείξαντο δὲ τὰς αὐτῶν εὐψυχίας πρῶτον μὲν ἐν τοῖς ὑπὸ Δαρείου πεμφθεῖσιν, 149 ὥστε μοι δοκοῦσιν ἐν ἅπασι τοῖς τόποις σαφῶς ἐπιδεδειχθαι τὴν αὐτῶν μαλακίαν, VIII 95 πολὺ γὰρ θᾶττον ἐν ἐκείνοις ἐπεδείξατο τὴν φύσιν τὴν αὐτῆς, IX 4 οἱ μὲν τὰς δυνάμεις τὰς αὐτῶν, οἱ δὲ τὰς τέχνας ἐπιδειξάμενοι, X 31 τὴν μὲν οὖν ἀνδρίαν ἐν τούτοις ἐπεδείξατο τοῖς ἔργοις, XIV 28 ὅθεν καὶ μάλιστα ἐπεδείξαντο τὴν αὐτῶν ἀπιστίαν, XV 24 ἀλλ' ἐν τοῖς μηδὲν ἀδικοῦσιν ἐπιδειξάμενοι τὰς αὐτῶν δυνάμεις, 315 τούτους δ' ἐν ἅπασιν ἐπιδείκνυσθαι τὴν αὐτῶν ὁμότητα καὶ μισανθρώπιαν καὶ φιλαπεχθιμοσύνην, XVI 25 τὴν δ' εὐνοίαν, ἣν εἶχον εἰς τὸ πλῆθος, ἐν τοῖς τυραννικοῖς ἐπεδείξαντο, XIX 24 ἐν αὐτοῖς γὰρ τούτοις ἐτι σαφέστερον καὶ μᾶλλον ἐπεδειξάμην (ἐνεπεδειξάμην Blassius cum Benselero tamquam Prisciani scripturam XVII 169 recepit cf. tamen Keilius, Anal. Isoer. p. 136 sq.), XX 4 φανερώτερον γὰρ ἐπιδείκνυνται τὴν αὐτῶν πονηρίαν, 13 νομίζοντες εὖρημ' ἔχειν, ὅταν τινὰ λάβητ' ἐν μικροῖς πράγμασιν ἐπιδεδειγμένον ἅπασαν τὴν αὐτοῦ πονηρίαν, — b) III 61 τὴν εὐνοίαν τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐν τοῖς ἔργοις ἐνδείκνυσθε μᾶλλον ἢ τοῖς λόγοις, VII 37 τῆς εὐκοσμίας, ἥς οὐχ οἷόν τ' ἦν μετασχεῖν πλὴν τοῖς καλῶς γεγονόσι καὶ πολλὴν ἀρετὴν ἐν τῷ βίῳ καὶ σωφροσύνην ἐνδεδειγμένοις, X 59 ἀλλὰ Ζεὺς ὁ κρατῶν πάντων ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις τὴν αὐτοῦ δύναμιν ἐνδείκνυται, 64 ἐνεδείξατο (ἐπεδείξατο Δv.) δὲ καὶ Στησιχόρῳ τῷ ποιητῇ τὴν αὐτῆς δύναμιν, Epist. VII 9 ἡγούμενον λυσιτελεῖν αὐτῷ τεθνάναι τοιαύτην ἀρετὴν ἐνδειξαμένῳ τοῖς πολίταις || ἐν μηδεμιᾷ] μηδ' ἐν μιᾷ (ἐν μηδεμιᾷ v.) cf. I 42 (n. 50 supra) μηδ' ἐν ἑτέροις, III 32 οὐδ' ὑφ' ἐνός, 51 μηδὲ πρὸς ἓν, V 3 μηδ' ἐξ ἐνός, 35 μηδὲ πρὸς μίαν, VI 4 et 25 μηδὲ περὶ ἐνός, 76 μηδὲ περὶ ἓν, IX 43 οὐδὲ περὶ ἓν, 44 οὐδὲ πρὸς ἓν, 52 οὐδὲ περὶ ἐνός, X 6 μηδὲ πρὸς ἓν,

XI 6 οὐδὲ πρὸς ἓν, XII 111 μηδὲ πρὸς ἓν, 127 μηδ' ὑφ' ἑνός, 160 οὐδὲ περὶ ἑνός, 213 μηδὲ περὶ ἑνός, 215 οὐδὲ πρὸς ἓν, XV 110 μηδ' ὑφ' ἑνός, 164 οὐδὲ περὶ ἑνα, 223 οὐδ' ἂν εἷς, 238 οὐδ' ἐν μιᾷ, XXI 20 οὐδ' ἂν εἷς || ἐν — ἐργασίαις] ἐν τοῖς προειρημένοις καὶ τῷ κάλλει τῶν κτημάτων || ἐπιγιγνομένοις] ἐπιγιγνομένοις cf. n. 17 || πλείονός σε δόξης ἄξιον ἀποδείξει] πλείονος ἄξια τῶν δεδαπανημένων καταλείψεις.

55) Οὕτως ὁμῖλει πρὸς τοὺς ἥττους, ὥςπερ ἂν τοὺς κρείττους πρὸς ἑαυτὸν ἔχειν ἀξιώσεις.

Cf. II 24 οὕτως ὁμῖλει τῶν πόλεων πρὸς τὰς ἥττους, ὥςπερ ἂν τὰς κρείττους πρὸς ἑαυτὸν ἀξιώσεις.

56) Φίλους κτῶ μὴ πάντας τοὺς βουλομένους, ἀλλὰ τοὺς φιλεῖσθαι ἀξίους, μηδὲ μεθ' ὧν ἡδιστα συνδιατρίβεις, ἀλλὰ μεθ' ὧν ἄριστα συνδιάξεις.

= II 27: τοὺς φιλεῖσθαι ἀξίους) τοὺς τῆς σῆς φύσεως ἀξίους ὄντας || συνδιάξεις] τὴν πόλιν διοικήσεις. Scilicet universae vitae rationes a Gnomologo nostro exponuntur cf. p. 95 supra.

57) Πιστοὺς ἡγοῦ μὴ τοὺς ἅπαν ὅ τι ἂν ποιῆς ἢ λέγῃς ἐπαινοῦντας, ἀλλὰ τοὺς καὶ τοῖς ἀμαρτανομένοις ἐπιτιμῶντας.

= II 28: ποιῆς ἢ λέγῃς] λέγῃς ἢ ποιῆς cf. XII 235 οὗς (συμβούλους) οἷσθ' ἀκριβῶς ἅπαν ὅ τι ἂν σὺ λέγῃς ἢ πράττῃς ἐπαινοῦντας, XV 223 ἀλλ' οὐδ' ἂν εἷς τῶν τοιούτων τοῖς κακόν τι λέγουσιν ἢ πράττουσι διαλεχθῇναι ell. V 13 προστάτην τῶν καὶ λέγειν καὶ πράττειν δυναμένων, VIII 122 τοὺς ὅμοια καὶ λέγοντας καὶ πράττοντας, IX 77 ὅπως καὶ λέγειν καὶ πράττειν μηδενὸς ἥττον δυνήσει τῶν Ἑλλήνων, XII 127 ἢ συμβέβηκε μήτ' εἰρῆσθαι πρότερον μήτε πεπραχθαι, 187 οὐδὲν οὐδ' ὅσιον οὔτε καλόν ἐστι τῶν μὴ μετὰ δικαιοσύνης καὶ λεγομένων καὶ πραττομένων, 222 ἐν ᾧ (χρόνῳ) καὶ λέγοντας καὶ πράττοντας αὐτοὺς ὁψονται, XV 132 σκοπεῖν, ὅπως ἐπιχαρίτως καὶ φιλοφρόπως ἅπαντα φανήσονται καὶ λέγοντες καὶ πράττοντες, 164 τοῖς δὲ πονηροῖς ἐξουσίαν διδοῦσα καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν, ὅ τι ἂν βουληθῶσιν, 191 ὥςθ' ἐκάτερόν τε τούτων δεινὸν ἂν καὶ λέγειν καὶ πράττειν ποιήσειεν, 266 φιλοσοφίαν μὲν οὖν οὐκ οἶμαι δεῖν προσαγορεύειν τὴν μηδὲν ἐν τῷ παρόντι μήτε πρὸς τὸ λέγειν μήτε πρὸς τὸ πράττειν ὠφελοῦσαν, 317 τί δὲ τῶν μεγίστων κακῶν οἱ ταύτην ἔχοντες τὴν φύσιν οὐ καὶ λέγοντες καὶ πράττοντες διετέλεσαν; XVII 33 ὃς ὑπὲρ Πασίωνος ἅπαντα καὶ λέγει καὶ πράττει, 49 αὐτὸς αὐτῷ καὶ λέγων καὶ πράττων φανερός ἐστιν, XXI 9 λέγειν δὲ καὶ πράττειν μᾶλλον δύναται τούτου. — Alteram scripturam alii loci commendant (cf. XV 271 ἣν ἔχοντες ἂν εἰδεῖμεν, ὅ τι πρακτέον ἢ λεκτέον ἐστίν, XVII 39 ὁμο-

λογῶ καὶ τούτῳ προσομολογῆσαι τριακοσίας δραχμὰς καὶ περὶ τῶν ἄλλων τοιαῦτα πράττειν καὶ λέγειν, Epist. III 2 τούτων ἐπιθυμεῖν, ὧν ὑπονοοῦσί σε βούλεσθαι πράττειν καὶ λέγειν, IX 8 θαυμάζω δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν πράττειν ἢ λέγειν δυναμένων cf. Or. IV 186 τίς γὰρ ἢ τῶν ποιεῖν δυναμένων ἢ τῶν λέγειν ἐπισταμένων οὐ πονήσει;), ac revera Photii textum agnoscunt Stobaeus Flor. XLVIII 30 et Bekkeri Anecd. Gr. vol. I p. 128, 10, ποιῆς καὶ λέγης suppeditant Maximus 43 p. 639 (Combefis) et codex Parisinus Gr. n. 1168 f. 91^r || καὶ om. — Sententiam repetit Basilus cap. XLVIII ἐπαινεί τῶν συνόντων μὴ τοὺς ἅπαντα τὰ πραττόμενά σοι ἐπαινοῦντας, ἀλλὰ τοὺς τοῖς ἐσφαλμένοις μᾶλλον ἐπιτιμῶντας cf. insuper cap. XVIII ἀλλ' ἐκεῖνοις μάλιστα συμβουλεύου, οἳ καὶ περὶ τὸ ἐπίστασθαι περὶ τῶν πραγμάτων ὁρθῶς ἔχουσι καὶ οἳ μάλιστα ἐπὶ τοῖς ἐσφαλμένοις σοὶ (l. σε) πολλάκις διελέγχειν εἰώθασι· μόνοι γὰρ οὗτοι καὶ φίλων καὶ συμβούλων τάξιν πιστεύεσθαι ἄξιοι.

58) Διόρα καὶ τοὺς τέχνη κολακεύοντας καὶ τοὺς μετ' εὐνοίας θεραπεύοντας, ἵνα μὴ πλεόν οἱ πονηροὶ τῶν χρηστῶν ἔχωσιν.

= II 28. Isocrates inter n. 57 et 58 sententiam δίδου παρρήσιαν τοῖς εὖ φρονοῦσιν, ἵνα, περὶ ὧν ἂν ἀμφιγνοῆς, ἔχῃς τοὺς συνδοκιμάζοντας interiecit, quae simul cum n. 58 imitando expressa est a Basilio cap. XLVIII ἀλλὰ καὶ τοῖς εὖ φρονοῦσι παρρήσιαν χαρίζου, ἵνα, περὶ ὧν ἀγνοεῖς, ἔχῃς μετ' ὧν ἄριστα συμβουλεύσῃ· καὶ οὕτω διατεθεῖς σκοπήσεις, ὥς οὐ γρὴ τοῖς διὰ τέχνης κολακεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς μετ' εὐνοίας θεραπεύουσι προσέχειν αἰεὶ· τῆς γὰρ ἐτέρου ὠφελείας καὶ βλάβης εὖ μάλιστα πειραθεῖς τοῦ μὲν ἀποφεύξῃ, τοῦ δ' ἐπιτεύξῃ.

59) Περὶ πλείονος ποιοῦ δόξαν καλὴν ἢ πλοῦτον μέγαν τοῖς παισὶ καταλιπεῖν· ὁ μὲν γὰρ θνητός, ἡ δὲ ἀθάνατος· καὶ δόξῃ μὲν χρήματα κτητά, δόξα δὲ χρημάτων οὐκ ὦνητή· καὶ τὰ μὲν καὶ φαύλοις παραγίνεται, τὴν δὲ οὐ δυνατὸν ἀλλ' ἢ τοὺς διενεγκόντας κτήσασθαι.

= II 32: δὲ] δ' cf. n. 3 || παραγίνεται] παραγίγνεται cf. n. 17 || δὲ] δ' cf. n. 3 || οὐ δυνατὸν] οὐχ οἶόν τ' cf. VII 37 ἐπιμελεῖσθαι τῆς εὐκοσμίας, ἧς οὐχ οἶόν τ' ἦν μετασχεῖν πλὴν τοῖς καλῶς γεγονόσι καὶ πολλὴν ἀρετὴν ἐν τῷ βίῳ καὶ σωφροσύνην ἐνδεδειγμένοις. — Gnomologi lectio correctorem redolet.

60) Μελέτα περὶ καλῶν ἐπιτηδευμάτων λέγειν αἰεὶ, ἵνα συνεθισθῇς ὅμοια τοῖς εἰρημένοις φρονεῖν.

= II 38: αἰεὶ om. propter hiatum. — De sententia cf. Basilus cap. XLIX ἵνα καλὰ μὲν ἐκμελετήσῃς λέγειν, τὰ ὅμοια δὲ συνεθι-

σῴῃς πράττειν· καὶ ἃ φρονεῖν ἐπιτηδεύσεις διὰ τῶν λόγων, ταῦτα ποιεῖν ἐπιμελήσῃ διὰ τῶν ἔργων.

61) Ἄπερ ἂν σοι λογιζομένῳ φαίνεται βέλτιστα, ταῦτα τοῖς ἔργοις ἐπιτέλει.

= II 38 (post n. 60): ἄπερ] ἄττ' cf. III 47, XVII 51.

63) Μὴ σπεῦδε πλουτεῖν μᾶλλον ἢ χρηστός εἶναι δοκεῖν· οἱ γὰρ μεγίστην ἐπ' ἀρετῇ δόξαν ἔχοντες, οὗτοι καὶ πλείστων ἀγαθῶν δεσπόται κατίστανται· μηδὲ τοὺς παρὰ τὸ δίκαιον χρηματισμοὺς ἡγοῦ κέρδος, ἀλλὰ κίνδυνον μᾶλλον φέρειν εἰδῶς ἐκ τούτων φυλάσσει.

Cf. III 50 μὴ σπεύδετε πλουτεῖν μᾶλλον ἢ χρηστοὶ δοκεῖν εἶναι, γινώσκοντες, ὅτι καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων οἱ μεγίστας ἐπ' ἀρετῇ δόξας ἔχοντες πλείστων ἀγαθῶν δεσπόται κατίστανται· τοὺς χρηματισμοὺς τοὺς παρὰ τὸ δίκαιον γιγνομένους ἡγεῖσθε μὴ πλοῦτον, ἀλλὰ κίνδυνον ποιήσειν. —

Fragmentis Isocrateis sententia eximenda est, quae inter n. 61 et 63 locum tenet: 62) Θέλε τοὺς συνόντας σοι αἰδεῖσθαι σε μᾶλλον ἢ φοβεῖσθαι· αἰδοῖ μὲν γὰρ πρόξεστι σέβας, φόβῳ δὲ μῖσος. Eandem tamquam locum communem conlectiones quaedam (Pal. 65, Bar. 87, Mon. 42) servant, ex quibus 'Gnomologium Byzantinum' ἐκ τῶν Δημοκρίτου, Ἰσοκράτους, Ἐπικτήτου C. Wachsmuthius reconcinnavit (Studien zu den griechischen Florilegien — Berolini 1882 — p. 179 n. 78), ad Pythagoram auctorem Stobaeus Flor. XLVIII 20 et Apostolius (sive potius Arsenius) VIII 89^s (Paroemiographi Graeci ed. Schneidewin-Leutsch, vol. II p. 456) referunt, sententiis Pythagoricis adnumerant Demophilus (γνώμῃ Πυθαγορικῇ n. 21 apud Mullachium, Fragmenta Philosophorum Graecorum vol. I p. 498) et codex Vindobonensis philos. et philol. n. 225 apud H. Schenkelium (Pythagoreersprüche in einer Wiener Handschrift) 'Wiener Studien' vol. VIII (1886) p. 270 n. 42, denique Sexti verbis: Θεοῦ ἄξιόν σε ποιήσῃ τὸ μηδὲν ἀνάξιον αὐτοῦ πράττειν¹⁾ subiungit Georgides p. 43. Nihil sylloge Vindobonensis et Georgides, alii testes plus minusve²⁾ variant;

¹⁾ Cf. Wachsmuth n. 12. — Gemella Sexti sententia: Θεοῦ ἄξιός ὁ μηδὲν ἀνάξιον Θεοῦ πράττων (n. 4 p. V Elter) tamquam ἔννοια Pythagorica in Schenkelii codice (n. 40) recurrit.

²⁾ Θέλε] αἰροῦ Pal. Bar. Mon. || σοι om. Bar. Mon., Demoph. (cum F) || αἰδεῖσθαι σε] αἰδεῖσθαι Mon. (cum MF) || μᾶλλον post αἰροῦ ponunt Bar. Pal. Mon., post θέλε Demoph. Stob. Apost. || μὲν om. Demoph. — Codicum MF varia lectio φόβος (pro σέβας) nihili est cf. Musonius apud Stobaeum Flor. XLVIII 16 et Antonium II 1 p. 80, 5 sq. (Gesner) πειρατέον καταπληκτικὸν μᾶλλον τοῖς ὑπηκόοις ἢ φοβερόν θεωρεῖσθαι· τῷ μὲν γὰρ σεμνότης, τῷ δὲ ἀπῆγεια παρακολουθεῖ, ubi Meinekios vol. IV p. LXVIII in voce ἀπῆγεια offendens ἀπέχθεια minus recte temptabat; equidem ἀπῆγεια delitescere mihi persuasi cf.

nec tamen dubitari potest, quin Gnomologus Stobaeo paraenesin debeat, quippe qui etiam n. 110 — 134 suppeditarit:

110) Οὐ μετανοεῖν δεῖ τὸν ἄνδρα τὸν σοφόν, ἀλλὰ προνοεῖν, ὅπως μὴ πράξῃ, ἐν οἷς πράξας μετανοήσῃ.

Cf. Stobaeus Flor. I 14 (Ἐπιχάρμου)· οὐ μετανοεῖν, ἀλλὰ προνοεῖν χρὴ τὸν ἄνδρα τὸν σοφόν (Aug. O. Fr. Lorenz, Leben und Schriften des Koers Epicharmos. Nebst einer Fragmentensammlung B 20 p. 260).

111) Ζημίαν αἰροῦ μᾶλλον ἢ κέρδος αἰσχρόν· τὸ μὲν γὰρ ἄπχῃ σε λυπήσῃ, τὸ δὲ διαπαντός.

= V 31 (Χίλωνος). Demetrii Phalerei syntagma (τῶν ἐπτὰ σοφῶν ἀποφθέγματα) in Stobaei Florilegio (III 79 γ' Χίλων υἱὸς Δαμκλήτου Λακεδαιμόνιος ἔφη) varietatem scripturae τὸ δ' αἰεὶ pro τὸ δὲ διαπαντός (cum V) offert.

112) Οὔτε ἵππος εὐγενὴς κρίνοιτο ἂν <ὁ> πολυτελεῖ σκευὴν ἔχων, ἀλλ' ὁ τῇ φύσει λαμπρός, οὔτε ἀνὴρ σπουδαῖος ὁ πολλὴν οὐσίαν κεκτημένος, ἀλλ' ὁ τὴν ψυχὴν γενναῖος.

= I 37 (Σωκράτους): κρίνοιτο] κρίνιτο || πολλὴν] πολύτιμον cf. Gnomol. Byzant. n. 19 Wachsmuth.

113) Κυβερνήτου μὲν ἀγαθοῦ πρὸς τὰς τῶν πνευμάτων ἐμβολὰς διαγενέσθαι, ἀνδρὸς δὲ σοφοῦ πρὸς τὰς τῆς τύχης.

= III 40 (ἐκ τῶν Ἀριστωνύμου τομαρίων): κυβερνήτου μὲν] κυβερνήτου μὲν ἔργον citra necessitatem || πρὸς] εἰς, sed πρὸς coniectura adsecutus est Meinekius || ἐμβολὰς] μεταβολὰς || διαγενέσθαι] ἀρμόσασθαι || τύχης] ψυχῆς (ante Gesnerum).

114) Ἀντὶ βοῶν ἀγέλης πειρῶ φίλων ἀγέλας αὐλίζεσθαι σου ἐν τῇ οἰκίᾳ.

= V 113 (inter Epictetea): αὐλίζεσθαι σου ἐν τῇ οἰκίᾳ] ἐναγελάζεσθαι σου τῇ οἰκίᾳ.

115) Ὡς περ λύκος ὅμοιος κυνί, οὕτω καὶ κόλαξ καὶ παράσιτος ὅμοιοι φίλῳ· πρόσεχε τοίνυν, μὴ ἀντὶ κυνῶν φυλάκων λάθῃς λυμεῶνας εἰσδεχόμενος λύκους.

= V 114 (inter Epicteti reliquias); ὅμοιος] ὅμοιον || καὶ παράσιτος] καὶ μοιχὸς καὶ παράσιτος || ὅμοιοι] ὅμοιον || τοιγαροῦν] τοίνυν ex A recepit Meinekius, τοιγαροῦν vulgo || λυμεῶνας εἰσδεχόμενος] etiam apud Stobaeum legebatur, εἰσδεχόμενος λυμεῶνας ex A Meinekius edidit.

Harpocration: ἀπήγεια ἀντὶ τοῦ ἀπέχθαι Λυσίας πρὸς Μέδοντα (fragm. 166 apud C. Muel-
lerum, Oratt. Att. vol. II p. 283) καὶ Δείναρχος κατὰ Κηφισοκλέους (fr. 92, ibid. p. 464).

116) Οὐτε ἵππῳ χωρὶς χαλινῶ οὐτε πλούτῳ χωρὶς λογισμοῦ δυνατόν ἀσφαλῶς χρῆσασθαι.

= III 90 (Σωκράτους).

117) Πολύβουλον εἶναι καὶ πολύτροπον κατὰ ἀλλοφύλων πολεμίων χρήσιμον καὶ ἀναγκαῖον, ἐπίβουλον δὲ ἦθος καὶ κακομήχανον ἔχειν κατὰ τῶν πλησίον οὐ φρονίμων, ὥς τινες οἶονται, ἀλλὰ πονηροτάτων καὶ διαβόλων ἔργον ἡγοῦ.

= II 36 (ἐν τούτῳ = ἐκ τῆς ἐπιστολῆς περὶ φιλίας. Epistulae auctor Plutarchus est): κατὰ ἀλλοφύλων πολεμίων] ἐνθα δεῖ καὶ τέχνης κατ' ἀλλοφύλων πολεμίων || δὲ] δ' || κακομήχανον] κακομηχανώτατον (κακομήχανον recte Duebner coniecit, Plutarch. Fragm. p. IX) διὰ παντός || κατὰ τῶν πλησίων] καὶ κατὰ πάντων || οὐ φρονίμων — ἡγοῦ] οὐ τῇ τῶν ἀγχινόνων, ὥς τινες οἶονται, τῇ δὲ τοῦ πονηροτάτου (τῶν πονηροτάτων?) μερίδι προστίθῃμι.

118) Οἱ μὲν ἀκρατεῖς ἐν ταῖς ἀρρώστιάς, οἱ δὲ ἄφρονες ἐν ταῖς ἀτυχίαις εἰσι δυσῆσάπευτοι.

= IV 108 (Σωκράτους).

119) Φιλόσοφος νέου τινὸς εἰπόντος, ὅτι μέγα ἐστὶ τὸ τυχεῖν, ὃν ἂν τις ἐπιθυμῇ, 'πολλῷ μείζον ἐστὶν' εἶπε 'τὸ μὴδὲ ἐπιθυμεῖν, ὃν μὴ δεῖ'.

= V 123 (Μενεδήμου): φιλόσοφος] Μενέδημος cf. ad Gnom. Vat. n. 407 ('Wiener Studien' vol. XI — 1889 — p. 64) || νεανίσκου] νέου || ὅτι om. || πολλῷ μείζον ἐστὶν, εἶπε] εἶπε· πολλῷ μείζον ἐστι.

120) Ἀνδρείας μὲν οὐδὲν ὄφελος μὴ παρούσης δικαιοσύνης· εἰ δὲ δίκαιοι πάντες γένοιτο, μὴδὲ ἀνδρείας δεήσεσθαι.

= IX 27 ('Αγησιλάου): ἀνδρείας] ἀνδρίας || μὲν] μὲν γάρ || γένοιτο] γίνοντω || μὴδὲ] μὴδὲν || ἀνδρείας] ἀνδρίας. — Dicti fons est Plutarchus Vit. Agesil. XXIII 6 p. 608 F καίτοι τῷ λόγῳ πανταχοῦ τὴν δικαιοσύνην ἀπέφαινε πρωτεύειν τῶν ἀρετῶν· ἀνδρείας μὲν γὰρ οὐδὲν ὄφελος εἶναι, μὴ παρούσης δικαιοσύνης· εἰ δὲ δίκαιοι πάντες γένοιτο, μὴδὲν ἀνδρείας δεήσεσθαι. Eodem redit Agesilai apophthegma apud Ps. — Plutarchum, Apophthegm. Lacon. Mor. p. 213 n. 62 B ἐρωτηθεῖς δέ ποτε, ὁποτέρᾳ βελτίων τῶν ἀρετῶν, ἀνδρεία ἢ δικαιοσύνη, οὐδὲν ὄφελος ἀνδρείας ἔφασκεν εἶναι, μὴ παρούσης δικαιοσύνης· εἰ δὲ δίκαιοι πάντες γένοιτο, μὴδὲν ἀνδρείας δεηθήσεσθαι cf. praeterea Stobaeus Flor. VII 72 (τοῦ αὐτοῦ = Πλουτάρχου) Ἀγησίλαος περὶ ἀνδρείας καὶ δικαιοσύνης ἐρωτηθεῖς, ποτέρᾳ ἂν κρείττων εἴη, μὴδὲν ἀνδρείας δεήσεσθαι ἡμᾶς ἔφη, εἰ δίκαιοι πάντες γίνοντο et Ps. — Plutarchus Reg. et imper. Apophthegm. Mor. p. 190 F n. 3 περὶ ἀνδρείας καὶ δικαιοσύνης ἐρωτηθεῖς, ποτέρᾳ βελτίων, 'οὐδὲν ἀνδρείας' ἔφη 'χρῆζομεν, ἐὰν πάντες ὦμεν δίκαιοι'.

121) Τίμιος μὲν καὶ ὁ μηδὲν ἀδικῶν, ὁ δὲ ἐπιτρέπων τοῖς ἀδικοῦσι μὴ ἀδικεῖν πλείονος τιμῆς ἄξιός ἐκείνου· ὁ μὲν γὰρ ἐνός, ὁ δὲ πολλῶν ἀντάξιός· ὁ δὲ καὶ κολάζων εἰς δύνανται τοὺς ἀδίκους, οὗτος τέλειος ἀνὴρ ἐν πόλει.

= IX 55 (Πλάτωνος νόμων ε' = p. 730 D). — Stobaeus Platonis textum et hic repetit et Flor. I 95, ubi lemma Πλάτωνος νόμων ε' amplius philosophi fragmentum (p. 727 E — 732 B) complectitur: μὲν] μὲν δὴ || ἐπιτρέπων — ἀδικεῖν] μηδ' ἐπιτρέπων τοῖς ἀδικοῦσιν ἀδικεῖν || πλείονος] πλεόν ἢ διπλασίους || ἀντάξιός] ἀντάξιός ἐτέρων, μὴνύων τὴν τῶν ἄλλων τοῖς ἄρχουσιν ἀδικίαν || κολάζων ἀδίκους] συγκαλάζων εἰς δύνανται τοῖς ἄρχουσιν || οὗτος — πόλει] ὁ μέγας ἀνὴρ ἐν πόλει καὶ τέλειος οὗτος ἀναγορευέσθω νικηφόρος ἀρετῇ.

122) Δημοσθένης ἔλεγεν, ὡς πολλάκις αὐτῷ ἐπῆλθεν εὐχασθαι ἀπολέσθαι τοὺς πονηροὺς, ἐφοβεῖτο δὲ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα μὴ ἔρημον ἐκ τῆς εὐχῆς τὴν πόλιν ποιήσῃ.

= II 22 (Δημοσθένους): ὡς — ποιήσῃ] ὡς πολλάκις ἐπὶ αὐτῷ εὐχασθαι τοὺς πονηροὺς ἀπολέσθαι καὶ (ἀεὶ coniecit Meinekios vol. IV p. LIII, equidem vocolam delendam esse censeo) φοβοῖτο, μὴ ἔρημον ἄρδην ἐκ τῆς εὐχῆς ποιήσῃ τὴν πόλιν.

123) Αἰρετώτερον, φησὶν Ἀντισθένης, τὸ εἰς κόρακας ἐμπεσεῖν ἢ εἰς κόλακας· οἱ μὲν γὰρ τοῦ ἀποθανόντος τὸ σῶμα, οἱ δὲ τοῦ ζῶντος τὴν ψυχὴν λυμαίνονται.

= XIV 17 (Ἀντισθένους): αἰρετώτερον, φησὶν Ἀντισθένης] Ἀντισθένης αἰρετώτερόν φησιν || τὸ om. || τοῦ ἀποθανόντος — τοῦ ζῶντος] ἀποθανόντος — ζῶντος.

124) Πιττακὸς ἀδικηθεὶς ὑπὸ τινος καὶ ἔχων ἐξουσίαν τοῦ κολάσαι αὐτὸν ἀφῆκεν εἰπὼν ὅτι ὁ συγγνώμη τιμωρίας ἐστὶν ἀμείνων· τὸ μὲν γὰρ θηριώδους, τὸ δὲ ἡμέρου φύσεώς ἐστι σημεῖον.

= XIX 14 (Πιττακοῦ): τοῦ κολάσαι αὐτὸν] αὐτὸν κολάσαι || ὅτι om. || ἐστὶν om. || τὸ — σημεῖον] τὸ μὲν γὰρ ἡμέρου φύσεώς ἐστι, τὸ δὲ θηριώδους.

125) Οἶνος καὶ ἡ τῶν σαρκῶν ἐμφορήσις σῶμα μὲν ἰσχυρὸν ποιοῦσι καὶ ῥωμαλέον, ψυχὴν δὲ ἀσθενῆ· καὶ χρημάτων ἐπιμέλεια μὲν καὶ τήρησις αὖξει πλοῦτον, σωφροσύνη δὲ καὶ μετριοφροσύνη μέγα πρὸς φιλοσοφίαν ἐφόδιον.

= XXI 16 (Πλουτάρχου ἐκ τοῦ περὶ εὐθυμίας = Mor. p. 472 B): οἶνος — ἐμφορήσις] καὶ μὴν οἶνοί τε καὶ σαρκῶν ἐμφορήσεις (οἶνός et ἐμφορήσεις recte Plutarchus exhibet) || ἐπιμέλεια μὲν] ἐπιμέλεια μὲν συνεχῆς (Plut. adiectivum συνεχῆς post τήρησις conlocat) || σωφροσύνη δὲ καὶ μετριοφροσύνη] ἀνυπεροψία δὲ καὶ σωφροσύνη (ὑπεροψία δὲ καὶ περιφρόνησις Plut.). — Post ἐφόδιον Stobaeus cum Plutarcho haec addit: ὅθεν οὐ πάντα πάντων ἐστίν, ἀλλὰ δεῖ τῷ Πυ-

Σικῶ γράμματι πειθόμενον αὐτὸν κατχαλεῖν, εἴτα χρῆσθαι πρὸς ἓν, ὃ πέφυκε, καὶ μὴ πρὸς ἄλλον ἄλλοτε βίου ζῆλον ἔλκειν καὶ παρὰβιάζεσθαι τὴν φύσιν.

126) Πολλὴν ἐπιμέλειν ποιοῦ περὶ τοῦ μὴ λέγειν, ἃ μὴ δεῖ· ἀπαιδεύτου γάρ ἐστι τὸ μὴ δύνασθαι σιωπᾶν, ἀλλ' ἐκλαλεῖν τὰ μὴ καλῶς ἔχοντα.

= XXXIII 13 (Ἀπολλωνίου τοῖς γνωρίμοις): ποιοῦ] ποιεῖσθαι (ποιεῖσθε coni. Meinek. ad Stobaei Floril. vol. IV p. LXIV) || ἀπαιδεύτου γάρ] παντελῶς γὰρ ἀπαιδεύτου τινός.

127) Οἱ κράτιστοι τῶν ἀνθρώπων βραχυλογώτατοι· οἱ οὖν ἀδόλεσχοι εἰ ἡνιῶντο, ὡς ἀνιῶσιν, οὐκ ἂν ἐμακρηγόρουν.

= XXXVI 29 (τοῦ αὐτοῦ Εὐφράτη. Praecedit XXXVI 28 Ἀπολλωνίου τοῖς γνωρίμοις· πολυλογίᾳ πολλὰ σφάλματα ἔχει, τὸ δὲ σιγᾶν ἀσφαλές): ἀδόλεσχοι] ἀδολέσχει.

128) Ἀρίστιππος ἐρωτηθεὶς, τί Σαυμαστὸν ἐστὶν ἐν βίῳ ἄνθρωπος εἶπεν ἑπιεικὴς καὶ μέτριος, ὅτι ἐν πολλοῖς ὑπάρχων μοχθηροῖς οὐ διέστραπται.

= XXXVII 25 (Ἀρίστιππος, — l. Ἀριστίππου): Σαυμαστὸν] ἀξιο-Σαύμαστον ex codicibus Meinek. recepit; Σαυμαστὸν etiam Gnom. Vat. n. 26 offert ('Wiener Studien' vol. IX — 1887 — p. 188) || βίῳ] τῷ βίῳ || ἀνθρωπος εἶπεν] εἶπεν ἄνθρωπος.

129) Οἷς τισιν ὁ τρόπος ἐστὶν εὐτακτος, τούτοις καὶ ὁ βίος συντέτακται.

= XXXVII 26 (Δημοκρίτου): οἷς τισιν] οἷσιν || ἐστὶν] ἐστὶ || τούτοις] τουτέοισι.

130) Τοῖς μὲν διὰ τοῦ ἡλίου πορευομένοις ἔπεται κατ' ἀνάγκην σκιά, τοῖς δὲ διὰ τῆς δόξης βαδίζουσιν ἀκολουθεῖ φθόνος.

= XXXVIII 35 (τοῦ αὐτοῦ = Σωκράτους).

131) Μὴ παιδὶ μάχαιραν, ἢ παροιμίᾳ φησὶν· ἐγὼ δὲ φαίην· μήτε παιδὶ πλοῦτον μήτε ἀνδρὶ ἀπαιδεύτῳ δυναστείαν ἐγχειρίστέον.

= XLIII 136 (Πλουτάρχου ἐκ τοῦ ὅτι γυναῖκα παιδευτέον) sive XCII 11 (Πλουτάρχου ἐκ τοῦ ὅτι καὶ γυναῖκας [κακὰς]¹⁾ παιδευτέον): φαίην] φαίην ἂν XCII 11 recte; altero loco Meinek. codicibus refragentibus ἂν adiecit || μήτε — μήτε] μὴ — μηδὲ || ἀπαιδεύτῳ δυναστείαν] ἀπαιδευσίαν XCII 11 librarii errore || ἐγχειρίστέον om., sed cf. Plutarchus Quaest. Conviv. I 1, 3 Mor. p. 714 E εἰ δὲ μὴ, δοτέον, ὥσπερ πασιὶν ἀτρεμεῖν μὴ δυναμένοις, οὐ δόρυ καὶ ξίφος, ἀλλὰ πλατυγὴν καὶ σφαῖραν, ὥσπερ ὁ Θεὸς τὸν νάρθηκα τοῖς μεθύουσιν ἐνεχείρισε κουφότατον βέλος. Addantur

¹⁾ Vocem κακὰς recte Meinek. cancellis saepsit; praeterea corrigendum erat γυναῖκα cf. XVIII 28 et 32, XLIII 136, XCV 15, CXX 23.

Stobaeus Flor. II 40 et XLIII 71 (Ἰαμβλίου ἐκ τῶν προτρεπτικῶν εἰς φιλοσοφίαν λόγων: 2 p. 18 K.) ὁμοίως ἐπισφαλὲς μαινομένῳ δοῦναι μάχαιραν καὶ μοχλῆν (πονηρῶ II 40; cf. Antonius II 1 p. 80, 10) δύναν, Dio Cassius LII 14 p. 670 R. καὶ διὰ τοῦτο ὁ μὲν τοῖς τοιούτοις τὴν ἐξουσίαν διδοὺς παιδὶ δὴ τι καὶ μαινομένῳ ξίφος ὀρέγει, Photius et Suidas μὴ παιδὶ μάχαιραν· ἐπὶ τῶν εἰκῇ ἐγχειριζόντων, Macarius V 94 μὴ παιδὶ ξίφος· ἐπὶ τῶν τὰ ἀσύμφορά τι διδόντων, Diogenianus VI 46, Gregorius Cyprius Leidensis II 70, Apostolius XI 51: μὴ παιδὶ μάχαιραν· μὴ τοῖς ἀπείροις ἐγχειρίζειν (ἐγχειρεῖν Diogen.) μεγάλα πράγματα (πράγματα μεγάλα Apost., πράγματα Greg.), μὴ πως (ἵνα μὴ Diogen.) καὶ ἑαυτῶν χρήσωνται.

132) Δεῖ τοὺς νοῦν ἔχοντας τῶν ἀρχόντων μὴ διὰ τὰς ἀρχάς, ἀλλὰ διὰ τὰς ἀρετὰς θαυμάζεσθαι, ἵνα τῆς τύχης μεταπεσούσης τῶν αὐτῶν ἐγκωμίων ὀξύνονται.

= XLV 18 (Ἀριστοτέλους): ἀρχόντων] δυναστευόντων.

133) Χρυσίππος ἐρωτηθεὶς, διὰ τί οὐ πολιτεύεται, ὅτι ἔφη· εἰ μὲν πονηρὰ πολιτεύομαι, τῷ Θεῷ ἀπαρέσκω, εἰ δὲ χρηστὰ, τοῖς πολίταις.

= XLV 29 (Χρυσίππου): ὅτι, ἔφη] εἶπε, διότι || πολιτεύομαι] πολιτεύεται || ἀπαρέσκω] ἀπαρέσει.

134) Ὅσοι τοὺς ἀδικούντας κολάζουσιν, οὗτοι τοὺς ἄλλους ἀδικεῖσθαι κωλύουσιν.

= XLVI 25 (Ἰσχίου).

